

Załącznik nr 2
do uchwały nr 67/2019
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 28 lutego 2019 r. z późn. zm.

Profil praktyczny

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: turystyka i rekreacja

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek: Wyższa Szkoła Gospodarki
w Bydgoszczy

Data przeprowadzenia wizytacji: 4-5.05.2023 r.

Warszawa, 2023

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	4
1.2. Informacja o przebiegu oceny	4
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	7
3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA	9
4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	10
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	10
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	16
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	27
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	36
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	44
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	51
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	53
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	56
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	59
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	61
Zalecenia	65
5. Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

Część I – ocena losowo wybranych prac etapowych _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Część II – ocena losowo wybranych prac dyplomowych _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa **Błąd!** **Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena **Błąd!** **Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 6. Oświadczenia przewodniczącego i pozostałych członków zespołu oceniającego **Błąd!** **Nie zdefiniowano zakładki.**

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: dr hab. Anna Tobolska, członek PKA

członkowie:

1. dr hab. Magdalena Kachniewska – ekspert PKA
2. dr hab. Agata Niemczyk – ekspert PKA
3. mgr Marcin Napierała – ekspert PKA de pracodawców
4. Julia Bednarska – ekspert PKA ds. studentów
5. mgr Hanna Chrobak-Marszał – sekretarz zespołu oceniającego

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja prowadzonego na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia w Wyższej Szkole Gospodarki w Bydgoszczy została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac przyjętego przez Prezydium PKA na rok akademicki 2022/2023. Kierunek turystyka i rekreacja został wyznaczony do oceny programowej po ocenie pozytywnej wydanej na okres do 2 lat (Uchwała Nr 378/2021 Prezydium PKA z dnia 20 maja 2021 oraz Nr 595/2021 Prezydium PKA z dnia 8 lipca 2021 r.).

Dotychczas kierunek turystyka i rekreacja był oceniany przez Polską Komisję Akredytacyjną czterokrotnie (ostatnio w 2021 r.), a zatem bieżąca ocena programowa jest przeprowadzana po raz piąty.

W wyniku ostatniej oceny programowej PKA na kierunku turystyka i rekreacja Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej stwierdziło, że proces kształcenia realizowany w kształcenia realizowany w Wyższej Szkole Gospodarki w Bydgoszczy nie w pełni umożliwia studentom kierunku turystyka i rekreacja osiągnięcie założonych efektów uczenia na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu praktycznym. Spośród kryteriów określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1787), uszczegółowionych w załączniku nr 2 do Statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, stanowiącego załącznik do uchwały nr 4/2018 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 13 grudnia 2018 r. ze zm., kryteria: 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się, 3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie, 4. kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry, 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia, 10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów – zostały spełnione częściowo.

Kryterium 1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się, 5. infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie, 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji

i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku, 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku, a także 9. publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach - zostały spełnione.

Ponadto Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej zobowiązało Uczelnię do realizacji zaleceń w odniesieniu do kryterium 2, 3, 4, 8 oraz 10 w terminie do końca roku akademickiego poprzedzającego rok, w którym przeprowadzone zostanie powtórne postępowanie oceniające. Opis zaleceń wraz z oceną ich realizacji zamieszczono w wyznaczonych miejscach niniejszego raportu przy poszczególnych kryteriach.

Aktualne postępowanie oceniające zostało przeprowadzone zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej prowadzonej zdalnie przez Polską Komisję Akredytacyjną.

Przed rozpoczęciem zdalnej wizytacji dokonano podziału obowiązków pomiędzy ekspertami biorącymi udział w pracach zespołu oceniającego. Ponadto w porozumieniu z koordynatorem wizytacji wyznaczonym z ramienia Uczelni ustalono szczegółowy harmonogram przebiegu wizytacji wraz z uwzględnieniem spotkań z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

Zgodnie z procedurą postępowania oceniającego przed wizytacją zespół oceniający dokonał analizy danych i informacji zawartych w raporcie samooceny i załącznikach do raportu przedłożonych przez władze Uczelni oraz opracował raport wstępny. W zakresie wyznaczonej odpowiedzialności za przydzielone kryteria członkowie zespołu oceniającego wypełnili karty spełnienia standardów jakości kształcenia, które stanowiły podstawę do przygotowania wykazu pytań i wątpliwości wymagających dodatkowego wyjaśnienia jeszcze przed wizytacją.

Wizytację poprzedzono wewnętrznymi spotkaniami zespołu oceniającego, które służyły wymianie wstępnych refleksji na temat ocenianego kierunku studiów. Podczas spotkań omawiano kryteria oceny oraz raport wstępny zespołu oceniającego. Ponadto dokonano ostatecznego potwierdzenia szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji, w tym spotkań oraz podziału odpowiedzialności pomiędzy członkami zespołu oceniającego w trakcie wizytacji.

Przed wizytacją zespół wytypował do oceny prace dyplomowe i prace etapowe, wybrał zajęcia do hospitacji oraz ustalił wymagania związane z infrastrukturą wykorzystywaną w procesie nauczania, w tym obiektów bazy dydaktycznej Uczelni i biblioteki.

W trakcie wizytacji odbyły się spotkania z Władzami Uczelni, osobami odpowiedzialnymi za realizację procesu nauczania na kierunku, w tym z autorami raportu samooceny, Samorządem Studenckim, z reprezentacją studentów oraz nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku ekonomia, przedstawicielami otoczenia społeczno- gospodarczego, z osobami odpowiedzialnymi za umiędzynarodowienie procesu nauczania, wsparcie osób z niepełnosprawnościami oraz politykę jakości kształcenia.

W toku wizytacji przeprowadzono hospitacje zajęć prowadzonych na kierunku oraz dokonano przeglądu udostępnionej przez Uczelnię dokumentacji

Wymiana informacji pomiędzy członkami zespołu oceniającego odbywała się na bieżąco podczas spotkań zaplanowanych zgodnie z harmonogram wizytacji. Przed zakończeniem wizytacji odbyło się spotkanie podsumowujące zespołu oceniającego, podczas którego omówiono pierwsze spostrzeżenia, o których poinformowano władze Uczelni na spotkaniu podsumowującym.

W wyniku ścisłej współpracy członków zespołu oceniającego, a w szczególności sekretarza zespołu z koordynatorem wizytacji wyznaczonym z ramienia Uczelni na bieżąco prowadzono koordynację działań wspierających sprawny i zgodny z harmonogramem przebieg wizytacji.

Podstawa prawna oceny została określona w załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	turystyka i rekreacja	
Poziom studiów (studia pierwszego stopnia/studia drugiego stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia pierwszego stopnia	
Profil studiów	praktyczny	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne i niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{1,2}	nauki o zarządzaniu i jakości 153 ECTS – 85%; geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna 27 ECTS – 15%	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	6 semestrów 180 pkt. ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych ³ /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym	960 godzin (6 mies.) 30 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	<i>hotelarstwo i gastronomia; turystyka międzynarodowa i zarządzanie w hotelarstwie; international tourism and hospitality management</i>	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	194	0
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁴	2559-2571 (zależnie od specjalności)	2236-2239 (zależnie od specjalności)
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	102-103 ECTS	89 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	95-97 ECTS (zależnie od specjalności)	95-97 ECTS (zależnie od specjalności)
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	63,5 - 95,5 ECTS (zależnie od specjalności)	63,5 - 95,5 ECTS (zależnie od specjalności)

¹W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

² Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

³ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

⁴ Liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów należy podać bez uwzględnienia liczby godzin praktyk zawodowych.

Nazwa kierunku studiów	turystyka i rekreacja	
Poziom studiów (studia pierwszego stopnia/studia drugiego stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia drugiego stopnia	
Profil studiów	praktyczny	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne i niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{5,6}	nauki o zarządzaniu i jakości 101 ECTS – 84%; geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna 19 ECTS – 16%	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	4 semestry 120 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych ⁷ /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym	łącznie 480 godzin, 6 mies. (15 ECTS)	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	<i>menadżer sportu</i>	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	9	46
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁸	1554	1345
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	62 ECTS	54 ECTS
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	69 ECTS	68 ECTS
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	78 ECTS	78 ECTS

⁵W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

⁶ Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

⁷ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

⁸ Liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów należy podać bez uwzględnienia liczby godzin praktyk zawodowych.

3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA

Szczegółowe kryterium oceny programowej	Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium określona przez zespół oceniający PKA ⁹ kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione
Kryterium 1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	Kryterium spełnione
Kryterium 4. kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 5. infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 6. współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	Kryterium spełnione
Kryterium 7. warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	Kryterium spełnione
Kryterium 8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	Kryterium spełnione
Kryterium 9. publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	Kryterium spełnione częściowo

⁹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Koncepcja kształcenia na kierunku na studiach I i II stopnia o profilu praktycznym wpisuje się w strategię Wyższej Szkoły Gospodarki, która od początku swojego funkcjonowania, tj. od 1999 r. prowadziła kształcenia pod nazwą Wyższa Pomorska Szkoła Turystyki i Hotelarstwa. W przedstawionej strategii na lata 2018 -2022 z przedłużeniem do czerwca 2023 r. (zgodnie z Uchwałą Senatu z dnia 20 grudnia 2022 r. w sprawie przedłużenia obowiązywania Strategii Wyższej Szkoły Gospodarki na lata 2018-2022) określono podstawowe atrybuty Uczelni, tj. silne związki z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz umiędzynarodowienie procesu kształcenia i badań naukowych. Sformułowane cele kształcenia na kierunku odpowiadają celom strategicznym i zakładają wykształcenie absolwentów zgodnie z potrzebami zarówno regionalnego, jak i międzynarodowego rynku pracy oraz otwarcie kształcenia dla studentów zagranicznych. W koncepcję i cele kształcenia wpisuje się więc zarówno profil praktyczny studiów, jak i oferowane specjalności: *hotelarstwo i gastronomia, turystyka międzynarodowa i zarządzanie w hotelarstwie* (specjalność prowadzona w j. polskim oraz w j. angielskim jako: *International Tourism and Hospitality Management* na studiach I-stopnia oraz *menadżer sportu* na studiach II stopnia.

W koncepcji kształcenia podkreślono dbałość Uczelni o jakość kształcenia i warunki sprzyjające rozwojowi studentów poprzez nabywanie odpowiedniej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, czemu sprzyja wprowadzony formalnie Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia. Określone cele kształcenia są mocno rozbudowane i zróżnicowane w zależności od specjalności, jednak w ogólności dotyczą osiągnięcia wiedzy i umiejętności zawodowych w zakresie organizowania i prowadzenia usług hotelarskich i gastronomicznych oraz przedsięwzięć związanych z turystyką i rekreacją w ujęciu międzynarodowym. Tak sformułowane cele mieszczą się w zakresie dyscyplin, do których przyporządkowano kierunek, tj. nauki o zarządzaniu i jakości oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna. Przedstawionymi argumentami przyporządkowującymi do drugiej z wymienionych dyscyplin są tradycje prowadzenia kierunku związane z pierwotną inicjatywą geografów i ich wkładem w rozwój kierunku, a także z nieodłącznymi aspektami przestrzennymi - geograficznymi usług turystycznych.

W koncepcji i celach kształcenia wskazano również na ich dopasowanie do oczekiwań współczesnego rynku usług turystycznych, m.in. takich jak elastyczność dostosowania ofert i produktów turystycznych do potrzeb zróżnicowanych grup klientów, w tym zróżnicowanych kulturowo i regionalnie, czy też umiejętność pozyskiwania danych informacji oraz ich przetwarzania przy wykorzystaniu współczesnych technik i metod wyspecjalizowanych dla tej branży gospodarczej. Dopasowanie koncepcji kształcenia do aktualnych potrzeb rynku usług turystycznych zapewniają szerokie kontakty Uczelni z pracodawcami, reprezentowanymi w Konwencie Uczelni oraz innymi z branży turystycznej, współpracującymi z Instytutem Zarządzania i Gospodarki Usług Turystycznych w zakresie realizacji wyspecjalizowanych zajęć praktycznych i praktyk zawodowych. Wśród podmiotów współpracujących są m.in.: Polska Izba Turystyki, Kujawsko-Pomorska Organizacja Turystyczna, Bydgoska Lokalną Organizacja Turystyczna, City Hotel w Bydgoszczy, Związek Prywatnych Pracodawców Turystyki Lewiatan. Przykładem praktycznych relacji z zawodowym rynkiem pracy jest rozwój przedsiębiorczości akademickiej w postaci tworzenia firm typu spin-off oraz spin-out przez pracowników, studentów oraz

absolwentów, co w przypadku kierunku wyrażone jest poprzez działalność biura turystycznego Edutraveler.

Zakres współpracy z podmiotami z branżowego rynku pracy obejmuje również konsultacje dotyczące programu studiów, w tym dotyczące zakładanych efektów uczenia się. Także interesariusze wewnętrzni, tj. pracownicy i studenci mogą wpływać na kształt programu studiów w ramach zebrań Instytutu Zarządzania i Gospodarki Usług Turystycznych oraz w ramach spotkań Zadaniowych Zespołów ds. Zapewniania Jakości Kształcenia.

W koncepcji i celach kształcenia uwzględniono nauczanie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość wg szczegółowo określonych zasad w odpowiednich aktach regulacyjnych, tj. Uchwale Senatu oraz w zarządzeniach Rektora.

Efekty uczenia się na studiach I i II stopnia na kierunku przyporządkowane zostały do dwóch dyscyplin. Do dyscypliny wiodącej na obu poziomach studiów przyporządkowana została ponad połowa łącznej liczby punktów ECTS (85% na studiach I stopnia i 84% na studiach II stopnia). Dobór obu dyscyplin oraz wyważenie proporcji ECTS są zasadne z punktu widzenia efektów uczenia się.

Kierunkowe efekty uczenia się uwzględniają wszystkie charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się określonych na poziomie 6 i 7 w Polskiej Ramie Kwalifikacji (zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji określonych w Dz. U z 2018 r. poz. 2218). Efekty są spójne z efektami uczenia się dla profilu praktycznego, wymienionymi w kategoriach charakterystyk efektów uczenia się dla poziomu 6 (studia pierwszego stopnia) i poziomu 7 (studia drugiego stopnia).

Efekty uczenia się na kierunku zostały pozytywnie zaopiniowane przez Samorząd Studencki i przyjęte Uchwałą Senatu z dnia 28 czerwca 2022 r. w sprawie: zatwierdzenia programów studiów. Były także przedmiotem konsultacji z przedstawicielami pracodawców, pracownikami (w ramach zebrań Instytutu Zarządzania i Gospodarki Usług Turystycznych, w ramach spotkań Zadaniowych Zespołów ds. Zapewniania Jakości Kształcenia) oraz przedstawicielami studentów i absolwentów.

Efekty uczenia się zapisane w programie studiów I i II stopnia kierunku są specyficzne i zgodne z aktualnym stanem wiedzy i jej zastosowaniami w zakresie dyscyplin, do których kierunek jest przyporządkowany, a także stanem praktyki w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku. Zarazem są one ściśle związane z koncepcją oraz celami kształcenia na studiach o profilu praktycznym. Na studiach I stopnia zdefiniowano 11 efektów kierunkowych w zakresie wiedzy, 13 efektów w zakresie umiejętności oraz 5 efektów w zakresie kompetencji społecznych, a na studiach II stopnia odpowiednio: 11, 11 i 5 efektów uczenia się.

Efekty uczenia się dla studiów I stopnia obejmują w szczególności efekty ukierunkowane na przygotowanie do prowadzenia działalności zawodowej w branży turystycznej. W obszarze wiedzy dotyczą one: specyfiki przedmiotowej, terminologicznej i metodologicznej z obszaru turystyki, mające odniesienia do praktycznych zastosowań w turystyce (K1_TIR_W01), wiedzy o typowych dla turystyki i rekreacji rodzajach struktur i instytucji (K1_TIR_W02), znajomości zasad funkcjonowania rynku turystycznego i podmiotów na nim działających oraz relacji zachodzących między nimi, a także zasad organizowania ruchu turystycznego, realizowania imprez turystycznych oraz obsługi klienta na poszczególnych etapach podróży (K1_TIR_W03), znajomości najważniejszych procesów i zjawisk determinujących rozwój turystyki i rekreacji (K1_TIR_W04), wiedzy o człowieku i jego potrzebach oraz czynnikach je kształtujących (K1_TIR_W05). Do tego dołączono efekty wiedzy z obszaru metod i narzędzi analizy i interpretacji zjawisk turystycznych i rekreacyjnych, ich struktury i procesy w nich zachodzące (K1_TIR_W06), norm i reguł organizujących wybrane struktury i organizacje turystyczne i rekreacyjne (K1_TIR_W07), wybranych struktur, zjawisk i procesów turystycznych i rekreacyjnych

oraz ich historycznej ewolucji (K1_TIR_W09) oraz ogólnych zasad tworzenia i rozwoju form indywidualnej przedsiębiorczości w szczególności organizowania i prowadzenia własnej działalności na rynku turystycznym (K1_TIR_W11).

Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz profilem praktycznym oraz zgodne z właściwym poziomem Polskiej Ramy Kwalifikacji. Program studiów I stopnia ukierunkowany jest na zdobycie przez studenta/absolwenta zdolności prawidłowej interpretacji zjawiska charakterystycznych dla turystyki i rekreacji stanowiących podstawę organizacji i funkcjonowania systemu gospodarki turystycznej, praktycznego, właściwego analizowania przyczyn, przebiegu i skutków wybranych procesów i zjawisk związanych z rozwojem turystyki i rekreacji z wykorzystaniem źródeł danych, narzędzi i metod (w tym informacyjno-komunikacyjnych), systemów normatywnych i reguł (prawnych, zawodowych i in.) ułatwiających rozwiązywanie zadań podstawowych w działalności branży turystycznej i rekreacyjnej. W obszarze umiejętności wskazano także na zdolność wykorzystania zdobytej wiedzy (w tym umiejętności nabytych podczas praktyki zawodowej), rozwiązywania konkretnych problemów i rozstrzygnięć oraz opracowywania wybranych, podstawowych problemów z zakresu turystyki i rekreacji z zachowaniem podstawowych metod pozyskiwania danych, ich przetwarzania i dokumentacji procesu poznawczego w języku polskim, z uwzględnieniem podstawowej terminologii w języku obcym.

W odniesieniu do specjalności oferowanych na studiach I stopnia w języku polskim, analiza dokumentacji pozwoliła także potwierdzić obecność efektów uczenia się ukierunkowanych na umiejętność przygotowania wystąpień ustnych w j. polskim i obcym, w zakresie problemowym związanym z turystyką i rekreacją, dotyczących zagadnień szczegółowych, z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych, a także różnych źródeł i metod prezentacji danych, zgodnie z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.

Nie można potwierdzić możliwości osiągnięcia analogicznych efektów uczenia się w przypadku anglojęzycznej specjalności ITHM (stanowiącej odpowiednik polskojęzycznej specjalności TMIZH). Co prawda wszyscy studenci I stopnia kierunku TiR, w tym studenci specjalności anglojęzycznej mogą dokonywać wyboru języka obcego w ramach lektoratów (sugerowany jest im język polski jako obcy), lecz w programie specjalności wskazano jako język obcy - język angielski, który dla tej grupy studentów nie może być uznany za język obcy.

Na poziomie kompetencji społecznych student przygotowuje się do krytycznej oceny swojej wiedzy i odbieranych treści, korzystania z wiedzy ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu, a także wypełniania zobowiązań społecznych, współorganizowania działań na rzecz środowiska społecznego i interesu publicznego oraz prawidłowego identyfikowania problemów etycznych, prawnych, organizacyjnych, związanych z organizowaniem usług turystycznych i rekreacyjnych oraz przestrzegania zasad etyki zawodowej myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy.

Efekty uczenia się przedstawione dla specjalności polskojęzycznych są zatem specyficzne i zgodne z aktualnym stanem wiedzy i jej zastosowaniami w zakresie dyscypliny lub dyscyplin, do których kierunek jest przyporządkowany, a także stanem praktyki w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku TiR oraz uwzględniają umiejętności praktyczne, komunikowania się w języku obcym i kompetencje społeczne niezbędne w działalności zawodowej właściwej dla kierunku.

Efekty uczenia się dla specjalności International tourism and hospitality management (ITHM) prowadzonej w języku angielskim – tożsamej ze specjalnością Turystyka międzynarodowa i zarządzanie w hotelarstwie prowadzonej w j. polskim - zostały przetłumaczone na język angielski i język ukraiński.

Stwierdza się jednak, że pomimo prowadzonego kształcenia w języku angielskim i ukraińskim, jednolity program studiów dla tej specjalności opracowano jedynie w języku angielskim. Nie podjęto też żadnej uchwały w sprawie wprowadzenia specjalności w języku angielskim ani ukraińskim.

Niekompletne są także wskaźniki dotyczące programu studiów na ocenianym kierunku studiów, poziomie i profilu określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. poz. 1861 z późn. zm.) – zawierają one jedynie specjalność *International tourism...* w języku angielskim, natomiast brakuje tam wzmianki o jakiegokolwiek specjalności w języku ukraińskim. Tymczasem w "Informacji o programach studiów/zajęciach lub grupach zajęć prowadzonych w językach obcych" wymieniono następujące programy na studiach I stopnia: *International Tourism & Hospitality Management* (całkowicie w języku angielskim) oraz *Turystyka międzynarodowa i zarządzanie hotelarstwem* (tytuł podano w języku polskim) – w języku ukraińskim na I i II semestrze studiów. W informacji tej wskazano także 32 przedmioty prowadzone w języku ukraińskim, jednak sylabusy zajęć zostały przedstawione jedynie w języku polskim i angielskim. W przypadku sylabusów anglojęzycznych należy podkreślić brak literatury w języku angielskim.

Ponieważ nie przedstawiono do wglądu żadnej dokumentacji dla zajęć prowadzonych w języku ukraińskim nie sposób potwierdzić, w jakim stopniu umożliwiają one osiągnięcie założonych efektów uczenia się. W przypadku niektórych zajęć nie wykazano ponadto w dorobku prowadzącego doświadczenia dydaktycznego, zawodowego i naukowego odnośnie do prowadzenia zajęć w j. ukraińskim.

W przypadku studiów II stopnia efekty uczenia się ukierunkowane są na zaawansowane przygotowanie do prowadzenia działalności zawodowej w branży turystycznej, obejmują szeroki zakres wiedzy o systemie turystyki, jego strukturze wewnętrznej, otoczeniu i relacjach w nim zachodzących; o zasadach funkcjonowania krajowego i międzynarodowego rynku turystycznego, a także zasadach organizowania, funkcjonowania i zarządzania przedsiębiorstwami turystycznymi i rekreacyjnymi w warunkach konkurencji rynkowej (K2_TIR_W01-04) oraz procesach społecznych i uwarunkowaniach determinujących rozwój turystyki i rekreacji, podmiotach rynku turystycznego, w tym o człowieku i jego aktywności w dziedzinie turystyki i rekreacji (K2_TIR_W05-06). Efekty uczenia się dla studiów II stopnia uwzględniają pogłębioną wiedzę o metodach i instrumentach zarządzania przedsiębiorstwem turystycznym i rekreacyjnym oraz zasadach planowania strategicznego w turystyce i rekreacji, modelach rozwoju turystyki i rekreacji, a także uregulowaniach prawnych dotyczących organizowania i funkcjonowania przedsiębiorstw turystycznych i rekreacyjne, jak i instytucji lokalnych i regionalnych rozwijających turystykę i rekreację (K2_TIR_W07-09). Zarówno kierunkowe, jak i przedmiotowe efekty uczenia się uwzględniają zagadnienie przyrodniczych, społecznych, gospodarczych i politycznych barier rozwoju turystyki i rekreacji oraz zasady tworzenia i rozwoju form indywidualnej przedsiębiorczości, w szczególności techniki komunikacji z klientem, tworzenia biznesplanu, narzędzi marketingowych, promocji i informacji (K2_TIR_W10-11).

Efekty uczenia się dla studiów II stopnia zapewniają wyposażenie studentów/absolwentów w umiejętności: analizy i interpretacji zjawisk zachodzących w czasie wolnym oraz wyjaśnienia relacji między zjawiskami społecznymi zachodzącymi w związku z rozwojem aktywności turystycznej i rekreacyjnej, opisu i analizowania przyczyn i przebiegu procesów i zjawisk zachodzących w turystyce i rekreacji oraz formułowania własnych opinii i krytycznego doboru danych i metod analizy. Udostępnione karty przedmiotów zostały sporządzone na różnym poziomie dokładności. Na ich podstawie ustalono, że w przypadku niektórych przedmiotów nie wskazano niektórych kategorii efektów uczenia się. Niekompletność wykazu przedmiotowych efektów uczenia się odnotowano w przypadku przedmiotów: *polityka transportowa w ue a rozwój turystyki* (nie wskazano efektów

z obszaru umiejętności); *koszty, zasoby, obiekty w zarządzaniu przedsiębiorstwem* (nie wskazano efektów z obszaru umiejętności) oraz *wstęp do biznesu międzynarodowego* (nie wskazano efektów z obszaru umiejętności).

W przypadku znaczącej liczby przedmiotów prowadzonych w formie dwojakiej (wykłady i ćwiczenia), w karcie przedmiotu nie wyodrębniono treści programowych osobno dla wykładu i ćwiczeń, co powoduje, że niemożliwa jest ocena prawidłowości weryfikacji efektów uczenia się. Dotyczy to m.in. następujących zajęć: *marketing usług, zarządzanie konfliktem, funkcjonowanie gastronomii hotelowej, suplementacja w sporcie, organizacja pracy w przedsiębiorstwie hotelarskim, usługi spa i wellness, organizacja gier zespołowych, promocja i informacja w turystyce, zarządzanie jakością w przedsiębiorstwie hotelarskim, planowanie marketingowe, wnioskowanie statystyczne, metody badania konkurencyjności, konkurencja na rynku sportowym, turystyka dostępna, podstawy hotelarstwa, finansowanie w sporcie, metody badań w turystyce i społeczna odpowiedzialność biznesu*. Rekomenduje się zatem przegląd kart przedmiotów pod kątem ich kompletności.

Kierunkowe efekty uczenia się dla obu poziomów studiów są sformułowane w sposób zrozumiały i uwzględniają umiejętności praktyczne, komunikowania się w języku obcym i kompetencje społeczne niezbędne w działalności zawodowej właściwej dla kierunku. Jednak zważywszy na dostępne charakterystyki zajęć należy zauważyć, że efekty uczenia się kierunkowe, dla zajęć lub grup zajęć nie tworzą w pełni spójnego systemu, w oparciu o który możliwe jest stworzenie skutecznego systemu weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Wspomniany problem w szczególności dotyczy specjalności i zajęć prowadzonych w języku angielskim i ukraińskim.

Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	brak		

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

- Koncepcja i cele kształcenia na kierunku wpisują się w strategię Wyższej Szkoły Gospodarki oraz prowadzoną politykę jakości, a także mieszczą się w dyscyplinach, do których został przyporządkowany.
- Kierunek jest zorientowany na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy, o czym świadczą szerokie kontakty z podmiotami z otoczenia i ich zaangażowanie w jego realizację.
- Bezpośrednie i silne relacje Uczelni z otoczeniem odzwierciedlają się w programie studiów i jego dopasowaniu do współczesnych wymagań rynku usług turystycznych.

Obszary nieprawidłowości dotyczą następujących kwestii:

- Efekty uczenia się kierunkowe, dla zajęć lub grup zajęć nie tworzą w pełni spójnego systemu, w oparciu o który możliwe jest stworzenie skutecznego systemu weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, co ustalono w oparciu o dostępne charakterystyki zajęć wskazanych wcześniej.
- W przypadku wskazanych wcześniej zajęć objętych programem studiów brakuje niektórych kategorii efektów uczenia się.
- W niektórych przypadkach w kartach przedmiotów nie wskazano rozróżnienia między treściami kształcenia realizowanymi w formie wykładów i ćwiczeń/warsztatów.
- Z powodu braku stosowanej dokumentacji (sylabusy dla zajęć w języku ukraińskim) nie potwierdzono możliwości osiągnięcia założonych efektów uczenia się.
- Nie potwierdzono możliwości spełnienia wymagań określonych dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego w zakresie nauczania języka obcego na specjalności anglojęzycznej ITHM (w programie specjalności wskazano jako język obcy - język angielski, który dla tej grupy studentów nie może być uznany za język obcy).
- Pomimo prowadzonego kształcenia w języku angielskim i ukraińskim na specjalności Turystyka międzynarodowa i zarządzanie w hotelarstwie, jednolity program studiów dla tej specjalności opracowano jedynie w języku angielskim (ITHM).
- Nie podjęto uchwały w sprawie wprowadzenia odpowiednika specjalności TMIZH w języku angielskim.

Nie podjęto uchwały w sprawie wprowadzenia odpowiednika specjalności TMIZH w języku ukraińskim. Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

Zaleca się:

- zapewnienie spójnego systemu obejmującego efekty uczenia się kierunkowe, dla zajęć lub grup zajęć, w oparciu o który możliwe jest stworzenie skutecznego systemu weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych
- sformułowanie zakładanych efektów uczenia się dla wszystkich zajęć objętych programem studiów we wszystkich wymaganych kategoriach (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych)
- wyodrębnienie treści programowych osobno dla wykładów i ćwiczeń wraz ze wskazaniem odrębnych przewidywanych sposobów weryfikacji efektów uczenia się.
- formalne ustalenie programu studiów dla specjalności anglojęzycznej, tj. podjęcie uchwały w sprawie uruchomienia anglojęzycznej specjalności ITHM przywołującej stosowną dokumentację programu specjalności, sylabusy zajęć (ze stosowną literaturą w języku angielskim) oraz charakterystykę kadry, posiadającej właściwe doświadczenie dydaktyczne, zawodowe i naukowe odnośnie do prowadzenia zajęć w j. angielskim.
- formalne ustalenie programu studiów dla specjalności w języku ukraińskim, tj. przyjęcie uchwały w sprawie uruchomienia specjalności TMIZH w języku ukraińskim przywołującej

stosowną dokumentację programu specjalności, sylabusy zajęć (ze stosowną literaturą w języku ukraińskim) oraz charakterystykę kadry, posiadającej właściwe doświadczenie dydaktyczne, zawodowe i naukowe odnośnie do prowadzenia zajęć w j. ukraińskim.

- wprowadzenie do programu specjalności anglojęzycznej ITHM języka obcego (innego niż angielski) w wymiarze godzinowym (lektoratów oraz zajęć z języka obcego specjalistycznego) odpowiadającym wymaganiom określonym dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Treści programowe na studiach I i II stopnia odpowiadają aktualnemu stanowi wiedzy na temat turystyki na poziomie lokalnym, regionalnym i międzynarodowym, w szczególności z perspektywy zarządzania przedsiębiorstwem turystycznym i rekreacyjnym, organizacji ruchu turystycznego oraz w obszarze przestrzennych aspektów turystyki i rekreacji. Treści programowe zajęć obligatoryjnych umożliwiają realizację podstawowych celów i efektów uczenia się. Odpowiadają one także kierunkom badawczym realizowanym przez pracowników badawczo-dydaktycznych prowadzących zajęcia na kierunku w dyscyplinach, do których kierunek ten został przyporządkowany.

Treści programowe, realizowane na kierunku studiów zarówno na studiach I jak i II stopnia w języku polskim są zgodne z efektami uczenia się kierunkowymi, dla zajęć lub grup zajęć. Są one kompleksowe i specyficzne dla zajęć tworzących program studiów i zapewniają uzyskanie wszystkich efektów uczenia się. W przypadku specjalności anglojęzycznej wątpliwości budzi problem weryfikacji efektów uczenia się – w przypadku losowo wybranych prac etapowych na specjalności ITHM stwierdzono, że tematyka prac etapowych zgodna jest z sylabusami zajęć w języku polskim (przedstawionych dla polskojęzycznej wersji tej specjalności), natomiast nie przedstawiono oddzielnych sylabusów dla wszystkich zajęć w języku angielskim. Ponadto przedstawione formy zaliczenia w przypadku wybranych przedmiotów świadczyły o ich realizacji w języku polskim (pytania otwarte zadane wyłącznie w języku polskim).

Treści programowe dla specjalności w języku polskim są ujęte w odpowiednio rozwiniętym zakresie w sylabusach a ponadto zgodne dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych (przewidywane jest osiągnięcie tych samych efektów uczenia się). W przypadku zajęć prowadzonych w języku ukraińskim nie przedstawiono do wglądu sylabusów zajęć, żadnych prac etapowych ani dyplomowych.

Treści programowe specjalności oferowanych w języku polskim i angielskim (nie przedstawiono do wglądu dokumentacji programu studiów w języku ukraińskim) uwzględniają aktualną wiedzę z zakresu obu dyscyplin, do których został przyporządkowany kierunek. W obszarze nauk o zarządzaniu i jakości obejmują one zagadnienia związane m.in. z: ekonomiką przedsiębiorstw turystycznych, biznesplanem, organizacją i kalkulacją imprez turystycznych i rekreacyjnych, komunikacją marketingową, negocjacjami w biznesie, konkurencyjnością na rynku turystycznym, na rynku sportowym. Treści programowe uwzględniają aktualną wiedzę z zakresu geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej dotyczą m.in.: globalnych zmian środowiska, rozwoju regionalnego i lokalnego, planowania turystycznego.

Wśród zajęć kształtujących umiejętności praktyczne na studiach I stopnia można wskazać m.in. na następujące przedmioty: badania rynku, biznes plan, funkcjonowanie gastronomii hotelowej, metody badań w turystyce, nowe formy interpretacji dziedzictwa (zajęcia terenowe), obsługa klienta

(warsztaty), organizacja i kalkulacja imprez turystycznych, organizacja imprez masowych, organizacja pracy w przedsiębiorstwie hotelarskim, logistyka w usługach hotelarskich, techniki sprzedażowe, pilotaż i przewodnictwo, planowanie turystyczne, a nawet tak specjalistyczne przedmioty jak: technologia gastronomiczna czy towaroznawstwo spożywcze. Zajęcia z zakresu turystyki kwalifikowanej studenci realizują w formie terenowej (obóz). Łączna liczba godzin zajęć kształtujących umiejętności praktyczne na studiach I stopnia wynosi 2015 (133 ECTS).

Na studiach II stopnia lista przedmiotów kształtujących umiejętności praktyczne obejmuje m.in. bezpieczeństwo imprez sportowych, grę symulacyjną „gra w przedsiębiorstwo”, warsztaty marketing internetowy, metody badania konkurencyjności, negocjacje i techniki autoprezentacji, organizacja gier zespołowych (warsztat), organizacja imprez sportowych i rekreacyjnych, psychologia kierowania i przywództwa, pierwsza pomoc przedmedyczna, planowanie marketingowe, kompetencje pracownicze, specjalistyczne systemy informatyczne, sport osób niepełnosprawnych, suplementacje w sporcie, wnioskowanie statystyczne, zarządzanie infrastrukturą sportową (zajęcia warsztatowe), w łącznej liczbie godzin 1073 (89 ECTS).

Program studiów II stopnia obejmuje także umiejętność posługiwania się językiem obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego oraz specjalistyczną terminologią z zakresu turystyki i rekreacji. W ramach kompetencji społecznych program studiów II stopnia uwzględnia wykształcenie gotowości działania zgodnie z normami organizacyjnymi, etycznymi, prawnymi itp. obowiązującymi w różnych sferach działalności turystycznych i rekreacyjnych oraz inicjowania działań na rzecz interesu publicznego, uczestniczenia w przygotowaniu projektów skierowanych na rzecz rozwoju turystyki i rekreacji z uwzględnieniem wielokierunkowych skutków działań i wreszcie zdolność myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy.

Realizacja treści programowych na studiach I i II stopnia zapewnia uzyskanie wszystkich zakładanych efektów uczenia się (z zastrzeżeniem poczynionym w sprawie specjalności anglojęzycznej i przedmiotów prowadzonych w języku ukraińskim na studiach I stopnia). Dla studentów studiów II stopnia, w tym dla absolwentów uczelni zagranicznych, którzy nie ukończyli kierunków studiów I stopnia z tzw. bezpośrednią drożnością na studia w zakresie turystyki i rekreacji przygotowano moduł komplementarny. Studenci są zobowiązani do realizacji zajęć dydaktycznych oraz zaliczenia czterech grup zagadnień (tj. *podstawy turystyki, podstawy rekreacji, podstawy hotelarstwa, podstawy żywienia*); a wykaz kierunków studiów I stopnia z bezpośrednią drożnością na studia II stopnia kierunku oraz grup zagadnień modułu komplementarnego wraz z programami przedmiotów do zaliczenia zawiera Uchwała Senatu w sprawie zasad realizacji modułu komplementarnego na studiach II stopnia. O właściwym zakresie i aktualności treści programowych świadczy m.in. literatura podstawowa i uzupełniająca przedstawiona w sylabusach zajęć, choć w przypadku niektórych sylabusów należy odnotować treści, które wymagają nieco bardziej aktualnej literatury. Do takich przedmiotów należy np. *polityka transportowa w UE* (zarówno podręczniki, jak i dokumenty unijne sięgają lat 2010-tych); *wnioskowanie statystyczne* (z literaturą z roku 2006); *komunikacja marketingowa* (najnowsza literatura pochodzi z roku 2013, co zwraca tym większą uwagę, że wraz z rozwojem nowych technologii komunikacja marketingowa uległa znaczącym przeobrażeniom); *organizacja przedsiębiorstw hotelarskich* (2010); *organizacja imprez sportowych i rekreacyjnych* (2010); *wnioskowanie statystyczne* (2005, 2006, ale są też sugerowane podręczniki z lat 1972 i 1987); *metody badania konkurencyjności* (2010); *planowanie marketingowe* (2012) i *prawo sportowe* (najnowsza literatura w języku polskim pochodzi z roku 2012). W przypadku praktycznie wszystkich sylabusów zajęć anglojęzycznych sugerowana jest wyłącznie literatura w języku polskim (w kilku przypadkach są to pozycje wydane w języku polskim, przetłumaczono jedynie ich tytuły). Niemożliwe jest zatem osiągnięcie przez studentów przewidzianych efektów uczenia się w sytuacji, gdy nie jest im udostępniona literatura

w języku angielskim, a w wykazie literatury podstawowej pojawiają się wyłącznie podręczniki i monografie w języku polskim.

Liczba pozycji literatury podstawowej dla większości przedmiotów zazwyczaj oscyluje w przedziale 3-4 pozycji, co odpowiada zawartości semestralnego planu zajęć i faktycznym możliwościom organizacji pracy studentów. Większość sylabusów dla zajęć w języku polskim zawiera także literaturę anglojęzyczną, co należy odnotować pozytywnie w kontekście pozyskiwania kompetencji w zakresie opanowania języka obcego co najmniej na poziomie B2 w przypadku studiów I stopnia lub B2+ na poziomie studiów II stopnia. Rekomenduje się włączenie literatury anglojęzycznej także do zajęć eksperckich na studiach II stopnia.

Formy prowadzenia zajęć na kierunku obejmują wykłady, ćwiczenia, zajęcia laboratoryjne, zajęcia warsztatowe, zajęcia terenowe, zajęcia projektowe, lektoraty językowe, konsultacje dydaktyczne, praktyki. Formy te przypisane są do przedmiotów zgodnie z ich specyfiką i określonymi dla nich efektami uczenia się. Przedmioty, które wiążą się z praktycznym przygotowaniem do działalności zawodowej realizowane są przede wszystkim w oparciu o zajęcia warsztatowe, projektowe i laboratoryjne. Każda z tych form, jeśli uzasadniają to efekty uczenia się, może być wspierana metodami i technikami kształcenia na odległość.

Treści programowe, w szczególności realizowane w ramach przedmiotów specjalnościowych odpowiadają zastosowaniu wiedzy z zakresu głównie dyscypliny wiodącej (nauki o zarządzaniu i jakości), ale również dyscypliny dodatkowej (geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna) w praktyce gospodarczej. Ich opanowanie przez absolwentów przygotowuje ich do pełnienia praktycznych ról zawodowych zgodnych z kierunkiem studiów.

Student wybiera specjalność już na etapie rekrutacji. Treści specjalnościowe są realizowane równolegle z kierunkowymi od początku I semestru. Grupa minimum 10 osób (na specjalnościach polskojęzycznych) i 15 osób (na specjalności anglojęzycznej) pozwala na uruchomienie danej specjalności. Jeżeli specjalność nie zostaje uruchomiona ze względu zbyt małą liczbę chętnych, student ma możliwość podjąć studia na specjalności drugiego wyboru.

Na studiach I stopnia oferowane są 2 specjalności: *hotelarstwo i gastronomia* oraz *turystyka międzynarodowa i zarządzanie w hotelarstwie* (specjalność prowadzona jest także w j. angielskim) w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Program studiów na wszystkich specjalnościach na studiach stacjonarnych obejmuje 4790-4799 godzin nakładu pracy studenta, a na niestacjonarnych od 4730-4790. Nakład pracy studenta obejmuje: udział studenta w zajęciach dydaktycznych oraz samodzielną pracę własną studenta.

Program studiów przewiduje w ramach poszczególnych modułów zajęcia powiązane z praktycznym przygotowaniem zawodowym. Na specjalności *hotelarstwo i gastronomia* zajęcia kształtujące umiejętności o charakterze praktycznym obejmują 97 pkt ECTS, co stanowi 53,9% ich ogólnej liczby, a na specjalności *turystyka międzynarodowa i zarządzanie w hotelarstwie* (oraz anglojęzycznym odpowiedniku tej specjalności) zajęcia kształtujące umiejętności o charakterze praktycznym obejmują 95 pkt ECTS, co stanowi 52,8% ich ogólnej liczby. Zgodnie z wymogami ujętymi w § 6. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 roku w sprawie studiów (tekst jednolity) zajęcia kwalifikowane przez uczelnię jako zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne są prowadzone w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej oraz w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów.

Na studiach stacjonarnych zajęciom dydaktycznym, które realizowane są w formie zajęć z bezpośrednim udziałem studentów i wykładowcy przypisano w zależności od specjalności od 102 do 103 pkt ECTS, co stanowi od 56,6% do 57,2% programu studiów (pozostałe punkty odnoszą się do pracy własnej studentów niezbędną do uzyskania zakładanych efektów uczenia się). W przypadku studiów

niestacjonarnych, zajęciom z bezpośrednim z udziałem nauczycieli akademickich i studentów przypisanych jest 89 pkt ECTS, co odpowiada 49% programu studiów. Mniejsza liczba punktów ECTS wynika z faktu mniejszej o średnio 12,7% liczby zajęć odbywanych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich na studiach niestacjonarnych (mniej o średnio 328 godzin - co w przeliczeniu na punkty ECTS daje średnio 13 pkt. ECTS).

Na studiach stacjonarnych liczba godzin z bezpośrednim udziałem prowadzącego wynosi w zależności od specjalności studiów od 2546 do 2571, z czego wykłady zajmują 22,3% ich ogólnej liczby, na zajęcia o charakterze ćwiczeniowo-praktycznym (ćwiczenia, zajęcia laboratoryjne, praktyki, zajęcia warsztatowe, ćwiczenia terenowe, projektowe i lektoraty) przypada łącznie 71,0% liczby godzin. Liczba godzin wykładów, ćwiczeń, zajęć warsztatowych, zajęć terenowych, lektoratów i zajęć projektowych zaplanowanych na studiach stacjonarnych z udziałem bezpośrednim prowadzących na obu specjalnościach w poszczególnych semestrach jest bardzo zbliżona.

W planie studiów niestacjonarnych liczba godzin z bezpośrednim udziałem studentów i prowadzących zajęcia wynosi od 2236 do 2239 godzin, z czego na wykłady przypada od 19,3% do 19,4 % łącznej liczby godzin, a na zajęcia o charakterze ćwiczeniowo-praktycznym od 70,9% do 71,5%. Tu także łączna liczba zaplanowanych godzin wykładów, ćwiczeń, zajęć warsztatowych, zajęć terenowych, lektoratów i zajęć projektowych z udziałem bezpośrednim prowadzącego zajęcia i studentów na studiach niestacjonarnych jest zbliżona na obu specjalnościach w poszczególnych semestrach.

Na studiach II stopnia w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych oferowana jest specjalność *menadżer sportu*. Program studiów na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych obejmuje 3061 godzin nakładu pracy studenta (tj. udział studenta w zajęciach dydaktycznych oraz samodzielną pracę własną). Program studiów przewiduje w ramach poszczególnych modułów zajęcia powiązane z praktycznym przygotowaniem zawodowym. Zajęcia kształtujące umiejętności o charakterze praktycznym na tej specjalności obejmuje 69 pkt ECTS, co stanowi 57,5% ich ogólnej liczby.

W przypadku studiów stacjonarnych zajęciom dydaktycznym z bezpośrednim udziałem studentów i wykładowcy przypisano 62 pkt ECTS, co stanowi 51,8% programu studiów - pozostałe punkty odnoszą się do pracy własnej studentów niezbędnej do uzyskania zakładanych efektów. W przypadku studiów niestacjonarnych, zajęciom z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i studentów przypisano 54 pkt ECTS, co odpowiada blisko 45 % programu. Na studiach stacjonarnych liczba godzin z bezpośrednim udziałem prowadzącego wynosi 1554 godzin, z czego wykłady zajmują od 24,7% ich ogólnej liczby a zajęcia o charakterze ćwiczeniowo-praktycznym (ćwiczenia, zajęcia laboratoryjne, zajęcia warsztatowe, zajęcia terenowe, projektowe i lektoraty) 66,7 % liczby godzin.

W planie studiów niestacjonarnych liczba godzin z bezpośrednim udziałem studentów i prowadzącego wynosi 1345 godzin, z czego na wykłady przypada 21,5% łącznej liczby godzin, a na zajęcia o charakterze ćwiczeniowo-praktycznym 66,8%. Zarówno w przypadku studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych liczba zaplanowanych na studiach stacjonarnych, z udziałem bezpośrednim prowadzącego i studentów godzin wykładów, ćwiczeń, zajęć warsztatowych, lektoratów, zajęć terenowych i zajęć projektowych w semestrach jest zbliżona.

Z powyższego wynika, że czas trwania studiów, nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS konieczny do ukończenia studiów, jak również nakład pracy niezbędny do osiągnięcia efektów uczenia się przypisanych do zajęć na studiach I i II stopnia są poprawnie oszacowane i zapewniają osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów uczenia się. Należy również wskazać, że liczba godzin zajęć (ogółem) wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów określona w programie studiów zajęć zapewnia osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. W kartach zajęć poprawnie podany jest bilans punktów ECTS i został właściwie przedstawiony podział na pracę własną studenta oraz pracę z udziałem nauczyciela akademickiego.

Również na studiach II stopnia formy zajęć są prawidłowo dobrane i obejmują wykłady, ćwiczenia, laboratoria, seminaria, lektoraty, zajęcia warsztatowe, zajęcia terenowe, praktyki zawodowe i zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Większość zajęć prowadzona jest w formach pozwalających na stosowanie metod dydaktycznych nastawionych na kształtowanie umiejętności praktycznych, a łącznie zajęciom tym przypisano 67-71 punktów ECTS. Szacowany nakład pracy studenta na studiach II stopnia niezbędny do osiągnięcia założonych efektów uczenia się wynosi 120 punktów ECTS. Jego struktura określona jest w kartach przedmiotów i obejmuje takie elementy, jak: godziny kontaktowe z prowadzącym, przygotowanie do zajęć, wykonanie prezentacji, wykonanie projektu, udział w konsultacjach, zapoznanie się z literaturą przedmiotu, przygotowanie do zaliczenia/egzaminu bądź innych form weryfikacji efektów uczenia się. Proporcje poszczególnych elementów nakładu pracy są prawidłowo dobrane dla stacjonarnej, jak i niestacjonarnej formy studiów.

Liczba godzin kontaktowych i niekontaktowych w programie studiów I stopnia wynosi 4790-4799 dla studiów stacjonarnych oraz 4730-4790 godzin dla studiów niestacjonarnych, co przy 180 punktach ECTS daje odpowiednio: 26,61-26,66 oraz 26,27-26,61 godziny na punkt ECTS. Taki wskaźnik jest zgodny ze standardami przewidzianymi w art. 67 ust. 3 ustawy. Podobna zgodność występuje w przypadku studiów II stopnia, gdzie liczba godzin kontaktowych i niekontaktowych w programie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych wynosi 3057-3059, co przy 120 punktach ECTS daje 25,47-25,49 godziny na punkt ECTS. W tym kontekście stwierdza się, że w programach studiów na obu stopniach studiów prawidłowo przypisano punkty ECTS zarówno do zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia, jak i do zajęć uwzględniających pracę własną studenta w procesie nauczania.

Plan studiów na specjalnościach oferowanych w języku polskim obejmuje także zajęcia poświęcone kształceniu w zakresie znajomości co najmniej jednego języka obcego. Stosowane metody kształcenia umożliwiają uzyskanie kompetencji w zakresie opanowania języka obcego co najmniej na poziomie B2 w przypadku studiów I stopnia lub B2+ na poziomie studiów II stopnia. Plan studiów na studiach I stopnia uwzględnia kształcenie w zakresie języka obcego, angielskiego na poziomie lektoratu, prowadzonego w 2, 3 i 4 semestrze studiów (6 punktów ECTS, 150 godzin) i dodatkowo w semestrze 5 w zakresie języka angielskiego specjalistycznego (2 punkty ECTS, 50 godzin), co należy ocenić bardzo wysoko. W przypadku anglojęzycznej specjalności ITHM studenci mogą dokonywać wyboru języka obcego w ramach lektoratów (sugerowany jest im język polski jako obcy), jednak w programie specjalności wskazano jako język obcy - język angielski, który dla tej grupy studentów nie może być uznany za język obcy.

Plan studiów, zarówno stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, umożliwia ponadto wybór zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS, koniecznej do ukończenia studiów na danym poziomie, według zasad, które pozwalają studentom na elastyczne kształtowanie ścieżki kształcenia: liczba ta wynosi 63,5-95,5 ECTS (zależnie od specjalności) na studiach stacjonarnych oraz 63,5-95,5 ECTS na studiach niestacjonarnych. Na kierunku turystyka i rekreacja, który jest przyporządkowany do dziedziny nauk społecznych, zapewniony jest warunek łącznej liczby punktów ECTS (nie mniejszej niż 5) jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych. Stanowi go 6 ECTS (Filozofia praktyczna/Etyka - 0,5 ECTS; Kultura języka polskiego – 4 ECTS; Nowe formy interpretacji dziedzictwa – 1,5 ECTS).

Zgodnie z zaleceniami, na studiach II stopnia zajęcia z j. angielskiego również oznaczono w planach studiów jako obligatoryjne (od roku akad. 2020/2021). Jednocześnie Uczelnia kontynuuje rozwiązanie polegające na realizacji wybranych przedmiotów z programu studiów II stopnia w j. angielskim jako wykładowym. W naborze 2022/2023 dotyczyło to przedmiotów: planowanie marketingowe (I semestr,

3 ECTS, wykłady i zajęcia warsztatowe), *zarządzanie projektami i budowanie zespołu* (II semestr, 1 ECTS, zajęcia warsztatowe, b-learning.), *suplementacje w sporcie* (III semestr, 6 ECTS, wykłady, zajęcia projektowe), *organizacja imprez sportowych i rekreacyjnych* (IV semestr, 1,5 ECTS, wykłady, zajęcia warsztatowe). Podejmowane są też działania zmierzające do oferowania studentom zajęć dydaktycznych realizowanych przez wykładowców zagranicznych wizytujących Uczelnię.

Lektoraty prowadzone są w niewielkich grupach (maks. 20 osób), co sprzyja jakości kształcenia. Za jakość nauczania języków obcych odpowiada Szkoła Języków Obcych.

Treści programowe poszczególnych zajęć tworzą spójną całość i są nakierowane na nabycie przez absolwentów wiedzy teoretycznej, a także wiedzy metodycznej i umiejętności praktycznych. Zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem w sprawie studiów Uczelnia prowadzi także zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Wymiar zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość jest zgodny z wymaganiami w tym zakresie dla profilu praktycznego; nie przekracza 50% liczby punktów ECTS (nie przewyższa 10%; realizując od 187 do 196 godzin na studiach I stopnia oraz 167 godzin na studiach II stopnia).

Zajęcia realizowane w formie pracy zdalnej (oznaczone w programie jako B) są realizowane jako integralna część wybranych przedmiotów i w związku z tym osobą odpowiedzialną za weryfikację efektów uczenia się i aktualizację treści jest osoba prowadząca przedmiot. Zadania prowadzącego zajęcia w formie zdalnej są opisane w zał. 3 do Uchwały Senatu z dnia 13 września 2022 r. w sprawie kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Zarówno w przypadku zajęć b-learningowych, jak i w szczególności zajęć e-learningowych (które występują sporadycznie w planach studiów różnych kierunków), prowadzący jest zobowiązany do stałego nadzorowania postępów studentów w obszarze, kontaktu z nimi oraz weryfikacji efektów uczenia się. Przy realizacji zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość prowadzący jest zobligowany do aktywnego wykorzystywania co najmniej jednego narzędzia komunikacji dostępnego na platformie ONTE, czyli forum dyskusyjnego, czatu lub wiadomości. Prowadzący zajęcia z wykorzystaniem platformy ONTE zobowiązany jest do sprawdzenia aktualności materiałów, zwłaszcza tekstów, literatury i netografii, umieszczonych na platformie oraz ich aktualizowanie, jeżeli zajdzie taka potrzeba. Jest również zobligowany do aktywizowania studentów do pracy na platformie.

Koordinacją kształcenia zdalnego zajmuje się Pracownia Dydaktyki Mieszanej, wchodząca w skład Działu Kształcenia. Głównymi narzędziami wykorzystywanymi do tego celu są platforma zdalnego nauczania LMS typu Moodle zwana dalej platformą ONTE oraz narzędzie pracy synchronicznej jakim jest aplikacja MS Teams. Studenci mają ciągły dostęp do platformy MS Teams oraz pakietu narzędzi Office 365 i w związku z tym nie ma potrzeby, by dodatkowo doposażali się w inne oprogramowanie do kształcenia na odległość. W przypadku braku możliwości skorzystania z własnego sprzętu, studenci mogą korzystać ze specjalnie przygotowanych stanowisk do pracy w uczelnianej Bibliotece, bądź też - zgodnie z założeniami programu „Uczelnia dostępna” – mogą, po ustaleniu tego z właściwą jednostką, skorzystać z infrastruktury Uczelni, pracowni, sal i sprzętu. W razie potrzeby możliwe jest uruchomienie dodatkowej pracowni komputerowej do tego celu.

Stosowane metody kształcenia umożliwiają zatem dostosowanie procesu nauczania, także z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnością, jak również realizowanie indywidualnych ścieżek kształcenia. Uczelnia stara się dostosowywać proces uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnością, jak również realizowanie indywidualnych ścieżek kształcenia na zasadach określonych w Regulaminie Studiów. Student w uzasadnionych przypadkach może ubiegać się o indywidualną organizację studiów. IOS jest przyznawana studentom z niepełnosprawnością,

samodzielnie wychowującym dziecko, osiągającym bardzo dobre wyniki w nauce, dotkniętym zdarzeniem losowym, pracującym w organach samorządu studenckiego bądź pracującym zawodowo. Student z niepełnosprawnością, oprócz możliwości starania się o indywidualną organizację semestru, może uzyskać również szersze wsparcie polegające na organizacji dodatkowych godzin zajęć oraz przydzieleniu asystenta. Za zgodą dziekana student z niepełnosprawnością może zaliczyć praktykę zawodową w formie alternatywnej, dostosowanej do jego możliwości. Na wniosek studenta pełnomocnik Rektora ds. osób z niepełnosprawnościami pomaga opracować indywidualną strategię egzaminu, dostosowaną do potrzeb i możliwości studenta. Może to dotyczyć zmiany formy egzaminów i zaliczeń, np. z formy pisemnej na ustną, zwiększenia czasu trwania egzaminu, możliwości zdawania przy pomocy formularzy wydrukowanych inną wielkością czcionki, komputera lub z pomocą asystenta. Ogólne zasady weryfikacji zapewniają równe traktowanie studentów w procesie weryfikacji dostosowując metody i organizację sprawdzania efektów uczenia się do potrzeb studentów z niepełnosprawnością, zapewnia bezstronność i porównywalność ocen.

W przypadku zajęć kształtujących umiejętności praktyczne metody i techniki kształcenia na odległość są wykorzystywane pomocniczo (konsultacje z wykładowcami, materiały dydaktyczne).

W procesie nauczania stosowane są zróżnicowane metody kształcenia, które mają zapewnić absolwentowi osiągnięcie założonych efektów uczenia się. Metody są różnorodne, specyficzne i zapewniają osiągnięcie przez studentów założonych efektów uczenia się, a w ich doborze uwzględniono najnowsze osiągnięcia dydaktyki akademickiej. Szczególnie ciekawym przykładem jest przedmiot *gra w przedsiębiorstwo* realizowany w postaci gry symulacyjnej. W nauczaniu stosowane są właściwie dobrane środki i narzędzia dydaktyczne wspomagające osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Metody te opisane są w sylabusach (programach przedmiotów). Przyjęto w zależności od zakładanych efektów uczenia się oraz formy zajęć trzy grupy metod kształcenia: metody podające, metody poszukujące, metody ćwiczeniowo-praktyczne. Stosowane metody są zróżnicowane w sposób umożliwiający osiągnięcie efektów uczenia się. W ramach przedmiotów związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym wprowadzono aktywizujące formy zajęć w postaci ćwiczeń, zajęć projektowych, zajęć warsztatowych, zajęć laboratoryjnych, gdzie dodatkowo prowadzona jest ocena aktywności i postępów studenta w czasie zajęć.

Metody kształcenia są zorientowane na studentów, motywując ich do aktywnego udziału w procesie nauczania oraz umożliwiając osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów uczenia się, w tym przygotowują do prowadzenia działalności na rynku turystycznym, jak również aktywizują do samodzielnej pracy, zarówno na studiach I, jak i II stopnia. Metody kształcenia i uczenia się zapewniają przygotowanie do działalności zawodowej, w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów, stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku. Dotyczy to zarówno metod nauczania w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów, metod kształcenia na odległość, jak i samodzielnego studiowania. Zgodnie z Regulaminem studiów studenci mają także możliwość indywidualnego kształtowania programu studiów, co stanowi pochodną oczekiwań samych studentów (w tym studentów z niepełnosprawnościami) i jest wspierane możliwościami organizacyjnymi WSG oraz kadry. Regulamin studiów przewiduje indywidualną organizację studiów (IOS), indywidualny program studiów (IPPS) oraz indywidualną ścieżkę studiowania (IŚS). Student może korzystać z indywidualnej organizacji studiów w ciągu wybranego semestru.

Rozplanowanie zajęć umożliwia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczanego na udział w zajęciach i samodzielne uczenie się, a czas przeznaczony na sprawdzanie i ocenę efektów uczenia się umożliwia

weryfikację wszystkich efektów uczenia się oraz dostarczenie studentom informacji zwrotnej o uzyskanych efektach.

Na kierunku proces nauczania uzupełniony jest o obowiązkowe praktyki zawodowe dla studentów zarówno I, jak II stopnia. Analiza efektów uczenia się, w obszarze praktyk zawodowych potwierdziła ich zgodność z efektami przypisanymi do pozostałych grup zajęć. Dla zilustrowania, przedmioty takie, jak: *obsługa klienta, podstawy marketingu ekonomia przedsiębiorstwa hotelarskiego, planowanie turystyczne* i przypisane do nich treści programowe oraz sposoby ich weryfikacji są zgodne z efektami zakładanymi dla praktyk.

Treści programowe określone są prawidłowe i zapewniają osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się. Analiza miejsc realizacji praktyk zawodowych wykazała, że są one właściwie dobierane. Zarówno miejsca oferowane przez Uczelnię (z którymi są podpisane umowy i porozumienia w zakresie realizacji praktyk – ponad 40 podmiotów), jak i miejsca wskazywane przez studentów pozwalają na właściwą realizację obowiązkowych praktyk zawodowych. Każdy poziom studiów posiada oddzielny, zatwierdzony program praktyk.

Umieszczenie praktyk w programie jest zasadne. Na studiach I stopnia określono dwa rodzaje praktyk. Pierwsza nazwana „praktyka kompetencje pracownicze” (320 godzin), realizowana jest w III semestrze, natomiast praktyka nazwana jako „praktyka branżowa” (640 godzin) odbywa się w toku VI semestru. Ukończenie przez studentów studiów pierwszego stopnia z zaliczonym w pełni modułem praktyk zawodowych przygotowuje ich do wykonywania zawodu w branży turystyczno-rekreacyjnej zgodnie z obraną specjalnością z podstawowym przygotowaniem praktycznym.

Na studiach II stopnia studenci mają do zrealizowania trzy moduły praktyk. Pierwszy „praktyka kompetencje pracownicze” (160 godzin) zaplanowana jest do realizacji w I semestrze, w II semestrze jest moduł „praktyka branżowa 1” (160 godzin), w III semestrze moduł „praktyka branżowa 2” (160 godzin). Liczba punktów ECTS przypisana do każdego rodzaju praktyki na obu poziomach studiów jest właściwa. Studenci mają również możliwość realizacji praktyk zawodowych w języku angielskim. Mogą one odbywać się za granicą lub na terenie Polski. W toku wizytacji ustalono, że obowiązują takie same treści, efekty, cele oraz dokumentacja związana ich realizacją (regulamin, umowa, karta praktyk, ankiety dot. realizacji praktyki wypełniane przez praktykanta i zakładowego opiekuna są przetłumaczone).

Student udający się na praktykę realizowaną w j. angielskim jest poinformowany o zasadach jej realizacji w trakcie spotkania informacyjnego. Uczelnia dysponuje również listą podmiotów, które przyjmują studentów anglojęzycznych na praktyki. Wskazano m.in. przedsiębiorstwo „ATOS” Poland Global Services sp. z o.o. oraz hotel Holiday In w Bydgoszczy. Dokumentacja anglojęzyczna jest tożsama z dokumentacją w j. polskim i jak wszystkie dokumenty związane z praktykami dostępna jest na stronie internetowej oraz po zalogowaniu się na platformie zdalnego nauczania. Weryfikacji i oceny osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się przewidzianych dla praktyk dokonuje opiekun praktyk z ramienia zakładu pracy oraz merytoryczny opiekun z ramienia uczelni. Wśród metod stosowanych do weryfikacji stosuje się analizę przebiegu praktyk w odniesieniu do założonych efektów, analizę sprawozdania studenta, weryfikację ankiet dot. praktyk wypełnionych przez studenta i praktykodawcę. W przypadku realizacji zadań projektowych stają się one również przedmiotem analizy.

Ostateczna ocena osiągnięcia efektów uczenia się przewidzianych dla praktyk dokonywana wspólnie przez studenta, praktykodawcę i uczelnianego koordynatora praktyk wystawiana jest opisowo dając pełny obraz zrealizowanych treści. Do indeksu stosowany jest zapis zaliczenia bądź niezaliczenia praktyki.

Na kierunku obowiązuje zarządzenie Prorektora ds. Kształcenia w sprawie przeprowadzania hospitacji studenckich praktyk zawodowych. Są w nim wskazane cele hospitacji, które uwzględniają obszar efektów uczenia się i treści programowych.

Uczelnia nie realizuje modułów praktyk w trybie zdalnym z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Merytorycznymi opiekunami praktyk zawodowych są pracownicy badawczo-dydaktyczni posiadający staż zawodowy oraz doświadczenie zdobyte poza uczelnią. Obowiązki podzielone są na dwie osoby. Osobno do koordynacji i nadzoru praktyk „kompetencje społeczne” i osobno do koordynacji i nadzoru praktyk „branżowych”.

Po zapoznaniu się ze spektrum podmiotów gospodarczych przedstawionych w toku wizytacji jako partnerów do realizacji praktyk zawodowych uznaje się, iż infrastruktura i wyposażenie tych miejsc są zgodne z potrzebami procesu nauczania i pozwalają one na prawidłową realizację praktyk. Kluczowymi miejscami odbywania praktyk zawodowych są m.in. CWZS Zawisza Bydgoszcz, ATOS POLAND GLOBAL SERVICES SP. Z O.O., Holiday Inn Bydgoszcz Hotel, FOCUS HOTEL czy Bydgoskie Centrum Informacji Turystycznej. Organizacją i koordynowaniem praktyk na kierunku zajmuje się Biuro Kształcenia Praktycznego. Biuro posiada stronę internetową, na której dostępne są m.in. Zarządzenie Rektora zatwierdzające Regulamin praktyk zawodowych, Uchwała Kolegium WSG w Bydgoszczy w sprawie dokumentowania studenckich praktyk zawodowych czy instrukcję prorektora ds. kształcenia w sprawie przeprowadzania hospitacji studenckich praktyk zawodowych.

Na kierunku nie obowiązuje oddzielny dokument określający kryteria, które muszą spełniać placówki, w których studenci odbywają praktyki, niemniej spisywane porozumienia zobowiązują obie strony do ścisłej współpracy zgodnie z obowiązującymi zasadami, które w skuteczny sposób weryfikują potencjalnych praktykodawców. Nie ma również ogólnie przyjętych reguł zatwierdzania miejsc odbywania praktyk samodzielnie wybranych przez studentów. W takim przypadku weryfikacja następuje na etapie wypełniania przez studenta zgłoszenia w formie elektronicznej w systemie iSAPS, gdzie po wskazaniu miejsca odbywania praktyki zobowiązany jest on podać obszar działalności instytucji. Następnie merytoryczny opiekun praktyk dokonuje weryfikacji m.in. poprzez analizę źródeł internetowych, rozmowę telefoniczną lub osobistą wizytę w placówce. W tym przypadku również ma zastosowanie instrukcja w sprawie przeprowadzania hospitacji studenckich praktyk zawodowych. Mając na uwadze obowiązujące na kierunku różnego rodzaju procedury i instrukcje związane z praktyką zawodową, rekomenduje się uzupełnienie ich i sformalizowanie dokumentacji w obszarze kryteriów, które muszą spełniać placówki, w których studenci odbywają praktyki zawodowe oraz określenie reguł zatwierdzania miejsc odbywania praktyk samodzielnie wskazanych przez studenta, w postaci osobnych dokumentów.

Zadania opiekunów praktyk w miejscu ich odbywania oraz zakres współpracy koordynatorów są ogólnie ujęte w zawieranych porozumieniach. Obie strony stosują powszechne formy komunikowania się ze sobą z wykorzystaniem poczty elektronicznej, urządzeń mobilnych oraz bezpośredniego kontaktu w trakcie hospitacji. Studenci kierunku mają możliwość dokonywania oceny praktyk zawodowych w pierwszej kolejności poprzez wypełnienie ankiety stanowiącej dokumentację z odbytej praktyki, w której odnoszą się m.in. do zrealizowanego programu, oceny miejsca czy oceny osiągnięcia stopnia nabytych umiejętności i wykorzystania posiadanej wiedzy. Dodatkowo studenci wyrażają swoje opinie poprzez swojego reprezentanta w zadaniowym zespole ds. zapewnienia jakości kształcenia. Dostępna jest także możliwość indywidualnego wypowiedziania się na temat zakładanych efektów uczenia i programu studiów na platformie zdalnego nauczania ONTE.

Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	Zaleca się dostosowanie poziomu kształcenia językowego na studiach drugiego stopnia do poziomu B2+	Uczelnia w pełni wdrożyła zalecenia odnośnie do efektów uczenia się w zakresie posługiwania się językiem obcym na poziomie B2+ ESOKJ. Zajęcia z j. angielskiego na II stopniu studiów oznaczono w planach studiów jako obowiązkowe (od roku akad. 2020/2021). Jednocześnie Uczelnia kontynuuje rozwiązanie polegające na realizacji wybranych przedmiotów z programu studiów II stopnia w j. angielskim jako wykładowym. W naborze 2022/2023 dotyczy to przedmiotów: Planowanie marketingowe (I semestr, 3 ECTS, wykłady i zajęcia warsztatowe); Zarządzanie projektami i budowanie zespołu (II semestr, 1 ECTS, zajęcia warsztatowe, b-learning.); Suplementacje w sporcie (II semestr, 6 ECTS, wykłady, zajęcia projektowe), Organizacja imprez sportowych i rekreacyjnych (IV semestr, 1,5 ECTS, wykłady, zajęcia warsztatowe). Dodatkowo będą kontynuowane działania zmierzające do oferowania studentom zajęć dydaktycznych realizowanych przez wykładowców zagranicznych wizytujących Uczelnię.	Zalecenie zrealizowane

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium częściowo spełnione.

Uzasadnienie

Treści programowe określone dla kierunku na studiach I i II stopnia, zarówno w toku studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych są zgodne z efektami uczenia się. Przedmioty są zróżnicowane, nawiązują do treści, które absolwent kierunku powinien znać i zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Wymiar godzinowy zajęć jest poprawny, daje podstawy osiągnięcia założonych efektów uczenia się, a program studiów jest realizowany w oparciu o właściwą sekwencję przedmiotów.

W zakresie oceny zgodności oferowanych w procesie nauczania treści z aktualnym stanem wiedzy w obszarze dyscyplin, do których przyporządkowano kierunek TiR (tj. nauki o zarządzaniu i jakości oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna) stwierdza się, że karty przedmiotów odzwierciedlają zarówno potrzeby praktyki (otoczenia gospodarczego), jak i zmieniających się trendów

w dyskursie naukowym; niemniej jednak dobór literatury w niektórych kartach przedmiotów wymaga aktualizacji, wobec czego formułowane są rekomendacje.

Harmonogram realizacji studiów oraz liczba semestrów, liczba godzin prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i nakład pracy liczony wyłącznie poprzez ECTS na studiach I i II stopnia jest właściwy. Plan studiów umożliwia wybór zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS, koniecznej do ukończenia studiów na danym poziomie, według zasad, które pozwalają studentom na elastyczne kształtowanie ścieżki kształcenia. Wymiar ten wynosi 63,5-95,5 ECTS na studiach stacjonarnych oraz niestacjonarnych (różnice dotyczą poszczególnych specjalności).

Organizacja procesu nauczania umożliwia efektywne wykorzystanie czasu zarówno na udział w zajęciach, jak i samodzielne uczenie się, oraz weryfikację i ocenę uczenia się.

Formy zajęć są zróżnicowane, tj. wykłady, ćwiczenia, konwersatorium, zajęcia laboratoryjne, terenowe, seminarium i praktyki zawodowe. Z formalnego punktu widzenia są dobrane właściwie dla praktycznego profilu studiów. Zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne spełniają wymagania § 6 rozporządzenia w sprawie studiów odnośnie do tej grupy zajęć.

Metody kształcenia są zróżnicowane i dostosowane do form i tematyki prowadzonych zajęć dydaktycznych, w tym tych zapewniających nabycie umiejętności językowych. Plan studiów I i II stopnia obejmuje zajęcia poświęcone kształceniu w zakresie znajomości języka angielskiego. Na zasadach fakultatywnych możliwe jest także korzystanie z szerszej oferty zajęć językowych oferowanych poza właściwym planem studiów.

Stosowane metody kształcenia zapewniają przygotowanie do działalności zawodowej, w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów, stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku Turystyka i rekreacja.

Studenci z niepełnosprawnością mogą oczekiwać wsparcia ze strony Uczelni. Proces nauczania jest dostosowywany indywidualnie do potrzeb studenta z niepełnosprawnością. W Uczelni istnieją zarówno stosowne procedury, jak i struktura organizacyjna, zadaniem których jest monitorowanie przestrzegania praw tej grupy studentów.

Proces realizacji praktyk zawodowych odbywa się sprawnie. Ich umiejscowienie w programie, wymiar godzinowy i podział na praktyki „kompetencje społeczne” oraz „praktyki branżowe” jest właściwy i zasadny w kontekście profilu praktycznego kierunku oraz kształcenia we współpracy z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego. Obowiązują procedury i zarządzenia, które formalizują dokumentację oraz podział obowiązków dla koordynatorów praktyk z ramienia Uczelni, zakładu pracy i studenta. Grono praktykodawców, z którymi współpracuje uczelnia jest szerokie i zweryfikowane m.in. poprzez podpisane umowy i porozumienia w zakresie ich realizacji oraz współpracy przy określaniu celów i efektów uczenia się zakładanych praktyk zawodowych.

Obszary nieprawidłowości dotyczą następujących kwestii:

- przedstawione do wglądu karty przedmiotów w języku angielskim operują wyłącznie literaturą w języku polskim
- nie przedstawiono kart przedmiotów dla 32 przedmiotów prowadzonych w języku ukraińskim.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

- zaleca się opracowanie sylabusów dla wszystkich zajęć w języku angielskim i ukraińskim obejmujących właściwą dla danego języka literaturę przedmiotu

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Rekrutację na studia I i II stopnia na kierunku prowadzi Uczelniana Komisja Rekrutacyjna, powołana przez Rektora. W roku akademickim 2022/2023 działała ona na podstawie Uchwały Senatu z dnia 24.05.2022 r. o zmianie uchwały z dnia 20 kwietnia 2021 r. w sprawie warunków i trybu rekrutacji na poszczególnych kierunkach studiów na rok akademicki 2022/2023. W myśl założeń tej uchwały przyjęcie na studia może nastąpić na podstawie wyników rekrutacji, przeniesienia z innej uczelni lub uczelni zagranicznej lub potwierdzenia efektów uczenia się. O przyjęcie na studia I stopnia mogą ubiegać się absolwenci szkół średnich posiadających świadectwo dojrzałości, a na studia II stopnia osoby legitymujące się dyplomem ukończenia studiów I stopnia licencjackich oraz absolwenci studiów II stopnia.

Warunkiem przyjęcia na I rok studiów jest pozytywny wynik postępowania kwalifikacyjnego. Rekrutacja prowadzona jest w formie elektronicznej (aplikacja Wirtualna rekrutacja - ISAPS), z zachowaniem form pisemnych, w sytuacjach, w których wymagają tego przepisy prawa oraz polityka ochrony danych osobowych. Rekrutacja cudzoziemców również przebiega drogą elektroniczną (formularze w języku angielskim i rosyjskim). Obcokrajowcy posiadający Kartę Polaka mogą odbywać studia w WSG na zasadach obowiązujących obywateli polskich. Na podstawie decyzji Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (z dnia 31 października 2019 r.) Uczelnia może realizować wszystkie cztery czynności prawne związane z kształceniem cudzoziemców (tj. studia, staże, wolontariat i badania naukowe). Obcokrajowców w procesie rekrutacji wspiera Biuro Rekrutacji Międzynarodowej.

Dla studentów studiów II stopnia kierunku turystyka i rekreacja, w tym dla absolwentów uczelni zagranicznych, którzy nie ukończyli kierunków studiów I stopnia z tzw. bezpośrednią drożnością na studia w zakresie turystyki i rekreacji przygotowano moduł komplementarny. W ramach modułu komplementarnego studenci są zobowiązani do realizacji zajęć dydaktycznych oraz zaliczenia czterech grup zagadnień. Wykaz kierunków studiów I stopnia z bezpośrednią drożnością na studia II stopnia kierunku turystyka i rekreacja oraz grup zagadnień modułu komplementarnego wraz z programami przedmiotów do zaliczenia zawiera Uchwała Senatu z dnia 30 czerwca 2020 r. w sprawie zasad realizacji modułu komplementarnego na studiach II stopnia od roku akademickiego 2022/2023.

Warunki rekrutacji na studia, kryteria kwalifikacji i procedury rekrutacyjne są bezstronne i przejrzyste, umożliwiają dobór kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów uczenia się oraz zapewniają kandydatom równe szanse w podjęciu studiów na kierunku. Podstawą przyjęcia na studia pierwszego stopnia jest posiadanie świadectwa dojrzałości lub jemu równorzędnego dokumentu. Warunkiem przyjęcia na I rok studiów jest pozytywny wynik postępowania kwalifikacyjnego. Uwzględniają także informację o oczekiwanych kompetencjach cyfrowych kandydatów, wymaganiach sprzętowych związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz wsparciu uczelni w zapewnieniu dostępu do tego sprzętu.

Zasady, warunki i tryb uznawania efektów uczenia się i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej określa obowiązująca od 1 września 2019 r. „Instrukcja w sprawie rekrutacji na studia z uwzględnieniem zaliczonych w toku studiów punktów ECTS”. Uznawanie efektów uczenia się jest związane z rekrutacją studenta w formie: wznowienia studiów, przeniesienia i przyjęcia z innej uczelni. Zasady, warunki i tryb uznawania efektów uczenia się określa Uchwała Kolegium Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy z dnia 1 października 2018 r. w sprawie potwierdzania efektów uczenia się. Wymienione zasady są oparte na założeniach systemu bolońskiego.

Warunki i procedury potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów (określone w przywołanej Uchwale) zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów. Potwierdzenie efektów uczenia się, osiąganych poza systemem studiów, polega na przeprowadzeniu formalnej procedury weryfikacji posiadanego przez kandydata zasobu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych uzyskanych poza systemem studiów, w tym np. w toku wykonywania obowiązków zawodowych, uczestnictwa w kursach i szkoleniach, aktywności w organizacjach społecznych, uczestnictwa w badaniach naukowych i projektowych, uprawianiu dyscypliny sportowej, wolontariatu itp. Na podstawie analizy dokumentów składanych przez wnioskodawcę (przedstawionych do wglądu Zespołu Oceniającego) i w wyniku zastosowania dodatkowych metod i narzędzi oceny efektów uczenia się Grupa ds. Potwierdzenia efektów uczenia się rekomenduje ich uznanie lub nieuznanie, a ostateczną decyzję w tej sprawie podejmuje dyrektor jednostki naukowo-dydaktycznej odpowiedzialnej za kształcenie na danym kierunku studiów (Instytut Zarządzania i Gospodarki Usług Turystycznych – IZiGUT). Odwołania od ostatecznej decyzji dyrektora rozpatruje Rektor. Rezultatem tej procedury jest możliwość zaliczenia nie więcej niż 50% puli punktów ECTS przypisanych do programu studiów i poziomu kształcenia na kierunku bez konieczności uczestniczenia w pełnym wymiarze zajęć dydaktycznych.

Warunki i procedury uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej, zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów. Uzyskane w innej uczelni efekty uczenia się odnoszące się do zaliczonych w niej przedmiotów wraz z ocenami i przyporządkowanymi im punktami ECTS mogą zostać uznane przez dyrektora jednostki naukowo-dydaktycznej (IZiGUT), przyjmującego za równoważne z efektami uczenia się, obowiązującymi na kierunku turystyka i rekreacja.

Efekty uczenia się dla kierunku studiów, określone w sylwetce absolwenta, są weryfikowane na różnych etapach kształcenia. Weryfikacja efektów dokonywana jest w sposób zgodny z zasadami pomiaru dydaktycznego. Przewidziana jest weryfikacja osiągnięcia zakładanych efektów poprzez egzaminy ustne i pisemne. Analizę semestralnej pracy studenta i osiągniętych efektów uczenia się przeprowadza każdy nauczyciel akademicki - wykorzystuje się wszystkie dostępne informacje na temat pracy studenta (w trakcie zajęć, jak i w ramach pracy własnej). Po zakończonym semestrze prowadzący przedmiot zobowiązany jest do sporządzenia protokołu zaliczeniowego w wirtualnym indeksie ISAPS. Na podstawie dostarczonych protokołów przygotowywane jest szczegółowe zestawienie (dotyczące struktury ocen z poszczególnych przedmiotów), które razem z kartą ewaluacyjną zajęć dydaktycznych jest przedmiotem analizy na posiedzeniach Zadaniowego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia, w trakcie których następuje weryfikacja wytycznych z sylabusów (np. czy zastosowana forma egzaminu/zaliczenia była zgodna ze wskazaną w programie przedmiotu).

Podstawowym elementem weryfikacji osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się jest system ocen na poziomie poszczególnych przedmiotów i ich form, za które odpowiadają prowadzący zajęcia.

Na ocenę – zgodnie z sylabusem (programem przedmiotu) może składać się kilka elementów, jak np. egzamin pisemny, kolokwium, projekt, referat, praca grupowa, dyskusja, obserwacja na zajęciach, testy na platformie edukacyjnej ONTE, itp. Na spotkaniu ze studentami ustalono, że - poza możliwością wglądu do sylabusu - studenci są informowani o zasadach zaliczania na pierwszych zajęciach z danego przedmiotu. Jednak na podstawie losowo wybranych prac etapowych stwierdzono, że weryfikacja efektów uczenia się nie zawsze zgodna jest z informacjami zawartymi w kartach przedmiotów. W przypadku przedmiotów anglojęzycznych nie zawsze pytania egzaminacyjne (np. pytania otwarte) sformułowane są w języku angielskim, co może stanowić problem w skutecznej weryfikacji efektów uczenia się.

W Uczelni obowiązuje roczny system rozliczania osiągnięć studenta. Warunkiem zaliczenia roku jest uzyskanie zaliczeń i/lub pozytywnych ocen końcowych z zajęć prowadzonych we wszystkich formach w ramach danego przedmiotu oraz wymaganej liczby punktów ECTS w danym semestrze, zgodnie z obowiązującym programem studiów.

Od przeprowadzenia zaliczenia/egzaminu, nauczyciel akademicki ma 7 dni na wpisanie wyniku zaliczenia/egzaminu w elektroniczną kartę osiągnięć studenta. W przypadku niewpisania oceny do systemu, fakt ten podlega zgłoszeniu Koordynatorowi Biura Instytutu bądź Katedry. W razie ewentualnych niezgodności oceny ogłoszonej z oceną wpisaną do systemu ISAPS, wyjaśnienie powinno nastąpić w terminie 7 dni od daty ogłoszenia wyników. Powyższą niezgodność student może zgłosić do wykładowcy za pośrednictwem służbowego adresu mailowego lub na dyżurze dydaktycznym. W przypadku braku odpowiedzi na powyższy fakt sprawę również należy zgłosić do właściwego Instytutu lub Katedry.

Ogólne zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się określają także zasady postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się oraz sposoby zapobiegania i reagowania na zachowania nieetyczne i niezgodne z prawem. W sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się zastosowanie znajduje Regulamin studiów, który w §19 określa zasady przeprowadzania egzaminu komisyjnego. Na wniosek studenta w egzaminie komisyjnym może uczestniczyć przedstawiciel Samorządu Studenckiego, a z przebiegu egzaminu komisyjnego sporządza się protokół, który w przypadku wystawienia oceny niedostatecznej, powinien zawierać jej uzasadnienie. Dodatkowe zasady zawarte są także w Zarządzeniu Prorektora ds Kształcenia z dnia 30 września 2021 r. w sprawie postępowania w sytuacjach konfliktowych, związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się.

Co do zasady, w czasie trwania semestru prowadzona jest na bieżąco weryfikacja osiągania przez studentów zakładanych efektów uczenia się z wykorzystaniem metod weryfikacji wskazanych w sylabusach (jak wspomniano powyżej – zasada ta nie zawsze jest przestrzegana). Zasady zaliczeń i skalę ocen określa Regulamin Studiów. Szczegółowe kryteria ocen prac i aktywności studentów opracowywane są przez nauczycieli prowadzących dany przedmiot. Stopień osiągniętych efektów ocenia nauczyciel prowadzący przedmiot, a o ocenach informuje studentów. Zasady te umożliwiają równe traktowanie studentów w procesie weryfikacji oceniania efektów uczenia się. Zasady te są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Wobec nich istnieje możliwość indywidualnej organizacji studiów, w trakcie której studentowi ustala się indywidualny sposób osiągania efektów uczenia się i ich weryfikacji z prowadzącymi zajęcia, niezależnie od tego na prośbę osoby z niepełnosprawnością istnieje możliwość dopasowania metod weryfikacji do indywidualnych potrzeb studenta, np. poprzez wydłużenie czasu trwania zaliczenia/egzaminu.

Metody sprawdzania i oceniania efektów uczenia się uzależnione są od rodzaju danego przedmiotu realizowanego przez nauczyciela akademickiego. Szczegółowe efekty uczenia się i sposoby ich weryfikacji zapisywane są w sylabusach. W przypadku, gdy moduł jest prowadzony zarówno w formie

wykładów, ćwiczeń, warsztatów/laboratoriów lub zajęć terenowych, student otrzymuje osobne oceny. Ocena końcowa z zajęć jest średnią ocen uzyskanych z ćwiczeń i wykładów. Zajęcia w formie wykładów kończą się zgodnie z programem studiów egzaminem lub zaliczeniem z oceną. Ocenę końcową wystawia osoba prowadząca przedmiot na podstawie oceny z ćwiczeń/warsztatów i oceny z wykładów zgodnie z sylabusem danego przedmiotu.

Do podstawowych metod sprawdzania i oceniania uzyskanych efektów uczenia się zalicza się: aktywność i dyskusja, kolokwium, projekt, praca pisemna, obserwacje i ocena umiejętności praktycznych studenta, egzamin. Zgodnie z analizą stanu faktycznego metody weryfikacji nie ulegają zmianie w trakcie semestru, chyba że odbywa się to w porozumieniu ze studentami. Na pierwszych zajęciach z danego przedmiotu, prowadzący informuje studentów o planowanych sposobach i metodach weryfikacji stopnia osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się.

Weryfikacja osiąganych efektów uczenia się w kategorii „wiedza” sprawdzana jest za pomocą egzaminów pisemnych lub ustnych, a także w oparciu o analizę opracowanych projektów i ich praktycznej realizacji. Weryfikacja osiągniętych efektów uczenia się w kategorii „umiejętności” opiera się na bezpośredniej obserwacji studenta w czasie działań właściwych dla danego zadania, zazwyczaj odnoszącego się do praktycznych wyzwań funkcjonowania rynku turystycznego (realizacji imprezy, prowadzenia wycieczki, referowania przygotowanej koncepcji projektowej). Innym źródłem informacji o osiąganych postępach są pisemne sprawozdania z realizacji praktyk zawodowych, dzienniczek praktyk oraz rozmowa z opiekunem praktyk zawodowych. Każdy nauczyciel akademicki prowadzi dokumentację prac etapowych, która potwierdza osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów uczenia się. Pozyskane do weryfikacji prace etapowe w większości potwierdziły tę zasadę. Należy zatem uznać, że – wyjąwszy przytoczone przypadki zajęć anglojęzycznych - stosowane metody weryfikacji zapewniają skuteczną weryfikację i ocenę stopnia osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się. Nie przedstawiono jednak do wglądu żadnych prac etapowych w języku ukraińskim, pomimo prowadzonych w tym języku zajęć.

Stwierdza się właściwy dobór zajęć umożliwiających sprawdzenie opanowania umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku TiR. Szczególnym przypadkiem sprawdzenia opanowania umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej na rynku turystycznym są praktyki zawodowe realizowane na studiach I i II stopnia.

Efekty uczenia się osiągnięte przez studentów są uwidocznione w postaci prac etapowych i egzaminacyjnych oraz ich wyników, projektów, prac dyplomowych, dzienników praktyk, a także są monitorowane poprzez prowadzenie analiz pozycji absolwentów na rynku pracy lub kierunków dalszej edukacji. Podstawą weryfikacji efektów uczenia się są najczęściej prace pisemne, rzadziej prace projektowe i studia przypadków. Przedstawione w trakcie wizytacji prace zaliczeniowe i egzaminacyjne opierały się na zastosowaniu różnych metod weryfikacji wiedzy. Były to pytania testowe, prace projektowe i studia przypadków. Tematyka przedstawionych do oceny prac etapowych jest zgodna z sylabusami, metody weryfikowania efektów uczenia się były adekwatne do wskazanych w sylabusach, wyjąwszy wspomniane przypadki niedoboru prac etapowych w języku ukraińskim dla przedmiotów prowadzonych w tym języku.

Zastosowane metody weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się z języka angielskiego umożliwiają sprawdzenie i ocenę opanowania języka obcego co najmniej na poziomie B2 na studiach I stopnia, np. w formie umiejętności: pisanie listów, e-maili, notatki służbowej, podania o pracę, listu motywacyjnego, sprawozdania, ale również w formie wypowiedzi ustnej, udziału w dyskusji, pracy w parach, pracy w grupach, odgrywania ról, wykonania zadań w modułach językowych na platformie edukacyjnej; i B2+ w przypadku studiów II stopnia w formie, np.: wypowiedzi zwłaszcza ustnych, ale

także pisemnych; wykonywania zadań indywidualnie przy wykorzystaniu materiałów e-learningowych (selftesty kontrolne). Przedstawione metody umożliwiają sprawdzenie i ocenę opanowania języka obcego na kierunku.

Poza regularnym trybem zajęć, studenci kierunku mają możliwość działania w ramach Studenckiego Koła Naukowego Innowacji i Przedsiębiorczości oraz Koła Naukowego TUR. W Uczelni funkcjonują też Grupy Aktywności Studenckiej. Z ramienia wymienionych organizacji studenci uczestniczą w studenckich konferencjach naukowych, ujawniając predyspozycje organizacyjne właściwe dla kierunku.

W przypadku zajęć prowadzonych na specjalnościach polskojęzycznych, metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie nauczania, w tym metody stosowane w procesie nauczania z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość zapewniają skuteczną weryfikację i ocenę stopnia osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się i umożliwiają sprawdzenie opanowania umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku.

Zasady i procedury dyplomowania na kierunku co do zasady są trafne, specyficzne i zapewniają potwierdzenie osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się na zakończenie studiów (nie przedstawiono do wglądu żadnych prac projektowych w języku ukraińskim). Określa je Uchwała Senatu z dnia 1 października 2019 r. w sprawie procesu dyplomowania, uzupełniona uchwałami z dnia 17 kwietnia 2020 roku oraz 16 października 2020 roku (określającymi m.in. warunki niezbędne podjęcia się roli promotora oraz recenzenta pracy dyplomowej). Wspomniane uchwały uzupełniające służyły m.in. dostosowaniu procesu dyplomowania do warunków wynikających z wprowadzania w kraju stanu epidemicznego w 2020 r. (w tym określają m.in. możliwość przeprowadzenia egzaminu dyplomowego z wykorzystaniem technologii informatycznych oraz z zastosowaniem formy hybrydowej).

Ze względu na profil praktyczny studiów w procesie dyplomowania dopuszczono udział interesariuszy zewnętrznych w charakterze ekspertów. Procedura Modułu Dyplomowania określa terminy, czynności oraz odpowiedzialność podmiotową na określonym etapie procesu dyplomowania. Uzupełnienie do przepisów wewnętrznych Uczelni w zakresie procesu dyplomowania stanowią: Informacja o trybie kończenia studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz Formularz recenzji pracy licencjackiej, inżynierskiej, magisterskiej.

Od roku akademickiego 2019/2020 (dla cyklu kształcenia 2019/2020) w Uczelni odstąpiono od zasady składania prac dyplomowych na studiach I stopnia i w to miejsce wprowadzono obowiązek realizacji projektu dyplomowego, dostosowanego do potrzeb weryfikacji efektów uczenia się na profilu praktycznym. W ramach projektu zachowano obowiązek opracowanie krótkiej części teoretycznej, opartej na przeglądzie literatury przedmiotu, ściśle związanej z założeniami badawczymi (szczegółowa charakterystyka i kryteria oceny projektu dyplomowego opisane zostały w Instrukcji Prorektora ds. Kształcenia z dn. 1 października 2019 r. w sprawie realizacji przedmiotu *projekt dyplomowy* jako element procesu dyplomowania). Zasadnicza część projektu dotyczy rozstrzygnięcia problemów praktycznych, w tym często konkretnej instytucji, co stymuluje konieczność kontaktu z przedsiębiorcami rynku turystycznego. Wprowadzenie projektu dyplomowego poprzedzone było konsultacjami ze wszystkimi interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi, których wcześniejsze uwagi legły u podstaw podjęcia prac nad wprowadzeniem zmian w procesie dyplomowania na studiach I stopnia. Dostarczone do wglądu zespołu oceniającego projekty dyplomowe reprezentują w miarę jednorodny poziom merytoryczny i metodologiczny, są rzetelnie oceniane i zapewniają możliwość weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się na studiach I stopnia.

Ostatecznie zatem od roku akademickiego 2019/2020 w ramach procesu dyplomowania obowiązują: na studiach I stopnia - projekt dyplomowy i egzamin dyplomowy; studiach II stopnia i jednolitych

studiach magisterskich - metodologia badań naukowych, komputerowe metody opracowania danych naukowych, seminarium magisterskie, seminarium magisterskie i przygotowanie do egzaminu dyplomowego.

Co do zasady, prace dyplomowe realizowane na studiach II stopnia odzwierciedlają wiedzę i umiejętności właściwe dla poziomu i kierunku studiów oraz stanowią opracowanie praktycznych zagadnień związanych z kierunkiem. Przegląd dostarczonych prac dyplomowych pozwolił ustalić, że - zgodnie z założeniem - mają one w większości charakter przeglądowo-empiryczny. Zastrzeżenia w kilku przypadkach rodzi nieprzemysłana, chaotyczna struktura pracy dyplomowej. Zdarzają się przypadki zbyt ogólnikowych hipotez badawczych, bez odniesienia do tematu pracy oraz nieprecyzyjnego i zbyt ogólnikowego formułowania pytań badawczych.

Stwierdzono też, że nie wszyscy autorzy potrafią prawidłowo przeprowadzić badania literaturowe (zdarza się, że literatura służy wprowadzeniu pojęć nieznacznie związanych z tematem pracy, w niektórych przypadkach autorzy sięgają głównie do źródeł internetowych, z pominięciem publikacji naukowych i branżowych, np. opracowań etnograficznych lub raportów organizacji turystycznych). W jednej z prac zidentyfikowano bardzo dużą liczbę przywoływanych publikacji (157), z bardzo różnych źródeł spoza obszaru badawczego turystyki, co budzi obawy o faktyczną możliwość weryfikacji jakości i prawidłowości cytowania tych źródeł. Publikacje literaturowe zdają się czasem dość przypadkowe, niepoprawnie przywoływane (błędy i różnorodny styl zapisu bibliograficznego, brak oznakowania cytatów).

Badania empiryczne, które regularnie realizowane są na potrzeby prac/projektów dyplomowych realizowanych w WSG, są bardzo dobrym narzędziem pozwalającym na weryfikację pozyskania stosownych umiejętności praktycznych przez autorów. Nie wszyscy autorzy potrafią jednak poprawnie opracować formularze ankietowe, a następnie przeprowadzić wnioskowanie na podstawie uzyskanych wyników badań. Zdarzają się sytuacje, kiedy trudno jest powiązać wnioski z badań z zasadniczym celem pracy, a wnioski są chaotyczne i w zasadzie nie służą ani weryfikacji hipotezy, ani udzieleniu odpowiedzi na pytania badawcze.

W kilku przypadkach zastrzeżenia budzi poziom redakcyjny i językowy prac/projektów dyplomowych (w tym liczne błędy interpunkcyjne i stylistyczne, niedopuszczalne na tym poziomie kształcenia). Większości błędów można łatwo uniknąć przy wykorzystaniu podstawowego edytora tekstu, zatem nie można traktować jako usprawiedliwienia zagranicznego pochodzenia autorów.

Pomimo stosowania precyzyjnych kryteriów oceny prac dyplomowych określonych w arkuszu recenzji, pod względem merytorycznym niektóre prace oceniane są bardzo zdawkowo. Wątpliwości budzą też sformułowania niektórych pytań na egzaminie dyplomowym, które bez dodatkowego omówienia wydają się niejasne (np. „Analiza nowych technologii - zaskakujące odkrycia”).

Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym i odbywa się przed komisją, która weryfikuje stopień osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się. Egzamin dyplomowy składa się z dwóch części: przedstawienia założeń i wniosków wynikających z pracy dyplomowej, jeśli występuje, oraz odpowiedzi na wylosowane pytania z zakresu programu studiów. W przypadku studiów I stopnia zadawane są cztery pytania: dwa losowane z puli zagadnień kierunkowych, jedno losowane z puli zagadnień obszarowych (specjalnościowych), jedno związane z tematem pracy dyplomowej lub projektu dyplomowego – zadawane zwykle przez recenzenta pracy. W przypadku studiów II stopnia zadawane są cztery pytania: dwa losowane z puli zagadnień kierunkowych, jedno losowane z puli zagadnień obszarowych (specjalnościowych), jedno związane z tematem pracy – zadawane zwykle przez recenzenta pracy. Odpowiedź na każde pytanie jest oceniana w skali 2-5. Zdanie egzaminu dyplomowego następuje po uzyskaniu przez studenta co najmniej oceny dostatecznej z egzaminu

dypłomowego. Ze względu na profil praktyczny studiów w procesie dyplomowania dopuszcza się udział interesariuszy zewnętrznych w charakterze ekspertów.

Student może przystąpić do egzaminu dyplomowego po spełnieniu warunków formalnych, określonych w Regulaminie studiów, który wszedł w życie z początkiem roku akademickiego 2019/2020, na mocy Uchwały Kolegium z dnia 23 kwietnia 2019 r. Najważniejsze z nich to: uzyskanie przez studenta zaliczeń w toku studiów oraz zaliczenia formy zajęć, na której przygotowywana jest praca w ostatnim semestrze studiów (od 1.10.2019 r. na studiach I stopnia prace dyplomową zastąpiono projektem dyplomowym), przedłożenie pracy dyplomowej i zaakceptowanie jej przez promotora, otrzymanie pozytywnej weryfikacji pracy dyplomowej przy użyciu Jednolitego Systemu Antyplagiatowego wraz z uzyskaniem pozytywnej oceny pracy dyplomowej.

Na podstawie analizy stanu faktycznego i dostarczonych dokumentów (w tym prac etapowych, dyplomowych i projektów dyplomowych) należy uznać, że pomimo iż rodzaj, forma, tematyka i metodyka prac egzaminacyjnych, etapowych, projektów itp. a także prac dyplomowych oraz stawianych im wymagań są dostosowane do poziomu i profilu, efektów uczenia się oraz zastosowań wiedzy z zakresu dyscyplin, do których kierunek jest przyporządkowany, norm i zasad, a także praktyki w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku, to praktyczne efekty tych działań (szczególnie w obszarze realizacji prac dyplomowych) budzą uzasadnione wątpliwości (przedstawione powyżej oraz w załączonych kartach). Rekomenduje się w szczególności silniejszy nacisk na prawidłowe opracowanie struktury pracy dyplomowej, włączenie do programu zajęć dyplomowych warsztatów z zakresu badań literaturowych i prawidłowego formatowania opisu bibliograficznego, dokładniejszą weryfikację prac dyplomowych pod kątem poprawności metodycznej, redakcyjnej i językowej. Na oferowanych zajęciach z zakresu *własności intelektualnej* rekomenduje się położenie szczególnego nacisku na praktyczne aspekty stosowania przywołań i zasad cytowania materiałów źródłowych.

Ogólne zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie nauczania, w tym metody stosowane w tym procesie się z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość umożliwiają równe traktowanie studentów w procesie weryfikacji oceniania efektów uczenia się, zapewniają bezstronność, rzetelność i przejrzystość procesu weryfikacji oraz wiarygodność i porównywalność ocen oraz określają zasady przekazywania studentom informacji zwrotnej dotyczącej stopnia osiągnięcia efektów uczenia się na każdym etapie studiów oraz na ich zakończeniu. Metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się stosowane w procesie nauczania z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość gwarantują identyfikację studenta i bezpieczeństwo danych dotyczących studentów.

Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	Zaleca się wdrożenie działań mających na celu zapobieganie niesamodzielności prac przygotowywanych przez	Uczelnia podjęła liczne działania w celu zapobiegania niesamodzielności prac przygotowywanych przez studentów i eliminowania występowania w tych pracach nieoznaczonych zapożyczeń z prac innych	Zalecenie zrealizowane

	<p>studentów oraz występowania w tych pracach nieoznaczonych zapożyczeń z prac innych autorów.</p>	<p>autorów. Stosowane jest cykliczne uświadamianie tej kwestii na spotkaniach z nauczycielami akademickimi na początku każdego semestru. Wprowadzono do obowiązków nauczycieli zadanie informowania studentów podczas pierwszych zajęć dydaktycznych w semestrze o normach etycznych i prawnych aspektach plagiatów, odpowiedzialności karnej oraz konsekwencjach możliwych do zastosowania ze strony Uczelni w przypadku stwierdzenia ww. problemu.</p> <p>Prowadzona jest stała kampania informacyjna wśród studentów w postaci prezentacji nt. "Normy etyczne" w wersji polskiej, angielskiej i ukraińskiej, dostępnej każdorazowo na pulpicie po zalogowaniu do Platformy ONTE.</p> <p>Wprowadzono zwyczaj spotkania wykładowcy ze studentem (przy udziale kierownika jednostki) w przypadku stwierdzenia nieoznaczonych zapożyczeń z prac innych autorów przez studenta oraz procedurę rozmów dyscyplinujących ze studentami z obowiązkiem wyjaśnień na piśmie od prowadzących zajęcia i promotorów prac dyplomowych. W przypadku stwierdzenia w pracach dyplomowych przekroczenie wskaźników zgodności powyżej 30%, stosowane jest żądanie wyjaśnień od prowadzących zajęcia. Ponadto wprowadzono zmiany projakościowe mające na celu likwidację praktyk niesamodzielnego tworzenia prac – co dotyczy realizacji przedmiotu „Projekt dyplomowy” jako części procesu dyplomowania. Założenia projektu dyplomowego, m.in. jego większa aplikacyjność, rozwiązywanie problemu praktycznego konkretnej instytucji zwiększa samodzielność studentów</p> <p>Wprowadzono wrywkowe kontrole prac etapowych w ramach aktywności Zadaniowego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia na kierunku (co najmniej 1 kontrola w semestrze).</p>	
2.	<p>Zaleca się wdrożenie skutecznych działań projakościowych dotyczących weryfikacji osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczania poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowania</p>	<p>Uczelnia wdrożyła działania projakościowe dotyczące weryfikacji osiąganych przez studentów efektów uczenia się, zaliczania poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowania.</p> <p>W programach i planach studiów wprowadzono obligatoryjne kształcenie w zakresie języka obcego (j. angielski) na poziomie B2+ na studiach II stopnia, jak również odpowiednie oznaczenie pozostałych przedmiotów z programu studiów II stopnia prowadzonych w j. wykładowym angielskim. Zweryfikowano programy przedmiotów. Wprowadzono zmiany w niektórych z nich (np. Projekt dyplomowy i Przygotowanie do egzaminu dyplomowego na studiach I stopnia (w taki sposób, aby w ramach ww. przedmiotów były wypełniane efekty uczenia</p>	<p>Zalecenie zrealizowane</p>

		<p>się z trzech grup efektów: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych (co podkreśla Instrukcja Prorektora ds. Kształcenia z dnia 1 października 2019 r. w sprawie realizacji przedmiotu „Projekt dyplomowy” od r. a. 2019/2020, jako elementu procesu dyplomowania).</p> <p>Wprowadzono korekty w zakresie wymagań w stosunku do nauczycieli dopuszczonych do pełnienia roli promotora (opiekuna naukowego). Funkcję promotora projektu dyplomowego mogą pełnić osoby posiadające co najmniej stopień naukowy dra, a prac magisterskich - osoby ze stopniem naukowym dra hab. lub dra, po zatwierdzeniu przez dyrektora instytutu. W obydwu przypadkach wymagane jest od promotorów posiadanie dorobku naukowego w zakresie dyscyplin, do których zostały przyporządkowane efekty uczenia się lub doświadczenia praktycznego związanego z kierunkiem studiów. Prace dyplomowe, poddawane weryfikacji przez system antyplagiatowy, które będą posiadały powyżej 30% zgodności, będą analizowane przez Zadaniowy Zespół ds. Zapewniania Jakości w zakresie procesu dyplomowania. W przypadku naruszeń (brak odnośników do źródeł w tekście), sytuacje tego typu będą rozpatrywane pod kątem jakości sprawowanej opieki nad przygotowaniem prac przez promotora. Dzięki tym działaniom zrezygnowano z promotorów, których kompetencje, wykształcenie i publikacje odbiegały w znaczącym stopniu od kierunku TiR i dyscypliny wiodącej.</p> <p>Wdrożenie zasad doboru tematów prac i projektów dyplomowych, sposobów rozwiązywania problemów badawczych, powiązania ich tematów z dyscypliną wiodącą oraz dodatkową, a także nadzorem nad obsadą promotorów i recenzentów oraz opiekunów i opiniujących projekty dyplomowe – a) określono dopuszczalny zakres problemowy prac dyplomowych magisterskich wraz z pożądanymi sposobami rozwiązywania ich problemów badawczych na kierunku TiR, b) ustalono skład/listę promotorów i recenzentów prac dyplomowych oraz opiekunów projektów dyplomowych (na I i II stopniu) odpowiadający przyporządkowaniu efektów na kierunku TiR do właściwych dyscyplin.</p> <p>Zwiększono rolę pracowników samodzielnych w procedurze egzaminów dyplomowych (skład komisji, wykonywanie recenzji). Udoskonalono moduł procesu dyplomowania w systemie ISAPS 3.0 w celu zwiększenia możliwości nadzoru nad przebiegiem tego procesu, podniesienia jego jakości oraz możliwości archiwizowania. Wzmocniono nadzór nad przebiegiem procesu dyplomowania w ramach obowiązków dyrektora</p>	
--	--	---	--

		Instytutu – poprzez zastosowanie udoskonalonego modułu dyplomowania w systemie ISAPS 3.0. Osiągnięto relatywnie wyższy poziom kontroli nad tematami prac dyplomowych i projektów dyplomowych - dyrektor Instytutu posiada systemowe rozwiązania pozwalające na weryfikację i zatwierdzanie tematów prac i projektów.	
--	--	--	--

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione.

Uzasadnienie

Rekrutacja na studia na kierunek jest przejrzysta. Warunki i procedury potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz procedury uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej są właściwe.

Zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów przyjętych efektów uczenia się oraz postępów w procesie nauczania zapewniają równe ich traktowanie, przejrzystość procesu weryfikacji. Na kierunku podejmowane są działania zmierzające do zapewnienia równych szans realizacji programu studiów przez studentów ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnością, uwzględniające stopień i charakter niepełnosprawności. Ogólne zasady weryfikacji zapewniają równe traktowanie studentów w procesie weryfikacji dostosowując metody i organizację sprawdzania efektów uczenia się do potrzeb studentów z niepełnosprawnością, zapewniają bezstronność i porównywalność ocen.

Zasady postępowania w zakresie sytuacji konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się określa Regulamin studiów. Przyjęte metody weryfikacji efektów uczenia się nie budzą zastrzeżeń.

Metody weryfikacji efektów uczenia się w zakresie znajomości języka obcego na poziomie B2 są poprawne.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4.

Kadra prowadząca zajęcia dydaktyczne na kierunku składa się z 80 nauczycieli akademickich reprezentujących 23 różne dyscypliny naukowe – najwięcej z nich (20) reprezentuje: nauki o zarządzaniu i jakości, 17 - ekonomię i finanse, 5 osób geografię społeczno-ekonomiczną i gospodarkę przestrzenną, nauki prawne, po 4 osoby nauki o kulturze fizycznej, nauki o polityce i administracji,

3 osoby historię, 2 osoby filozofię, a ponadto nauki o zdrowiu, ale również technologia żywności i żywienia oraz dziedzinę nauk inżynieryjno-technicznych; po 1 osobie nauki medyczne, nauki biologiczne, , dziedzinę nauk humanistycznych (specjalizacja: komparatystyka), pedagogika, nauki socjologiczne, literaturoznawstwo, matematyka, , nauki o ziemi i środowisku. W gronie kadry, oprócz wyżej uwzględnionych z tytułem zawodowym magistra, znajdują się ponadto 3 magistrów z turystyki i rekreacji, 2 magistrów językoznawstwa i 1 magister nauk o bezpieczeństwie.

Taka zróżnicowana kadra dydaktyczna jest stosunkowo dobrze dobrana ze względu na realizację bardzo zróżnicowanego programu studiów. Udokumentowanie dorobku odnośnie do powierzonych zajęć na I i II stopniu studiów charakteryzuje się pewnymi brakami w tym zakresie (Załączniku nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa), przy czym największym odnośnie do zajęć prowadzonych w językach obcych, głównie w j. ukraińskim. Czyni to zatem podstawę do stwierdzenia, że dorobek niektórych nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia na kierunku nie daje podstaw do w pełni prawidłowej realizacji zajęć, w tym nabywanie przez studentów umiejętności praktycznych. Ponadto nie jest odzwierciedlona struktura dyscyplin, do których został przyporządkowany kierunek. Wiodąca dyscyplina, tj. nauki o zarządzaniu i jakości, do której w 85% przypisano kierunek na studiach I stopnia, w 84% na studiach II stopnia, jest reprezentowana zaledwie przez 20 nauczycieli akademickich (w tym 7 z tytułem zawodowym magistra), tj. ok. 23% ogółu prowadzących zajęcia. Rekomenduje się ponowne rozważenie doboru kadry ze względu na reprezentowane dyscypliny, tak aby jej skład lepiej odzwierciedlał strukturę dyscyplin, do których został przypisany kierunek.

Wśród kadry zatrudnionych nauczycieli akademickich jest 10 profesorów i doktorów habilitowanych, 41 doktorów, 29 magistrów, w tym 2 doktorów inżynierów i 1 magister inżynier. Struktura kwalifikacji oraz liczebność kadry w stosunku do liczby studentów zarówno na studiach I, jak i II stopnia, umożliwiają prawidłową realizację zajęć, w tym również z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. W gronie 80 nauczycieli akademickich, 34 osoby prowadzą zajęcia on-line (w liczbie od 4 do 16 godzin w ramach danego przedmiotu). Mając na uwadze poczynione przez uczelnię aktywności w kierunku wsparcia pracowników w zdalnym procesie nauczania stwierdza się, że posiadają oni kompetencje dydaktyczne związane z prowadzeniem zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, umożliwiają ich prawidłową realizację, co także potwierdziły wyniki ankiet studenckich, udostępnione do wglądu.

W gronie kadry dydaktycznej zdecydowana większość nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia ma doświadczenie dydaktyczne, jak chodzi o kształcenie w j. polskim. W dwunastu przypadkach nie potwierdzono tej tezy, odnośnie do kształcenia w językach obcych, a zwłaszcza w j. ukraińskim (szczegółowe informacje w Załączniku nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa). O ile większość z nich ma doświadczenie w warstwie merytorycznej, to brak jest dowodów, certyfikatów i inne, na znajomość języków obcych, szczególnie j. ukraińskiego, w którym podawane są treści programowe. Nauczyciele akademicy są przygotowani do realizacji zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość – wszyscy zostali przeszkoleni w tym zakresie. Uczelnia zorganizowała kursy i szkolenia dotyczące prowadzenia zajęć zdalnych, m.in.: (2018/2019) - szkolenie z obsługi MS Teams , tworzenie treści e-learningowych, wykorzystanie narzędzi Office 365 w dydaktyce, Prince 2 Foundation, ABC E-learningu, MS Office w pracy Dziekanatu, Tworzenie materiałów e-learningowych, Przygotowanie do prowadzenia szkoleń on-line; a od roku akademickiego 2020/21 szkolenia podnoszące cyfrowe kompetencje kadry stały się nieodłącznym elementem działalności Pracowni Dydaktyki Mieszanej, wchodzącej w skład Działu Kształcenia. W tym celu co semestralnie organizowane są 3 lub 4 szkolenia i webinaria z wykorzystania LMS, 2 szkolenia z metodyki prowadzenia zajęć przez MS Teams, oraz przed sesją egzaminacyjną

webinar z przeprowadzania egzaminów i zaliczeń zdalnych. Dodatkowo kadra naukowo-dydaktyczna ma możliwość korzystania ze szkoleń indywidualnych, oferowanych przez Pracownię Dydaktyki Mieszanej w formie stacjonarnej lub zdalnej. Dodatkowo, każdy pracownik naukowo-dydaktyczny ma również dostęp do bezpłatnych e-learningowych szkoleń z nowoczesnych narzędzi kształcenia zdalnego. Osoby posiadające kompetencje dydaktyczne, w tym związane z prowadzeniem zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, umożliwiają prawidłową realizację zajęć. Potwierdziły to również opinie nauczycieli w czasie wizytacji.

W zbiorze nauczycieli akademickich 25 osób to pracownicy dydaktyczni, a 55 - badawczo-dydaktyczni. Wśród nich osoby zatrudnione w Uczelni na podstawowym miejscu pracy stanowią odpowiednio: 10 i 21 osób. Obciążenie godzinowe nauczycieli akademickich, zatrudnionych w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy, stanowi od 8 do 508 godzin. Nie można stwierdzić jaki jest wymiar pensum. Uczelnia ustala je indywidualnie, w zależności od ogólnych zadań i warunków zatrudnienia nauczyciela akademickiego. Wymiar pensum, jak poinformowała Uczelnia, nie przekracza wartości wynikających z ustawy dla osób zatrudnionych na poszczególnych stanowiskach. Należy to do kompetencji Kolegium Procesów Personalnych, w skład którego wchodzi: Prorektor ds. rozwoju i filii, Wicekanclerz oraz Dyrektor Działu Personalnego. Liczba powierzonych przedmiotów w przypadku nauczycieli etatowych waha się od 1 do 11, w stosunku do pozostałych z tej grupy osób, gdzie największa liczba przedmiotów to 7 przedmiotów.

Rekomenduje się zweryfikowanie obciążeń pracowników w zakresie liczby powierzonych przedmiotów. Ponadto zwraca się uwagę na łączone grupy (hospitacja gdzie na ćwiczeniach byli studenci z dwu specjalności TMiZwH i HG). Nie jest znana przyczyna takiego działania, a zapewne taka sytuacja wpływa na liczbę zrealizowanych godzin w pensum. Rekomenduje się przeciwdziałanie takim praktykom.

Odnotowuje się pewną niespójność w podanych obciążeniach a w planie studiów. Np. odnośnie do studiów II stopnia w przesłanej obsadzie jest przedmiot *analiza i ekonomika rynku sportu*, a w planach studiów jest *analiza i ekonomika rynku turystycznego*. Są przedmioty w j. angielskim realizowane w j. polskim, jak podano w charakterystyce pracowników, wśród nich: *suplementacje w sporcie*, wykład, 14 g. j. polski; *zarządzanie projektami i budowanie zespołu*, zajęcia warsztatowe b-learning, 6g., j. polski; *organizacja imprez sportowych i rekreacyjnych*, zajęcia warsztatowe, 14g., j. polski. W obsadzie na r.a. 2022/2023 na studiach II stopnia jest przedmiot nie ujęty w planie studiów tj. *media społecznościowe w sporcie* prowadzący – osoba z tytułem zawodowym magistar – którego brak w wykazie.

Wśród kadry prowadzącej zajęcia na kierunku tylko 31 nauczycieli akademickich (a więc ok. 38,7%) pracuje w Uczelni, jako podstawowym miejscu pracy, natomiast pozostałe osoby są zatrudnione w charakterze ekspertów z różnych specjalności, np. hotelarstwa, pilotażu wycieczek, instruktorów sportowych, czy menedżerów firm turystycznych. Pomimo, że pracowników etatowych jest mniejszość, to jednak prowadzą oni większość godzin zajęć przewidzianych w programie studiów w bieżącym roku akademickim w stosunku do zaplanowanych dla ekspertów zewnętrznych zarówno na studiach I, jak i II stopnia; odpowiednio stosunkiem 65%:35% i 63%:37%. Tak więc spełniony jest warunek z art. 73 pkt 2 ust. 1 ustawy. W ramach programu studiów o profilu: 1) praktycznym – co najmniej 50% godzin zajęć prowadzonych jest przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w tej uczelni jako podstawowym miejscu pracy).

Realizacja i jakość zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość jest stale monitorowana przez metodyków Pracowni Dydaktyki Mieszanej, wchodzącej w skład Działu Kształcenia. Metodycy są w stałym kontakcie z osobami prowadzącymi zajęcia z wykorzystaniem narzędzi kształcenia zdalnego stosowanymi w Uczelni, m.in. instruują w jaki sposób opracowywać

materiał kształceniowy, prowadzą szkolenia stacjonarne, zdalne i indywidualne, opracowują materiały poglądowe dla prowadzących celem podniesienia jakości treści kształcenia zdalnego. Dwa razy na kwartał jest przygotowany przez Pracownię Dydaktyki Mieszanej raport aktywności wykładowców w obszarach na platformie ONTE, ich zaangażowanie i poziom uzupełnienia w treści. Raport ten jest przekazywany JBK, które poddają go dalszej analizie.

Dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia jest transparentny i zdaniem Uczelni, adekwatny do potrzeb związanych z prawidłową realizacją zajęć, choć weryfikacja dorobku wielu nauczycieli akademickich, tego nie potwierdziła. Przy obsadzie zajęć dydaktycznych na kierunku dykcja Instytutu Zarządzania i Gospodarki Usług Turystycznych uwzględnia przede wszystkim posiadane przez nauczyciela akademickiego kwalifikacje, w tym posiadane stopnie i tytuły naukowe poświadczone dyplomem i dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe zdobyte poza Uczelnią, a także przygotowanie i doświadczenie dydaktyczne. Szczególną uwagę przywiązuje się do powierzania prowadzenia zajęć praktycznych przez ekspertów. W tym przypadku pod uwagę brane jest praktyczne doświadczenie osoby prowadzącej zajęcia i dorobek dydaktyczny. Na kierunku obowiązują następujące zasady przydzielania zajęć dydaktycznych:

- obsadę proponuje dyrektor Instytutu Zarządzania i Gospodarki Usług Turystycznych;
- w pierwszym roku pracy na WSG każdy nauczyciel akademicki zostaje poddany ankietyzacji i hospitacji zajęć (od roku akademickiego 2020/2021 hospitacji podlegają także zajęcia prowadzone z wykorzystaniem MS Teams);
- przy powoływaniu nauczycieli akademickich do odpowiednich komisji egzaminów dyplomowych brane są pod uwagę kwalifikacje;
- ocena obsady zajęć następuje w trakcie oceny nauczycieli akademickich,
- informacje o nieprawidłowościach w obsadzie i sposobie prowadzenia poszczególnych zajęć są pozyskiwane poprzez ankietyzację zajęć prowadzoną wśród studentów, protokołów z hospitowania zajęć oraz od przedstawicieli Samorządu Studenckiego;
- podczas przydziału zajęć uwzględniane są opinie studentów na temat nauczyciela wyrażone w ankietach.

Decyzje dotyczące przydzielenia zajęć dydaktycznych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość są wypadkową:

- a. Kompetencji pracownika.
- b. Przebytych szkoleń - umiejętności posługiwania się platformą e-learningową.
- c. Doświadczenia w powyższym zakresie.
- d. Dwa razy na kwartał jest przygotowany przez Pracownię Dydaktyki Mieszanej raport aktywności wykładowców w obszarach na platformie ONTE, ich zaangażowanie i poziom uzupełnienia w treści. Raport ten jest przekazywany JBK, które poddają go dalszej analizie.

Decyzje, o których mowa podejmowane są, jak wynikało z wypowiedzi nauczycieli podczas wizytacji, przez Dyrektora Instytutu.

W ramach podnoszenia kompetencji dydaktycznych prowadzone są systematyczne szkolenia wewnętrzne dla nauczycieli akademickich. W ciągu dwóch ostatnich lat zrealizowano następujące szkolenia:

- Tworzenie treści e-learningowych,
- Weryfikacja efektów uczenia się studentów z wykorzystaniem platformy ONTE,
- Nowoczesne metody edycji materiałów kształceniowych,
- Metody prowadzenia zajęć przez MS Teams,
- Metody prowadzenia zajęć z wykorzystaniem platformy ONTE,

- Przeprowadzanie zaliczeń zdalnych,
- Obsługa narzędzi kształcenia zdalnego.

Dodatkowo na platformie edukacyjnej został przygotowany specjalny obszar z filmami instruktażowymi i nagraniami ze szkoleń rozwijających umiejętności pracy dydaktycznej z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Na seminarium w ramach WSZJK prowadzonym przez Prorektora ds. Kształcenia przeprowadzono szkolenie nt. *Efekty uczenia się i Europejski System Transferu Punktów (ECTS)* – szkolenie przez MS Teams w ramach seminariów WSZJK 29.04.2021 r. Na wniosek uczestników (obowiązkowo kierownicy JBK) przygotowano z tego materiału szkolenie e-learningowe, które jest dostępne dla wszystkich pracowników na platformie ONTE.

W ramach wsparcia technicznego Pracownia Dydaktyki Mieszanej oferuje dostęp do obszaru Poradnik (Pomoc) zarówno studentom, jak i prowadzącym zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. We wskazanym obszarze zostały umieszczone filmy instruktażowe dot. obsługi platformy zdalnego nauczania, edycji nagrań, nagrania z przeprowadzanych szkoleń dot. m.in. obsługi platformy kształcenia zdalnego ONTE, edycji materiałów e-learningowych, obsługi MS Teams oraz przeprowadzania zaliczeń w formie zdalnej, a także szablony ułatwiające tworzenie treści kursów zdalnych. Pracownia Dydaktyki Mieszanej oferuje także możliwość przeprowadzania indywidualnych konsultacji z metodykami kształcenia zdalnego w formie stacjonarnej oraz zdalnej (za pomocą aplikacji MS Teams). W biurze Pracowni Dydaktyki Mieszanej pozostaje do dyspozycji wykładowców stanowisko do pracy własnej, wyposażone w profesjonalny sprzęt komputerowy, oprogramowanie umożliwiające tworzenie treści multimedialnych (w tym edycję materiałów audio i wideo) oraz wysokiej jakości sprzęt do nagrywania dźwięku (mikrofony podcastowe, stacje robocze do produkcji podcastów). W przypadku problemów technicznych podczas przeprowadzania zajęć za pomocą aplikacji MS Teams wykładowcy mają dostępny na rozkładzie zajęć nr telefonu do pomocy technicznej Działu IT.

Zadowolenie nauczycieli akademickich z funkcjonalności stosowanych platform oraz narzędzi kształcenia na odległość jest monitorowane raz do roku. W r.a. 2020/21 zostało przeprowadzone otwarte badanie ankietowe, na podstawie którego opracowano Raport Jakość kształcenia zdalnego w Wyższej Szkole Gospodarki. W r.a. 2021/22 przeprowadzono badanie dot. poziomu zadowolenia z oferowanych przez Uczelnię form szkoleniowych z kształcenia z wykorzystaniem cyfrowych metod i technik. Stosowny raport post-badawczy został sporządzony w październiku 2022 r. Wszystkie raporty są dostępne dla prowadzących, a wnioski i zalecenia są wdrażane przez zespół Pracowni Dydaktyki Mieszanej.

Na kierunku oceniany jest sposób prowadzenia zajęć przez pracownika ze wskazaniem formy tych zajęć, które mogą być zróżnicowane dla danego przedmiotu. Ocenie podlegają: zajęcia wg 15 kryteriów, w tym punktualność, kultura osobista i inne; rodzaj zajęć - on line, stacjonarnie, dalej ocenie podlegają te pierwsze. Student ma możliwość dopisania swoich uwag, a ponadto ma za zadanie określić % swojej obecności na zajęciach. W czasie wizytacji była możliwość wglądu do wyników tego rodzaju ankiet. Nauczyciele akademicy są również oceniani poprzez hospitacje. Zgodnie z Uchwałą Senatu z dnia 01 października 2019 r. w sprawie: instrumentów Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia, kierownik jednostki organizacyjnej zatwierdza plan hospitacji zajęć oraz zarządza procesem kontrolno-oceniającym. Na początku roku akademickiego nauczyciele akademicy mają przekazany komunikat, że przeprowadzane są hospitacje. Następnie na początku każdego semestru koordynator Instytutu wysyła informację do prowadzącego przedmiot oraz do osoby hospitującej. Natomiast konkretny termin podawany jest przez koordynatora kilka dni przed zaplanowaną hospitacją, że w określonym dniu i na określonym przedmiocie będą przeprowadzone hospitacje.

O hospitaacji pracownik dowiaduje się co najmniej tydzień wcześniej, jak zostało przekazane przez pracowników w czasie wizytacji. W roku akademickim przeprowadzono 7 hospitaacji, a zaplanowane jest jeszcze 5.

Zgodnie z ustawą, nauczyciel akademicki podlega ocenie nie rzadziej niż co 4 lata z zakresu swoich obowiązków w sferze: kształcenia, działalności naukowej i przestrzegania przepisów z zakresu prawa autorskiego i praw pokrewnych. Ocena okresową nauczycieli akademickich przeprowadza się wykorzystując do tego celu kwestionariusz oceny. Wypełniany przez nauczyciela akademickiego, a wzbogacony o ocenę studentów odnośnie do nauczyciela, opiniowany jest przez bezpośredniego przełożonego i Komi Oceniającą. Uzyskanie negatywnej oceny przez nauczyciela akademickiego skutkuje kolejną oceną po upływie roku, a dwie oceny negatywne - rozwiązaniem stosunku pracy z ocenianym nauczycielem akademickim. Rozmowa bezpośredniego przełożonego z ocenianym nauczycielem akademickim ma na celu zaproponowanie wszystkich form pomocy, np. przyznanie stypendium naukowego, przekazanie środków finansowych na realizację badań lub staż naukowy (grant wewnątrzuczelniany) w celu uzyskania oceny pozytywnej.

Pierwszym działaniem w celu motywowania członków kadry prowadzącej kształcenie do rozpoznawania własnych potrzeb rozwojowych i wszechstronnego doskonalenia jest pozyskiwanie odpowiedniej kadry do pracy, pod kątem:

- perspektywy organizacyjnej, w tym pozyskiwanie ludzi kompetentnych technicznie,
- perspektywy psychospołecznej.

Proces doboru i adaptacji nowego pracownika jest opisany w procedurze postępowania w sprawach personalnych w WSG, opracowany przez członka Senatu, odpowiedzialnego za politykę kadrową, czyli Wicekanclerza. Pracownicy (kadra prowadząca kształcenie) są informowani przez kierownictwo instytutu o celach i zadaniach uczelni, o jej strategii, tak aby mogli utożsamiać się z firmą poprzez akceptację i zgodność celów osobistych z celami firmy. Elementem wpływającym na motywację pracowników jest formalny feedback, czyli ocena pracownicza. Ma ona na celu zebranie i kodyfikowane informacji, które doprowadzają do

- Rozwijanie talentów
- Korekty wynagrodzeń

Jeśli wyniki oceny pracowniczej znacznie różnią się oczekiwanych rezultatów rozmowy oceniającej opracowany zostaje nowy plan pracy, który pozwoli wyeliminować rozbieżności pomiędzy rzeczywistymi a wymaganymi wynikami. Plan pracy zawiera:

- Konkretnie cele
- Harmonogram ich osiągnięcia
- Kolejne działania
- Oczekiwanie wyniki
- Niezbędne szkolenia lub zasoby

W listopadzie 2021 r. został zapoczątkowany program „Komfort Pracy w WSG” obejmujący m.in.:

- Jeden dzień pracy zdalnej
- 7-godzinny system aktywności zawodowej na terenie uczelni

Kadra w czasie wizytacji, pozytywnie oceniła jego ideę. W swoich wypowiedziach nauczyciele akademicy pozytywnie wyrazili się na temat realizowanej polityki kadrowej, która umożliwiła rozwój nauczycieli akademickich poprzez stosowanie różnych narzędzi motywacyjnych, takich jak: dofinansowywania czy do publikacji, czy do uzyskania stopnia naukowego, pomoc socjalna, płatne urlopy naukowe, wyjazdy Erasmus+.

Realizowana polityka kadrowa obejmuje również zasady rozwiązywania konfliktów, a także reagowania na przypadki dyskryminacji. Od 1 października 2018 r. została wprowadzona procedura przeciwdziałania mobbingowi i dyskryminacji w siedzibie i we wszystkich jednostkach Wyższej Szkoły Gospodarki. Jej celami m.in. jest umacnianie pozytywnych relacji interpersonalnych między pracownikami oraz podejmowanie działań interwencyjnych i wyciąganie konsekwencji wobec osób będących sprawcami mobbingu lub dyskryminacji.

Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	Zaleca się wprowadzenie zmian w obsadzie zajęć wyszczególnionych w Załączniku nr 4 raportu z wizytacji i powierzenie ich nauczycielom akademickim z adekwatnymi kompetencjami.	Uczelnia we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy poinformowała, że w odpowiedzi na raport z wizytacji przedstawiono nową obsadę zajęć wraz z dokumentami zawierającymi charakterystykę kompetencji nauczycieli akademickich.	<i>zalecenie zrealizowane</i>
2.	Zaleca się wdrożenia skutecznych działań pro jakościowych w zakresie zapewnienia w przyszłości właściwej obsady zajęć dydaktycznych, umożliwiającej prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów uczenia się (Uczelnia sama powinna te działania zaprojektować i je wdrożyć skutecznie)	W odpowiedzi na zalecenie Uczelnia przedstawiła procedurę rekrutacji nowej kadry akademickiej. Z dokumentacji jednak wynika, że w zakresie zapewnienia właściwej obsady zajęć Uczelnia powołała podzespoły w ramach Zadaniowych Zespołów ds. Jakości Kształcenia ds. Weryfikacji Obsady Zajęć Dydaktycznych. Rezultaty podjętych działań nie są skuteczne ze względu na stwierdzone nieprawidłowości w obsadzie zajęć.	<i>zalecenie zrealizowane</i>

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Kadra prowadząca zajęcia dydaktyczne na kierunku składa się z 80 nauczycieli akademickich reprezentujących różne dyscypliny nauki – najwięcej z nich (20) reprezentuje nauki o zarządzaniu i jakości, co stanowi 23% ogółu prowadzących zajęcia vs procent wiodącej dyscypliny, do której przypisano kierunek (85% na studiach I stopnia i 84% na studiach II stopniu). Udokumentowanie dorobku odnośnie do powierzonych zajęć charakteryzuje się pewnymi niedostatkami w tym zakresie, przy czym największymi odnośnie do zajęć prowadzonych w językach obcych, głównie w j. ukraińskim, ze względu na brak potwierdzenia znajomości tychże przez prowadzących. Czyni to zatem podstawę

do stwierdzenia, że dorobek nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia na kierunku nie daje podstaw do w pełni prawidłowej realizacji zajęć, w tym nabywanie przez studentów umiejętności praktycznych.

Wśród kadry zatrudnionych nauczycieli akademickich jest 10 profesorów i doktorów habilitowanych, 41 doktorów, 29 magistrów, w tym 2 doktorów inżynierów i 1 magister inżynier. Struktura kwalifikacji oraz liczebność kadry w stosunku do liczby studentów zarówno na studiach I, jak i na studiach II stopnia, umożliwiają prawidłową realizację zajęć, w tym również z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość mając do tego właściwe przygotowanie poprzez organizowane w Uczelni liczne kursy w tym zakresie. W zbiorze nauczycieli akademickich 25 osób to pracownicy dydaktyczni, a 55 - badawczo-dydaktyczni, a wśród nich osoby zatrudnione w Uczelni na I miejscu pracy stanowią odpowiednio: 10 i 21 osób. Wśród kadry prowadzącej zajęcia na kierunku tylko 31 nauczycieli akademickich (a więc ok. 38,7%) pracuje w Uczelni, jako podstawowym miejscem pracy, natomiast pozostałe osoby są zatrudnione w charakterze ekspertów z różnych specjalności. Spełniony jest warunek określony w ustawie. W ramach programu studiów o profilu: 1) praktycznym – co najmniej 50% godzin zajęć prowadzonych jest przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w tej uczelni jako podstawowym miejscem pracy).

Realizacja i jakość zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość jest stale monitorowana przez metodyków Pracowni Dydaktyki Mieszanej, wchodzącej w skład Działu Kształcenia.

Dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia jest transparentny i zdaniem Uczelni, adekwatny do potrzeb związanych z prawidłową realizacją zajęć, choć weryfikacja dorobku wielu nauczycieli akademickich, tego nie potwierdziła. Decyzje dotyczące przydzielenia zajęć dydaktycznych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość są wypadkową wielu kryteriów, ostateczną podejmuje Dyrektor Instytutu.

Zadowolenie nauczycieli akademickich z funkcjonalności stosowanych platform oraz narzędzi kształcenia na odległość jest monitorowane raz do roku. W r.a. 2020/21 zostało przeprowadzone otwarte badanie ankietowe, na podstawie którego opracowano Raport Jakość kształcenia zdalnego w Wyższej Szkole Gospodarki.

Na kierunku oceniany jest sposób prowadzenia zajęć przez pracownika ze wskazaniem formy tych zajęć, które mogą być zróżnicowane dla danego przedmiotu. Ocenie podlegają: zajęcia wg 15 kryteriów, w tym punktualność, kultura osobista i inne; rodzaj zajęć - on line, stacjonarnie. Nauczyciele akademicy są również oceniani poprzez hospitacje, które stanowią w dalszej kolejności jeden z obszarów oceny pracownika. Nauczyciel akademicki podlega ocenie nie rzadziej niż co 4 lata z zakresu swoich obowiązków w sferze: kształcenia, działalności naukowej i przestrzegania przepisów z zakresu prawa autorskiego i praw pokrewnych. Ocenę okresową nauczycieli akademickich przeprowadza się wykorzystując do tego celu kwestionariusz oceny. Wypełniany przez nauczyciela akademickiego opiniowany jest przez bezpośredniego przełożonego i Komisję Oceniającą. Proces doboru i adaptacji nowego pracownika jest opisany w procedurze postępowania w sprawach personalnych w WSG, opracowany przez członka Senatu, odpowiedzialnego za politykę kadrową, czyli Wicekanclerza. Pracownicy (kadra prowadząca kształcenie) są informowani przez kierownictwo instytutu o celach i zadaniach uczelni, o jej strategii, tak aby mogli utożsamiać się z firmą poprzez akceptację i zgodność celów osobistych z celami firmy. Realizowana polityka kadrowa obejmuje również zasady rozwiązywania konfliktów, a także reagowania na przypadki dyskryminacji. Od 1 października 2018 r. została wprowadzona procedura przeciwdziałania mobbingowi i dyskryminacji w siedzibie i we wszystkich jednostkach Wyższej Szkoły Gospodarki.

Stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Brak dorobku (dydaktycznego, naukowego, zawodowego) niektórych pracowników akademickich upoważniającego do prowadzenia powierzonych im zajęć na kierunku, głównie w językach obcych, a zwłaszcza w języku ukraińskim.
2. Procedura obsady zajęć nie jest w pełni skuteczna w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w obsadzie zajęć.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

1. Należy wdrożyć skuteczne działania projakościowe zapewniające kompetencje kadry do prowadzenia zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, w tym znajomość języków obcych, w których prowadzone są zajęcia.
2. Zaleca się podjęcie działań w procedurze obsady zajęć mających na celu bardziej adekwatne dopasowanie kompetencji nauczycieli akademickich do zakresu merytorycznego powierzonych im zajęć.
3. Należy wdrożyć skuteczne działania projakościowe w celu zapobiegania powstaniu zdiagnozowanych błędów i nieprawidłowości w przyszłości

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Zajęcia na kierunku realizowane są w przystosowanym do tego celu pomieszczeniach. Teren kampusu Uczelni obejmuje grunty własne oraz jest użytkowany na podstawie długoterminowych umów dzierżawy, podzielony jest na trzy strefy A, B i C, w ramach których zlokalizowane są obiekty dydaktyczne i administracyjne. Powierzchnia użytkowana przez biura poszczególnych jednostek dydaktyczno-naukowych Uczelni wynosi 950 m². Pozostałą powierzchnię budynków zajmują między innymi: Dziekanat, Rektorat, Kwestura, klub studencki, pomieszczenia administracyjne, pomieszczenia socjalne, gospodarczo-magazynowe oraz ciągi komunikacyjne.

Instytut Zarządzania i Gospodarki Usług Turystycznych, odpowiedzialny za proces nauczania na kierunku, wykorzystuje głównie sale wykładowe w budynku „G” (Kampus A), w którym mieści się m.in. biuro Instytutu, sale ćwiczeń audytoryjnych i sale wykładowe. Do celów dydaktycznych wykorzystywane są także sale położone w innych pobliskich budynkach kampusu Uczelni. Zajęcia na kierunku odbywają się w salach, które są w pełni wyposażone w nowoczesny sprzęt audiowizualny (rzutniki multimedialne, komputery, nagłośnienie, niektóre w tablice multimedialne). Uczelnia dysponuje również właściwymi pomieszczeniami do realizacji zajęć ze wsparciem komputerowym, wraz ze specjalistycznym oprogramowaniem służącym celom dydaktycznym. Na wyposażeniu Uczelni jest również pracownia gastronomiczna wykorzystywana w procesie nauczania zwłaszcza w ramach specjalności hotelarstwo i gastronomia. W posiadaniu Uczelni są również liczne bogato wyposażone pracownie komputerowe. Stwierdza się, że na kierunku proces nauczania realizowany jest w salach

i specjalistycznych pracowniach dydaktycznych, a ich wyposażenie jest zgodne z potrzebami procesu nauczania, adekwatne do rzeczywistych warunków przyszłej pracy zawodowej umożliwiając prawidłową realizację zajęć, w tym prowadzenie zajęć kształtujących umiejętności praktyczne w warunkach właściwych dla zakresu działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy związanych z kierunkiem; uszczegółowiając w zakresie organizowania i prowadzenia usług hotelarskich i gastronomicznych, organizowania i prowadzenia obsługi międzynarodowego ruchu turystycznego Infrastruktura informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, pomoce i środki dydaktyczne, specjalistyczne oprogramowanie są sprawne, nowoczesne, nieodlegające od aktualnie używanych w działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku oraz umożliwiają prawidłową realizację zajęć, w tym z wykorzystaniem zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych. Uczelnia jest skomputeryzowana, posiada 10 pracowni komputerowych z odpowiednim oprogramowaniem ze 150 stanowiskami oraz 2 pracownie mobilne, każda po 15 laptopów. Do dyspozycji nauczycieli akademickich i studentów jest ponad 350 komputerów PC. Wszystkie pomieszczenia administracyjne i sale dydaktyczne, w których prowadzone jest kształcenia na kierunku sprzężone są lokalną siecią komputerową. Każdy z komputerów będących na stanie w Instytucie Zarządzania i Gospodarki Usług Turystycznych (głównie są to komputery przenośne) posiada dostęp do Internetu, pracuje w systemie Windows 10 i jest wyposażony w oprogramowanie Office 365. Studentom i pracownikom została udostępniona sieć bezprzewodowa mająca zasięg na całym kampusie WSG. Wszystkie sale dydaktyczne wykorzystywane w ramach kształcenia na kierunku są wyposażone w specjalistyczny sprzęt multimedialny, projektory multimedialne oraz komputery stacjonarne bądź laptopy z dostępem do Internetu i nagłośnieniem. Do celów kształcenia na kierunku w jednej z pracowni utworzono Pracownię Systemów Rezerwacyjnych. W Pracowni znajduje się 15 stanowisk z komputerami, skaner wielkoformatowy, ploter. Ponadto Pracownia wyposażona jest w projektor multimedialny i tablicę interaktywną. Na komputerach zainstalowano oprogramowanie specjalistyczne wykorzystywane w procesie kształcenia: program hotelowy ProHOTT, program gastronomiczny ProRESS, platformę technologicznych rozwiązań turystycznych Worldspan.

Na kierunku jest również specjalnie przygotowana pracownia do potrzeb specjalności E-marketing z ofertą programów, jak: Affinity Designer, Brackets.

Inną pracownią użyteczną w procesie nauczania jest laboratorium gastronomicznego, gdzie jest 5 stanowisk pracy (6 w stole wyspowym i 9 w stołach przyściennych). Laboratorium wyposażone jest zgodnie z obowiązującymi normami i wymogami.

Liczba i wielkość pomieszczeń wraz z ich wyposażeniem technicznym, liczba stanowisk w pracowniach dydaktycznych, komputerowych są dostosowane do liczby studentów oraz liczebności grup, umożliwiają prawidłową realizację zajęć, w tym samodzielne wykonywanie czynności praktycznych przez studentów; zarówno w pracowniach komputerowych, jak i pracowni gastronomicznej.

Biblioteka Główna Uczelni zlokalizowana jest w obrębie kampusu (budynek B) i jest dostępna w tygodniu od godziny 9.00 do 16.00, a w soboty do 17.00, niedziele do 15.00. Czytelnię wyposażono w sumie w 12 stanowisk z dostępem do sieci internetowej, z zainstalowanym pakietem biurowym Microsoft Office i oprogramowaniem specjalistycznym, m.in.: Lex Polonica Maxima, i AutoCAD. Na wybranych stanowiskach zainstalowano również oprogramowanie GRETL, GIMP, GIS, MS Visual Studio. Na każdym z tych komputerów użytkownicy mogą korzystać z dostępu do Wirtualnej Biblioteki Nauki. Czytelnicy ponadto mają do swojej dyspozycji 4 skanery i drukarkę. Budynek biblioteki dostarcza użytkownikom nie tylko usługi i źródła biblioteczno-informacyjne, ale również stanowi przestrzeń sprzyjającą uczeniu się i wymiany doświadczeń międzykulturowych oraz pracy własnej (Coffee Library / przestrzeń do poczytania/ do pracy własnej/ do pracy z komputerem).

Dział Administracji Uczelni realizuje przeglądy budynków roczne i pięcioletnie oraz odpowiada za realizację przepisów przeciwpożarowych i tych wynikających z przepisów sanitarnych. Prowadzi dokumentację w tym zakresie. W związku z wielkością kampusu Uczelni, a także użytkowaniem obiektów poza kampusem, za nadzór nad poszczególnymi budynkami odpowiedzialne są wyznaczone osoby z jednostek w ramach danego budynku. Wszystkie budynki i urządzenia mają wymagane prawem przeglądy roczne i pięcioletnie, urządzeń elektrycznych, przewodów wentylacyjnych grawitacyjnych oraz wentylacji mechanicznej i instalacji odgromowych. W każdej sali dydaktycznej oraz pracowni znajduje się regulamin BHP korzystania z wyposażenia sali oraz poszczególnych jej urządzeń. W przypadku Biblioteki informacje dotyczące nośności stropów oraz nośności regałów są sprawdzane odrębnie przez Dział Administracji.

Studenci mają dostęp do sieci bezprzewodowej na terenie Uczelni (wymagający uwierzytelnienia danymi z systemu dziekanatowego iSAPS). Mogą również korzystać z oprogramowania specjalistycznego w ramach posiadanej przez uczelnię licencji Microsoft Dev Tools for Teaching. Licencja obejmuje oprogramowanie instalowane na komputerach studentów zgodnie z programem Dream Spark (dawniej MSDN) oraz rozwiązania chmurowe na platformie Microsoft Azure. Ponadto każdy student posiada konto Microsoft 365, który także zapewnia dostęp do chmurowych - wersji pakietu Office. W ramach czytelnicy funkcjonującej przy Bibliotece Głównej WSG stworzono przestrzeń do studiów i badań naukowych, która umożliwi naukę w grupie jak i kontakty towarzyskie. Obok stanowisk komputerowych z dostępem do sieci internetowej zapewniono studentom także przestrzeń do integracji.

Uczelnia dysponuje windami w budynkach M, K (na ulicy Garbary) oraz w budynku na ulicy Obrońców Bydgoszczy, w którym mieści się m. in. biblioteka. Windy te spełniają wymogi dostępności dla studentów z niepełnosprawnością wzroku, ruchu i słuchu. W budynku K zainstalowano platformę przyschodową oraz dostosowano salę konferencyjną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami stosując pętlę indukcyjną dla osób z wadą słuchu. Dla osób z dysfunkcją wzroku istnieje możliwość wydrukowania planu tyflograficznego. Studenci mają też możliwość wsparcia asystenta dla osób z niepełnosprawnością. Na Uczelni znajdują się też miejsca parkingowe dedykowane dla osób z niepełnosprawnościami. W Uczelni są również toalety dostosowane dla osób z niepełnosprawnościami.

W bibliotece dla użytkowników z niepełnosprawnościami, jeśli nie posiadają sprzętu pozwalającego zapoznać się z dokumentami z domu, przygotowane zostały stanowiska komputerowe, w specjalnie przygotowanej do tego przestrzeni. Przestrzeń ta tworzy warunki do pełnego udziału w procesie nauczania dla wszystkich studentów, doktorantów i pracowników. W strefie tej do dyspozycji osób z niepełnosprawnościami znajduje się specjalistyczny sprzęt i oprogramowanie: trzy klawiatury ZoomText Large-Print Keyboard, dwa skanery, klawiatura brajlowska Gala Tee, Big Track – powiększona mysz komputerowa, którą można obsługiwać całą dłońią, nadgarstkiem lub stopą, stacjonarny powiększalnik TOPAZ XL HD, słuchawki, dwie lupy do czytania, program Abby Fine Reader z OCR, program IVONA Reader, program LUNAR. Budynek, w którym znajduje się biblioteka posiada szerokie korytarze oraz brak jest progów w budynku, co ułatwia dostęp osobom z niepełnosprawnościami.

Dodatkowo, w ramach realizowanego projektu „Kompleksowy program wsparcia osób z niepełnosprawnościami w Wyższej Szkole Gospodarki w Bydgoszczy” dofinansowanego ze środków Unii Europejskiej, zakupiono monitor brajlowski, oprogramowanie typu Braille Translator, urządzenia do rozpoznawania kolorów, do głosowego etykietowania (wraz z zestawami etykiet) oraz przenośne urządzenia lektorskie.

Realizacja zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość w Uczelni odbywa się za pomocą platformy LMS typu Moodle, a zajęcia w czasie rzeczywistym (synchroniczne) za pomocą MS Teams. Do takich zajęć każdy wykładowca ma przygotowany osobny zespół pozwalający na korzystanie z czatu podczas zajęć (dostępny również poza zajęciami) oraz udostępnianie studentom dokumentów. Dzięki integracji systemu dziekanatowego ISAPS z oprogramowaniem pakietu Microsoft 365 zespoły tworzone są automatycznie dla zajęć prowadzonych z wykorzystaniem MS Teams, w tym zautomatyzowany jest proces przypisywania studentów do zespołów. Zespoły również generowane są automatycznie. Pozwala to na optymalizację procesu, jak i zmniejsza ryzyko potencjalnych błędów występujących przy ręcznym tworzeniu zespołów. Ponadto na platformie ONTE każdy prowadzący, który realizuje zajęcia z wykorzystaniem technik i metod kształcenia na odległość ma przygotowany dedykowany obszar umożliwiający archiwizację efektów uczenia się studentów. W obszarze takim wykładowca ma do dyspozycji narzędzia, które mogą służyć do prowadzenia zajęć w trybie synchronicznym (czat, relatime quiz), a także prowadzenia zajęć w trybie asynchronicznym (pliki do 64 MB, foldery, testy, zadania, fora dyskusyjne). Ponadto każdy prowadzący oraz student Uczelni posiada uczelniane konto Office365 i dysponuje prywatną przestrzenią One Drive, w której możliwe jest umieszczanie większych plików. Interfejs platformy ONTE jest przystosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami wzroku. Istnieje możliwość ustawienia kontrastu i wielkości czcionek. Zastosowanie takich ustawień ułatwia studentom z niepełnosprawnością wzroku przystępowanie do zaliczeń na platformie ONTE w formie quizów oraz zadań. W przypadku materiałów pisanych, które mogą być trudne do czytania student ma możliwość wypożyczenia z Biura ds. osób z niepełnosprawnościami sprzętu i oprogramowania służącego do czytywania tekstu.

Materiały dydaktyczne w ramach kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość są umieszczane przez wykładowców w kursach b-learningowych i e-learningowych na platformie zdalnego nauczania ONTE. Mogą one być zamieszczane w formie nieedytowalnych, niepobieranych prezentacji (.html), dokumentów w formie .pdf, podcastów, video live, video z postprodukcją. Studenci niewidomi oraz słabowidzący mogą korzystać ze zdigitalizowanych materiałów dydaktycznych, takich jak skrypty, notatki. Forma treści przekazywanych studentom jest uzależniona od indywidualnych predyspozycji prowadzącego oraz rodzaju przedmiotu. Specjalistyczne oprogramowanie jest dostępne w salach komputerowych oraz bibliotece/czytelnii wspomagające kształcenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

Zasoby informatyczne i biblioteczne są zgodne, co do aktualności, zakresu tematycznego wpisującego się w kierunku na studiach I i II stopnia i zasięgu językowego, a także formy wydawniczej - odnośnie do zasobów bibliotecznych, z potrzebami procesu nauczania, umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym przygotowanie do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku oraz prawidłową realizację zajęć. Weryfikując pozycje literaturowe podane w sylabusach sprawdzono wszystkie z nich w zbiorze przedmiotów kierunkowych (studia I stopnia). Braki odnotowano tylko wobec: przedmiot do wyboru: *event management* - Klim. K, 2019, Kreatywny poradnik eventowy, 3DSTUDIO oraz pdw: *uczenie się na błędach w zarządzaniu* - Sztuka uczenia się na własnych błędach, P. Gacek, P. Kubisiak, ICan Management, grudzień 2013. Odnośnie do pozycji w j. obcym sugeruje się dopisanie do nich, że są dostępne w bazach EBSCOhost, a nie tylko [dostęp: bazy Biblioteka WSG]

Wiele pozycji podanych w sylabusach jako literatura podstawowa jest archaiczna, gdy tymczasem w zbiorach biblioteki WSG są te same tytuły w nowych aktualnych wydaniach np.:

- M.Kostera, 2006, Zarządzanie personelem, PWE, Warszawa/ jest 2010
- B.Kożusznik, Zachowania człowieka w organizacji, PWE, Warszawa 2006/ 2014

- R.W.Griffin, 2008, Podstawy zarządzania organizacjami, PWN, Warszawa/2018
- Rutkowski K. (red.) 2002, Logistyka dystrybucji, Difin, Warszawa/ 2019

Z racji realizowanej specjalności *turystyka międzynarodowa i zarządzanie w hotelarstwie* w j. angielskim, wybrano losowo sylabusy w j. angielskim z przedmiotów specjalnościowych, gdzie literatura zalecana jest w j. polskim, z wyjątkiem: International economic relation, z kolei zajęcia eksperckie, punkcie literatura podstawowa, mają zapis external materials of the expert, gdy tymczasem w wersji polskiej jest podana literatura podstawowa i uzupełniająca w wersji angielskiej. Zasoby biblioteczne obejmują piśmiennictwo zalecane w sylabusach w liczbie egzemplarzy dostosowanej do potrzeb procesu nauczania oraz liczby studentów, jak mowa o procesie nauczania w j. polskim. Nie można potwierdzić tej tezy wobec kształcenia w j. obcym. Podana, w sylabusach w języku angielskim, literatura w języku polskim nie pozwala na realizację właściwego procesu nauczania. W świetle powyższych treści formuje się zalecenie odnośnie do korekty sylabusów w j. angielskim o stosowną literaturę do poszczególnych przedmiotów i uzupełnienie jej w zasobach biblioteki WSG.

Zasoby biblioteczne niezbędne w procesie nauczania na kierunku są dostępne tradycyjnie oraz z wykorzystaniem narzędzi informatycznych, w tym umożliwiających dostęp do światowych zasobów informacji naukowej i profesjonalnej. Zbiory Biblioteki Głównej i jej filii obejmują ponad 53 782 woluminów (stan na 24 stycznia 2023 r.), z czego w obszarze turystyki i rekreacji ok. 6935 woluminów. W Bibliotece Głównej WSG i jej filiach zinwentaryzowanych jest ok. 2269 roczników i półroczników. Są to przeważnie czasopisma naukowe wydawane przez wyższe uczelnie lub inne placówki naukowe. W zakresie „turystyki i rekreacji” dostępne są tytuły czasopism popularnych, np. Folia Turistica, Hotelarz, Rynek turystyczny, ale i Geography and Tourism, Polish Journal of Sport and Tourism, Tourism Review i inne. W celu zapewnienia wielokierunkowego dostępu do sprawdzonych źródeł wiedzy utworzono obszar pn. „e- Biblioteka”, gdzie m.in. zamieszcza się linki do czasopism elektronicznych dostępnych w Open Access.

Wszyscy studenci i pracownicy naukowcy Uczelni mają dostęp do baz danych w ramach Wirtualnej Biblioteki Nauki, a wśród nich: Ebsco, Elsevier, Nature, Science, Scopus, SciVal, Springer, Web of Science, InCites, Wiley, Science Advances, Scoap3, Springer Open Choice. Ponadto studenci mogą korzystać z e-książek. Baza będzie docelowo obejmować wszystkie książki dostępne w ramach licencji krajowych Elsevier, Springer i Wiley. Na obecną chwilę można przeglądać 77 497 e-książek anglojęzycznych wydanych przez Springera w latach 2004-2018, 2 515 e-książek wydanych przez Elseviera w latach 2011-2015 oraz 2 449 e-książek wydanych przez Wileya w roku 2009 i 2015, wśród których znajdują się również tematycznie związane z turystyką i rekreacją. W zbiorze polskich baz danych znajdują się: BazEkon, Biblioteka Nauki CEON, CEJSH, platforma otwartej nauki, SYMPOnet. Wszystkie wymienione wyżej bazy wiedzy stanowią istotną pomoc w realizacji procesu nauczania na kierunku. Umożliwiają one również prowadzenie badań naukowych. Poprzez stronę internetową biblioteki studenci mają dostęp również do bibliotek cyfrowych: Europeana, Polona FBC Federacja Bibliotek Cyfrowych, Kujawsko-Pomorska Biblioteka Cyfrowa, Wojskowa Biblioteka Cyfrowa – Zbrojownia, a ponadto do wyszukiwarek naukowych: BASE, Google Book Search, Google Scholar, Microsoft Academic Search, SciCentral; ale także zasobów dziedziny (z różnych dziedzin nauk społecznych), jak: e-Publikacje Nauki Polskiej IBUK.pl, Academica.

Zasoby biblioteki, ze względu na specjalistyczny sprzęt i oprogramowanie, który wymieniono wcześniej, są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełne korzystanie z zasobów.

W Uczelni są czynione przeglądy infrastruktury dydaktycznej. Ich celem jest bieżące utrzymanie oraz określenie zapotrzebowania na nowe inwestycje i zakupy nowego sprzętu, oprogramowania i wyposażenia. Bieżące przeglądy przeprowadzane są przez Dział Administracji, Sekcję Obsługi Informatycznej i Dziekana ds. organizacji studiów. Zapotrzebowanie na nową infrastrukturę dydaktyczną zgłaszane jest przez Dyrektorów Jednostek Badawczo-Kształceniowych przed rozpoczęciem każdego roku akademickiego. Podstawą zestawień są zgłoszenia wykładowców, jak i zapotrzebowanie wnikające z programów studiów. Realizacja zamówień dokonywana jest przez odpowiednie jednostki administracyjne. Zakupy realizowane są ze środków Uczelni oraz ewentualnie pozyskiwane są środki zewnętrzne (projektowe).

Na infrastrukturę do zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość składają się sprzęt (m.in. serwery i infrastruktura sieciowa) oraz oprogramowanie (platformy LMS, Microsoft 365 oraz oprogramowanie do tworzenia kontentów, udostępniane pracownikom). Za audyt infrastruktury sieciowej odpowiada Dział IT. Przeprowadzany jest on w sposób ciągły, ze względu na bezpieczeństwo danych zamieszczonych na platformie.

Wszyscy użytkownicy mają możliwość zgłaszania zapotrzebowania na literaturę. Jednostki poprzez specjalny formularz zamówień literatury, który wypełniają koordynatorzy i podpisują kierownicy. Tak przygotowany formularz zostaje dostarczony do biblioteki i przekazany do realizacji. Drugą drogą, jest zgłaszanie dostępne dla zalogowanych użytkowników bazy bibliotecznej, na stronie katalogu bibliotecznego poprzez przycisk „zaproponuj zakup”. Brane są również pod uwagę te zamówienia, które spływają do biblioteki drogą mailową, czy telefoniczną.

Oprogramowanie wykorzystywane przy kształceniu z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość podlega ciągłej ewaluacji programistów z Pracowni Dydaktyki Mieszanej. Przeglądy dotyczą certyfikatów platformy zdalnego nauczania LMS typu Moodle w dwóch instancjach, licencji narzędzi do opracowywania materiałów do kształcenia zdalnego m.in. Articulate 365, Camtasia, Vegas Post, iSpring. W przypadku kończącej się licencji, konieczności zakupu nowego oprogramowania lub potrzeby rozwoju infrastruktury sieciowej, zakupy realizowane są ze środków Uczelni oraz ewentualnie pozyskiwane są środki zewnętrzne (projektowe).

Wszyscy użytkownicy mają możliwość zgłaszania zapotrzebowania na literaturę, w ramach okresowych przeglądów. Przedstawiciele jednostek administracyjnych i badawczo-kształceniowych na spotkaniach Rady Administracyjnej WSG przekazują uwagi dotyczące infrastruktury zgłaszane do poszczególnych biur przez wykładowców, studentów, a także usterki zauważone przez opiekunów budynków. W spotkaniach biorą także udział przedstawiciele Filii, łącząc się za pomocą aplikacji MS Teams. Dodatkowo wszelkie propozycje do modernizacji infrastruktury zgłasza się elektronicznie do Działu Administracji za pomocą maila. Ocena sprawności i poziomu wyposażenia technicznego pracowni komputerowych, laboratoriów i sal dydaktycznych prowadzona jest przez dział IT. Przeglądy przeprowadzane są 2 razy w semestrze. Ich celem jest sprawdzenie pracowni pod kątem działania hardware jak i oprogramowania. Podczas tych przeglądów sprawdzany jest także sprzęt audiowizualny w pozostałych salach dydaktycznych. Niedziałający sprzęt jest wymieniany lub naprawiany, natomiast oprogramowanie jest przeinstalowywane na bieżąco. Wynikiem tych przeglądów są także wnioski o modernizację sprzętu, np. wymiana dysków twardych na SSD, zwiększenie pamięci RAM, czy aktualizacja oprogramowania. Przedstawiciel Samorządu Studenckiego jest członkiem Senatu i podczas spotkań ma możliwość zgłaszania uwag dotyczących infrastruktury. Przykładem takiego wniosku jest prośba o organizację dodatkowych przestrzeni do spotkań i pracy własnej w czasie przerw między zajęciami. Takie miejsce zostało zorganizowane przy bibliotece. Przykładem działań związanych z rozszerzaniem bazy bibliotecznej jest zakup ebooków w ramach projektu „Program rozwoju technicznego” dofinansowanego ze środków Unii Europejskiej. W ramach przewidzianego w budżecie

projektu budżetu (48 000 zł) zakupiono 456 publikacji polskojęzycznych (w tym 14 publikacji z zakresu turystyki), 43 publikacje dostępne w ramach bazy EBSCO (w tym 13 z zakresu turystyki i rekreacji), 49 ebooków anglojęzycznych (4 z zakresu turystyki). Rekomenduje się opracowanie stosownej ankiety oceniającej, np. co semestr, infrastrukturę dydaktyczną i naukową oraz zasoby biblioteczne, informacyjne i edukacyjne jako okresowe przeglądy tychże.

Ostatnie spotkanie w zakresie zgłaszania zapotrzebowania na pomoce dydaktyczne odbył się 10.01.2023 r. w składzie 3-osobowym. Jego wynikiem było podjęcie decyzji o zakupie kostiumów historycznych oraz utworzenia pracowni interpretacji dziedzictwa kulturowego, jako warunków realizacji projektu prowadzonego przez dr R. Nowickiego.

Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	brak		

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Salę i specjalistyczne pracownie dydaktyczne oraz ich wyposażenie są zgodne z potrzebami procesu nauczania, adekwatne do rzeczywistych warunków przyszłej pracy zawodowej, umożliwiają prawidłową realizację zajęć, w tym prowadzenie zajęć kształtujących umiejętności praktyczne w warunkach właściwych dla zakresu działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy związanych z kierunkiem, tj. *hotelarstwa i gastronomii, turystyki międzynarodowej oraz menedżera sportu*. Infrastruktura informatyczna nie odbiega od aktualnie używanych w działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku, jak np. Worldspan, ProHOT, proRESS oraz umożliwia prawidłową realizację zajęć, w tym z wykorzystaniem zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych. Biblioteka wraz z jej wyposażeniem zapewnia przestrzeń do nauki i własnej pracy studentom, w tym studentom z niepełnosprawnością, ale również pracownikom Uczelni. Zasoby biblioteczne są bogate, niejednokrotnie bogatsze i bardziej aktualne niż wyspecyfikowane w sylabusach. W tych ostatnich w wersji angielskiej brak jest literatury w j. angielskim, co jest zalecane jako uzupełnienie zbiorów bibliotecznych w tym zakresie oraz uaktualnienie sylabusów. Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informacyjna jest weryfikowana w okresowych przeglądach, niemniej jednak nie są one sformalizowane oprócz spotkań Działu Administracji, dlatego rekomenduje się zaprowadzenie ankiety wypełnianej co semestr przez studentów i nauczycieli odnośnie do stanu zasobów uczelni.

Stwierdza się następujące nieprawidłowości:

1. W ślad za brakiem literatury podstawowej i uzupełniającej do przedmiotów prowadzonych w j. angielskim ujawnia się brak zasobów bibliotecznych w te pozycje.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

1. Należy wdrożyć działania projakościowe w kierunku uzupełnienia bazy bibliotecznej o literaturę wymaganą na zajęciach prowadzonych w j. angielskim uzupełnioną wcześniej w sylabusach.
2. Należy wdrożyć skuteczne działania projakościowe w celu zapobiegania powstaniu zdiagnozowanych błędów i nieprawidłowości w przyszłości.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Otoczenie społeczno-gospodarcze, z którym Uczelnia współpracuje w ramach kierunku, reprezentuje szeroką gamę podmiotów gospodarczych związanych z branżą turystyczną w Polsce ze wskazaniem na województwo kujawsko-pomorskie. Obszar oraz rodzaj działalności zawodowej instytucji zewnętrznych jest adekwatny do przyjętej misji opartej na koncepcji przedsiębiorczości. Projektowanie programu studiów odbywa się m.in. we współpracy z przedstawicielami pracodawców, w ramach działającego Konwentu Uczelni. Ci sami pracodawcy na co dzień współpracujący z Uczelnią biorą czynny udział w realizacji założonych celów i efektów uczenia się m.in. poprzez współudział w prowadzeniu zajęć czy realizację praktyk zawodowych.

Współpraca jest wieloaspektowa i opiera się m.in. na inicjowaniu projektów badawczych, tworzeniu efektywnych powiązań kooperacyjnych i klastrowych, transferze wiedzy i technologii, pośredniczeniu w tworzeniu trwałych mechanizmów współpracy między jednostką akademicką a przedsiębiorcami, edukacji i popularyzacji wiedzy oraz doskonaleniu zawodowym w ramach szkoleń, warsztatów czy studiów podyplomowych. Wskazać można współpracę m.in. z hotelami Park, City, Holiday, z uzdrowiskami, muzeami, biurami podróży Kujawsko-Pomorską Organizacją Turystyczną, Bydgoską Lokalną Organizacją Turystyczną, Polską Izbą Turystyki – oddział kujawsko-pomorski czy Kujawsko-Pomorskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego,

Współpraca ma charakter permanentny i przybiera zróżnicowane formy. Przedstawiciele Konwentu w ramach swojej działalności fundują „nagrody branżowe” za najlepiej napisane prace dyplomowe, pracodawcy zapraszani są do prowadzenia zajęć dydaktycznych, prowadzone są wizyty studyjne i praktyki zawodowe w hotelach, restauracjach, klubach sportowych. W ramach kierunku realizowane są tzw. „wykłady eksperckie”. Do tej pory prowadzili je m.in. Prezes ECTAA (Europejska Organizacja Związków Biur Podróży Unii Europejskiej) oraz prezes Związku Pracodawców Turystyki Lewiatan. Wspólnie prowadzone są badania ruchu turystycznego, konferencje branżowe, realizowane prace dyplomowe, współorganizowane stoiska podczas targów turystycznych. Uczelnia od jedenastu lat jest współorganizatorem ogólnokrajowej Olimpiady Wiedzy Hotelarskiej. O skali tego wydarzenia świadczy udział ponad 40 tysięcy uczniów szkół ponadpodstawowych w jej XVI edycjach. Innym ciekawym, a zarazem skutecznym przykładem łączenia nauki i praktyki jest podmiot działalności gospodarczej

EDUTRAVELER Sp. z o.o. z siedzibą w kampusie Uczelni. Oprócz komercyjnego charakteru spółki jest także miejscem realizacji praktyk studenckich oraz zajęć warsztatowych. Na potrzeby kształcenia studentów prowadzone jest Symulacyjne Biuro Obsługi Ruchu Turystycznego. Wspomniane wyżej formy współpracy w ramach kierunku poparte są szeregiem podpisanych umów i porozumień z interesariuszami zewnętrznymi. Uwzględniają one również współdziałanie pracodawców w opracowywaniu i doskonaleniu koncepcji kształcenia, programu studiów, oraz efektów uczenia się. Efektem współpracy jest także obecność przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w zadaniowym zespole ds. przeprowadzenia konsultacji programów studiów na kierunku zarówno dla studiów I, jak i II stopnia studiów. Zespół powołany został zarządzeniem dyrektora Instytutu Zarządzania i Gospodarki Usług Turystycznych WSG w Bydgoszczy.

Konsultacje, przeglądy współpracy przeprowadzane są w formie pisemnej poparte rekomendacjami i opiniami podmiotów reprezentujących branżę turystyczno-rekreacyjną. Odnoszą się one do programu studiów, efektów uczenia się, sylabusów, sylwetek absolwenta, programów praktyk zawodowych. Uwzględniając opinie pracodawców kreowana jest tym samym sylwetka dyplomanta pożądanego na zawodowym rynku pracy.

Zaangażowanie pracodawców w proces nauczania na kierunku potwierdzony został w toku spotkania z pracodawcami w ramach przeprowadzonej wizytacji. Obecni pracodawcy potwierdzili również zatrudnianie absolwentów kierunku.

W okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania Uczelni spowodowanej pandemią covid-19 współpraca i kontakt obu stron odbywał się za pomocą różnych form pracy zdalnej z wykorzystaniem m.in. platformy MS Teams. Obecnie na Uczelni obowiązuje Uchwała Senatu w sprawie kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, jednak nie uwzględnia ona realizacji praktyk zawodowych oraz innych form bezpośredniego kontaktu studentów z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego.

Uczelnia, od wielu lat jest członkiem Kujawsko-Pomorskiej Organizacji Turystycznej. Pełni w niej rolę doradczą, inicjuje nowe działania, opiniuje plany rozwoju przedsięwzięć turystycznych, wspomaga proces doskonalenia kadr dla potrzeb turystyki. Współpracuje w obszarze analiz ruchu turystycznego oraz badań marketingowych.

Przeprowadzona analiza współpracy władz ocenianego kierunku z otoczeniem społeczno-gospodarczym dowiodła, że współpraca przynosi wymierne efekty dla każdej ze stron. Studenci otrzymują kompleksową wiedzę popartą praktyką, Uczelnia kształci kadry zgodnie z zapotrzebowaniem zawodowego rynku pracy.

Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	Brak		

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Współpracę kierunku z otoczeniem społeczno-gospodarczym uznaje się za prawidłową, z jasno określonymi płaszczyznami współpracy i celami. Podejmowane działania są skutecznie wprowadzane w praktykę. Przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego biorą czynny udział w pracach nad programem studiów, celami i efektami uczenia się. Współuczestniczą w pracach Konwentu Uczelni oraz zadaniowego zespołu ds. konsultacji programów studiów na obu poziomach kształcenia.

Kreowana przez Uczelnię sylwetka absolwenta jest tworzona w porozumieniu ze środowiskiem pracodawców zgodnie z zapotrzebowaniem rynku pracy.

Spektrum pracodawców współpracujących z kierunkiem jest szerokie, zróżnicowane i dobrane adekwatne do profilu kształcenia. Współpraca toczy się wieloaspektowo a podejmowane formy współdziałania w postaci m.in. wykładów eksperckich, realizacji praktyk zawodowych, wizyt studyjnych, prac dyplomowych, badań naukowych, współpracy z placówkami oświatowymi czy różnymi organizacjami turystycznymi dają wymierne korzyści studentom, pracodawcom oraz otoczeniu społecznemu skupionemu wokół turystyki i rekreacji w regionie oraz całym kraju.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Na kierunku stwarzane są warunki podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu nauczania. Uczelnia podejmuje współpracę w krajach Europy Środkowo-Wschodniej, a także w krajach Kaukazu, Azji Centralnej oraz Południowej i Afryki Subsaharyjskiej, gdzie prowadzona jest rekrutacja i nawiązywane są relacje instytucjonalne. Obecnie sieć współpracy Uczelni obejmuje ponad 100 uczelni partnerskich z całego świata. W ostatnich latach Uczelnia wypracowała stały i ciągle wzmacniany model współpracy z krajami wschodnimi, w tym bardzo silne relacje z Ukrainą, ale także m. in. z Kazachstanem, Gruzją, Białorusią, Uzbekistanem oraz Azerbejdżanem. Uczelnia w ramach tego programu zaznacza także wyraźnie swoją obecność w Indiach, Malezji, Filipinach oraz w krajach afrykańskich, co znajduje swoje odzwierciedlenie w obszarach studiów anglojęzycznych i późniejszego zainteresowania rekrutacją kandydatów z tych regionów.

W obszarze umiędzynarodowienia, także na kierunku dochodzi do współpracy z zagranicznymi partnerami, zwiększenia liczby studentów z zagranicy, podwyższenia kompetencji międzynarodowych, poznania innych kultur, ale również możliwość realizacji różnego rodzaju projektów i konferencji międzynarodowych, programów międzynarodowych kursów, staży i szkoleń COPERNICUS. Dla podkreślenia roli umiędzynarodowienia w procesie nauczania, od roku 2012 funkcjonował Zespół ds.

umiędzynarodowienia Uczelni, a od 2016 r. powołano prorektora ds. międzynarodowych. Kierunek jest po międzynarodowym audycie jakości kształcenia – instytucją akredytującą było THE-ICE – International Centre of Excellence in Tourism and Hospitality Education Accreditation. Celem akredytacji było uzyskanie certyfikatu jakości w zakresie kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja” oraz poprzez akredytację wzrost poziomu jej umiędzynarodowienia w obszarze nauk społecznych na tym kierunku studiów.

Na kierunku Uczelnia posiada aktywne umowy partnerskie z wieloma uczelniami zagranicznymi, m.in.: VIVES University College (Belgia); University College of Management and Design (Chorwacja); College of Polytechnics Jihlava (Czechy); Laurea University of Applied Sciences (Finlandia); Universidad a Distancia de Madrid (Hiszpania); Universitat Rovira i Virgili (Hiszpania).

Zakres procesu umiędzynarodowienia kierunku należy ocenić jako zgodny z koncepcją i celami kształcenia na tym kierunku, o czym świadczą m.in. sformułowane efekty uczenia się, związane z podnoszeniem kompetencji językowych studentów – trzy na studiach I stopnia (K1_TIR_U09, K1_TIR_U10, K1_TIR_U11) oraz jeden na studiach II stopnia (K2_TIR_U11). Realizacja opisanych efektów uczenia się odbywa się na lektoratach z języka obcego, głównie angielskiego, zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, jak i języka obcego specjalistycznego na I stopniu studiów. Dodatkowo studenci uczestniczą w wykładach profesorów wizytujących z Węgier i Ukrainy. Istotnym wymiarem procesu umiędzynarodowienia programu studiów na kierunku jest uruchomienie w roku akademickim 2020/2021 specjalności prowadzonej w języku angielskim - *international tourism and hospitality management*, która jest realizowana jako angielskojęzyczny odpowiednik specjalności *turystyka międzynarodowa i zarządzanie hotelarstwem* na studiach I stopnia.

W ramach mobilności pracowników na kierunku zrealizowano 17 wyjazdów, tj. do Turcji (4), Czech (4), Szwecji (2), Włoch (2), Litwy (2), Łotwy (2) oraz Portugalii (1). W latach 2018-2023 wyjechało na Erasmus+ KA103 16 pracowników.

W ramach mobilności programu Erasmus+ na kierunku przyjęto pracowników uczelni pochodzących z: Adana Science and Technology University (Turcja), College of Polytechnics (Czechy), SMK University of Applied Social Sciences (Litwa), Pammukale University (Turcja), Academia College of Short-Cycle Higher Education (Słowenia).

Mobilność na kierunku wykazują również studenci. W okresie 2018-2022 zrealizowano następujące wyjazdy:

- Studenci wyjeżdżający na studia w ramach programu Erasmus+ -15 osób
- Studenci wyjeżdżający na praktyki w ramach programu Erasmus+ - 13 osób
- Studenci przyjeżdżający na studia w ramach programu Erasmus+ - 131 osób
- Studenci przyjeżdżający na praktyki w ramach programu Erasmus+ - 0 osób.

Na kierunku ani nauczyciele akademicki, ani studenci nie uczestniczyli w mobilności wirtualnej; niemniej jednak uczelnia tworzy warunki do tej formy aktywności zarówno nauczycielom akademickim, jak i studentom..

W skali całej Uczelni monitorowane są procesy umiędzynarodowienia kształcenia, w tym również na kierunku. Oceną wyników zajmują się Pion Spraw Międzynarodowych. Analizowany jest stopień umiędzynarodowienia:

- na poziomie rekrutacji, jak i w całym procesie nauczania,
- w zakresie mobilności kadry,
- w zakresie programów dwustronnych (np. współpraca z Kazachstanem – etap koncepcji),
- w zakresie liczby kadry zagranicznej,
- liczby studentów mobilnościowych,

– w kontekście udziału w konferencjach międzynarodowych oraz międzynarodowych publikacjach. Wyniki tego rodzaju przeglądów są wykorzystywane do intensyfikacji umiędzynarodowienia kształcenia

Procesom umiędzynarodowienia sprzyjają także stałe projekty np. Welcome Center, który przyczynia się do podniesienia jakości obsługi studentów i pracowników zagranicznych. Skalę umiędzynarodowienia na kierunku dopełnia współpraca z renomowanymi uczelniami w obszarze turystyki takie jak np. Berjaya University College i Peninsula College Georgetown (Malezja).

Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	brak		

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia na kierunku stwarza warunki podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu nauczania. Działania te wpisują się w koncepcję i cele kształcenia. Ujawnia się to w efektach uczenia się, prowadzonych zajęciach z języka obcego i języka obcego specjalistycznego, a ponadto prowadzonych zajęciach w języku obcym, w tym również za sprawą zatrudnionych profesorów wizytujących, ale nade wszystko za sprawą uruchomionej specjalności w j. *angielskim international tourism and hospitality management*. Należy również podkreślić projekty i konferencje międzynarodowe przyczyniające się do rozwoju umiędzynarodowienia na kierunku. Wyznacznikiem umiędzynarodowienia jest również mobilność nauczycieli akademickich oraz studentów. W tym obszarze również ujawniły się aktywności. W celu monitorowania i okresowych ocen stopnia umiędzynarodowienia kształcenia w Uczelni powołano system instytucji w postaci stanowiska Prorektora ds. międzynarodowych oraz jednostek w Pionie Międzynarodowym. W toku jego działalności wygenerowana została Karta Umiędzynarodowienia JND, w ramach której ocenie podlegają: kształcenie w językach obcych, zagraniczne staże i szkolenia kadry akademickiej, zagraniczne wyjazdy i przyjazdy studentów i nauczycieli akademickich, szkolenia, kursy i certyfikacje kadry zagranicznej, projekty międzynarodowe, szkoły letnie/ warsztaty dla zagranicznych studentów, konferencje międzynarodowe, Visiting Professors, umowy o współpracy, partnerzy biznesowi, aktywność międzynarodowa publikacyjna, szkolenia językowe pracowników.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest wszechstronne, przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i osiąganiu efektów uczenia się oraz w przygotowaniu do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności, motywuje studentów do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich.

Nauczyciele akademicy dostępni są dla studentów w wyznaczonych godzinach dyżurów dydaktycznych. Kontakt z nauczycielami akademickimi odbywa się również w sposób nieformalny poprzez kontakt telefoniczny lub za pośrednictwem komunikatorów internetowych. Studentom udostępniane są materiały dotyczące realizacji zajęć na platformie uczelnianej ISAPS. Każdy ze studentów pierwszego roku ma możliwość zapoznania się z Poradnikiem ABC Studenta. Poradnik zawiera wszelkie informacje dotyczące oferowanego wsparcia, co poruszane jest również na organizowanych dniach adaptacyjnych dla studentów pierwszego roku.

Obsługa studentów prowadzona jest za pośrednictwem elektronicznej platformy uczelnianej ISAPS. System stanowi szeroką platformę służącą do komunikacji z nauczycielami akademickimi i działami administracyjnymi, składania wniosków, skarg, deklaracji i odwołań w zakresie spraw studenckich. Ponadto możliwość elektronicznego składania skarg i wniosków studenci mają możliwość zgłaszania uwag bezpośrednio do działów administracyjnych, władz uczelni i organu samorządu studenckiego.

W Uczelni funkcjonują odpowiednie procedury antydyskryminacyjne, które zapewniają równe traktowanie wszystkich studentów. Procedury te opierają się na Regulaminie przeciwdziałania przemocy, dyskryminacji i molestowaniu seksualnemu, który funkcjonuje w Uczelni od 2018 r. Ponadto Uczelnia wspiera szczególne grupy studentów, w tym studentów z niepełnosprawnościami i studentów cudzoziemców. W Uczelni funkcjonują Dział Spraw Studenckich wraz z Biurem ds. Osób Niepełnosprawnych, które zajmują się m.in. działaniami o charakterze informacyjnym dotyczącym bezpieczeństwa studentów. Ponadto przedstawiciele Uczelni zasiadają w Radzie ds. Równego Traktowania, powołanej przez Prezydenta Miasta Bydgoszcz. Studenci mogą skorzystać z darmowego wsparcia psychologicznego i terapeutycznego za pośrednictwem Psychologiczno-Pedagogicznej Poradni Akademickiej przy Wyższej Szkole Gospodarki.

Studenci wspierani są w przygotowywaniu się do wejścia na rynek pracy oraz prowadzenia działalności zawodowej. Biuro Karier w ramach oferowanego wsparcia organizuje szereg wydarzeń mających na celu stymulowanie studentów do wejścia na rynek pracy. Wydarzenia, takie jak targi pracy, „Akademia Planowania Kariery”, cykl spotkań „Rozmowy z Pracodawcą” oraz imprezy z cyklu „Bliskie Spotkania z Biznesem” skierowane są w szczególności do studentów kierunku. W Uczelni zorganizowano również wydarzenie „Praca bez granic” mające na celu pomoc studentom pochodzącym z Ukrainy. Podczas wydarzenia ta grupa studentów, wraz ze swoimi rodzinami, mogła otrzymać specjalistyczne wsparcie

w zakresie odnalezienia się na polskim rynku pracy m.in. poprzez konsultacje CV czy otrzymanie informacji dotyczących pobytu i pracy w Polsce. Ponadto studenci regularnie otrzymują newsletter Biura Karier, w którym znajdują się informacje o zorganizowanych wydarzeniach i ofertach praktyk, staży i pracy. Natomiast studenci nie są w pełni świadomi działań podejmowanych przez jednostki Uczelni i pełnej oferty dodatkowych aktywności. Rekomenduje się wdrożenie bardziej intensywnych działań promocyjnych w zakresie dodatkowych aktywności, które mogą podejmować studenci.

Uczelnia uwzględnia systemowe wsparcie dla studentów wybitnych i motywuje studentów do osiągania wysokich wyników w nauce. W ramach oferowanego wsparcia studenci mogą ubiegać się o realizację studiów według indywidualnego programu studiów. IPS polega na poszerzeniu zakresu efektów uczenia się w ramach kierunku, poziomu, profilu czy specjalności. Ponadto z tego tytułu studenci mogą ubiegać się o ustawowe stypendia Rektora, jak i zniżki w opłatach za studia. Dodatkowo wybitni studenci mogą korzystać z funduszy własnych Uczelni poprzez uczestnictwo w programach stypendialnych „Uczelnia Liderów”, „Uczelnia Kreatywna”, czy programów kandydackich. W Uczelni funkcjonuje również nagroda Rektora i Prezydenta Uczelni.

Studenci mają możliwość rozwoju w zakresie naukowym i społecznym w ramach Grup Aktywności Studenckich. Grupy Aktywności Studenckich zawierają w swoim obszarze koła naukowe umożliwiające rozwój naukowy (np. Koło Naukowe TUR) i inne organizacje studenckie umożliwiające rozwój społeczny (wolontariat w ramach organizowanych w Uczelni wydarzeń). Studenci zainteresowani uczestnictwem w krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych mają możliwość złożenia wniosku o dofinansowanie do organu samorządu studenckiego. Uczelnia wspiera rozwój studentów poprzez liczne dofinansowania wyjazdów zagranicznych. Studenci rozwijający się sportowo otrzymują wsparcie infrastrukturalne przejawiające się w możliwości korzystania z uczelnianego basenu, hali sportowej, siłowni oraz możliwości wnioskowania o stypendium za osiągnięcia sportowe. Uczelnia wspiera aktywność studentów w Akademickich Mistrzostwach Polski i sekcjach sportowych funkcjonujących w ramach Uczelni.

Samorząd studencki ma zapewnione odpowiednie wsparcie w zakresie infrastruktury biurowej, finansowej oraz organizacyjnej. Samorząd studencki jest włączany w procesy opiniotwórcze zgodnie z przepisami ustawy.

Uczelnia systematycznie przeprowadza badania satysfakcji studentów dotyczące kadry dydaktycznej, kadry administracyjnej, infrastruktury i komfortu kształcenia. Badania realizowane są za pośrednictwem platformy ISAPS z jednoczesną możliwością wypełnienia ankiet papierowych. Wnioski z przeprowadzonych badań są podstawą do wdrażania zmian jakościowych.

Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	Zaleca się wskazanie w Regulaminie opłat za studia zasad i wprowadzenie kryteriów zwolnień z poszczególnych	Uczelnia przyjęła i wdrożyła rozwiązania mające na celu wprowadzenie programów zniżkowych w odniesieniu do opłat za studia. W dniu 22 marca 2021 r. Senat Wyższej Szkoły Gospodarki wprowadził nowe zapisy w Regulaminie opłat za studia. Zapisy informują o zwolnieniach z	Zrealizowane

	opłat, w przypadku których istnieje taka możliwość.	<p>dotychczasowych opłat i warunkach tego zwolnienia. Warunki zwolnienia są opisane w sposób jednoznaczny i niebudzący wątpliwości. Od momentu wdrożenia programów zniżkowych do dnia wizytacji z programów zniżkowych skorzystało:</p> <p>I) 27 studentów za indywidualną organizację studiów, w tym 1 osoba na wizytowanym kierunku,</p> <p>II) 1 student za urlop dziekański,</p> <p>III) 578 studentów za przedłużony tryb zindywidualizowanych zaliczeń, w tym 24 osoby na wizytowanym kierunku.</p>	
2.	Zaleca się wdrożenie skutecznych działań projakościowych zapobiegających powstaniu w przyszłości zdiagnozowanych nieprawidłowości.	<p>Uczelnia wdrożyła odpowiednie działania zapobiegawcze występowaniu problemów z wysokością i mnogością opłat za studia w przyszłości. Każdorazowo tabela wysokości opłat za studia dla studentów rozpoczynających studia ustalana jest w porozumieniu z samorządem studenckim. Dodatkowo samorząd studencki uczestniczy w spotkaniach Zadaniowego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia, podczas których niejednokrotnie poruszana jest tematyka odpłatności za studia. Studenci mają możliwość zgłaszania uwag w zakresie opłat do samorządu studenckiego, natomiast do dnia wizytacji nie pojawiły się uwagi w tym zakresie.</p>	Zrealizowane

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Wsparcie studentów w procesie nauczania jest wszechstronne, przybiera zróżnicowane formy, które są adekwatne do potrzeb związanych z osiągnięciem efektów uczenia się. Oferowane wsparcie uwzględnia różnorodność grup studentów oraz sprzyja rozwojowi społecznemu i zawodowemu. Uczelnia poprzez swoje działania przygotowuje studentów do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach rynku właściwych dla kierunku. Studenci są motywowani do osiągnięcia dobrych wyników w nauce, zapewnia również pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich. W Uczelni funkcjonuje system składania skarg i wniosków. Organizacje studenckie i samorząd studencki otrzymują odpowiednie wsparcie organizacyjne i finansowe. Wsparcie studentów w procesie nauczania podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki przeglądów wykorzystywane są we wdrażaniu rozwiązań projakościowych. W analizie stanu faktycznego została sformułowana rekomendacja dotycząca zdiagnozowanego uchybienia, która nie ma wpływu na ogólną ocenę spełnienia kryterium.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Informacje o studiach są publicznie dostępne i skierowane do szerokiego grona odbiorców - kandydatów na studia, studentów, absolwentów, pracowników oraz interesariuszy zewnętrznych. Informacje są przedstawione na głównej stronie internetowej Uczelni zawierając odpowiednie przekierowanie do podstron tematycznych. Treści umieszczane na stronach i podstronach są kompletne, jednak są bardzo rozproszone, przez co strony internetowe Uczelni sprawiają wrażenie nieuporządkowanych i chaotycznych. Problemem jest znalezienie konkretnej informacji w powiązaniu kontekstowym. Ponadto na stronie głównej istnieją odwołania do nieistniejących już podstron czy informacji nieaktualnych, archiwalnych.

Strona internetowa jest przygotowana do odbioru na komputerach i urządzeniach mobilnych. Dostęp do informacji jest częściowo dostosowany do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami. Strona główna ma możliwość zmiany kontrastu oraz wielkości czcionki. Natomiast strony tematyczne, takie jak strona rekrutacyjna), oferta studiów, czy informacje o stypendiach, nie posiadają żadnego dostosowania pod potrzeby osób z niepełnosprawnościami.

Strona główna dostępna jest w kilku wersjach językowych - polskiej, angielskiej, rosyjskiej i ukraińskiej. Pomimo odnośnika do rosyjskiej wersji językowej, opcja ta przekierowuje bezpośrednio do strony internetowej rekrutacji w tym języku.

Rekomenduje się uzupełnienie strony głównej językiem rosyjskim lub usunięcie tłumaczenia.

Na stronach internetowych znajdują się niezbędne informacje związane z tokiem studiów (np. Dział Spraw Studenckich, praktyki, stypendia, ERASMUS+, wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami, Biuro Obsługi Finansowej, Biuro Karier, samorząd studencki). Ponadto strona internetowa zawiera szereg informacji przydatnych dla różnych grup interesariuszy – zasady rekrutacji, strukturę Uczelni, oferty pracy w Uczelni. Strona zawiera niezbędne informacje w zakresie celu kształcenia, efektów uczenia się, opisów procesu nauczania i uczenia się oraz jego organizacji, charakterystykę systemu weryfikacji i oceniania efektów uczenia się. Informacje o programach studiów i sylabusach jest dostępna, natomiast płynne przejście do niej jest utrudnione przez nieczytelną strukturę. W Biuletynie Informacji Publicznej znajdują się aktualne dokumenty, takie jak statut, regulamin studiów, uchwały dotyczące rekrutacji, organizacja roku akademickiego, regulamin opłat, regulamin świadczeń dla studentów oraz informacje dotyczące potwierdzania efektów uczenia się. Systematycznie wydarzenia z życia uczelni publikowane są również na popularnych komunikatorach internetowych.

Prowadzone jest monitorowanie aktualności, rzetelności, zrozumiałości i kompleksowości informacji o studiach oraz jej zgodności z potrzebami różnych grup odbiorców. Uczelnia korzysta z usług firmy zewnętrznej badającej użyteczność strony internetowej pod kątem User Experience. Audyt w tym zakresie przeprowadzany jest dwutorowo – poprzez samodzielny przegląd stron internetowych przez

firmę zewnętrzną oraz poprzez rozmowy firmy zewnętrznej z pracownikami uczelni. Efektem dokonywanych audytów są raporty wskazujące proponowane zmiany, które mają mieć na celu doskonalenie jakości sposobu publikowania informacji na stronach internetowych Uczelni.

Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	brak		

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Uczelnia zapewnia publiczny dostęp do informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania. Interesariusze wewnątrzni i interesariusze zewnątrzni mają zapewnioną możliwość uzyskania na stronie internetowej Uczelni pełnych informacji dotyczących kierunków studiów, organizacji procesu nauczania i metod wsparcia studentów w tym procesie. Osoby zainteresowane podjęciem studiów w Uczelni mają zapewniony dostęp do informacji o rekrutacji oraz możliwości zatrudnienia absolwentów danego kierunku. Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlega systematycznym audytom firmy zewnętrznej.

W odniesieniu do publicznego dostępu do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach zdiagnozowane zostały następujące nieprawidłowości, które stanowią przesłankę do proponowanej oceny spełniania kryterium 9:

1. Strony internetowe Uczelni są nieusystematyzowane, w szczególności jej liczne podstrony. Występuje brak hierarchii publikowanych treści, zawierają się w nich również treści nieaktualne.
2. Nie wszystkie strony internetowe Uczelni są dostosowane pod potrzeby osób z niepełnosprawnościami.

Ponadto w analizie stanu faktycznego została sformułowana rekomendacja dotycząca zdiagnozowanego uchybienia w zakresie tłumaczenia językowego.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

1. Zaleca się podjąć prace nad usystematyzowaniem strony internetowej, w tym w szczególności jej licznych podstron, zhierarchizowanie publikowanych treści oraz archiwizację treści nieaktualnych.
2. Zaleca się dostosowanie wszystkich stron internetowych pod potrzeby osób z niepełnosprawnościami.
3. Zaleca się wdrożenie skutecznych działań pro jakościowych zapobiegających powstaniu w przyszłości zdiagnozowanych nieprawidłowości.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Uczelnia posiada Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia (WSZJK), którego założenia zostały przedstawione w Uchwale Senatu z dnia 1 października 2019 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w Wyższej Szkole Gospodarki w Bydgoszczy. W Uchwale wskazano na zespoły związane z funkcjonowaniem WSZJK takie jak np. Zespół ds. Ewaluacji Jakości Kształcenia, Senacka Komisja ds. Kształcenia i Zadaniowe Zespoły ds. Jakości kształcenia. Ich zadania zostały określone w sposób ogólny w: Zarządzeniu Rektora z dnia 8 października 2019 roku w sprawie zmiany składu Zespołu ds. Ewaluacji Jakości Kształcenia, w Uchwale Senatu z dnia 1 października 2019 r. w sprawie zatwierdzenia składu Senackiej Komisji ds. Kształcenia oraz Prezydium Senackiej Komisji ds. Kształcenia; w Uchwale Senatu z dnia 1 października 2019 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w Wyższej Szkole Gospodarki w Bydgoszczy. Powyższe akty i dokumentacja załącznikowa zostały udostępnione podczas wizytacji. Najbardziej istotne zadania operacyjne ze względu na funkcjonowania kierunku należą do kompetencji Zadaniowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia (ZZdsJK) oraz do kierownika jednostki prowadzącej kształcenie na kierunku. Kierownicy jednostek badawczo-kształceniowych podejmują autonomiczną decyzję czy powołują jeden zespół w danym roku akademickim i zwiększają jego skład w zależności od zadania, czy do każdego zadania powołują odrębny zadaniowy zespół. W IZiGUT podjęto decyzję o powoływaniu odrębnych zespołów do poszczególnych zadań: a) ZZdsZJK ds. programowych, b) ZZds Weryfikacji Obsady Zajęć Dydaktycznych, c) ZZds Procesu Dyplomowania i Prac Etapowych, d) ZZ ds. Współpracy z Otoczeniem Społeczno-Gospodarczym, e) Zadaniowy Zespół ds. Zapewnienia Jakości Prac Etapowych. W przedstawionych powołaniach składów osobowych ZZ zapisano również ich zadania i np. w ZZds Procesu Dyplomowania i Prac Etapowych nie ma zadań związanych z pracami etapowymi, tylko z procesem dyplomowania. Rekomenduje się zmianę zakresu zadań bądź zmianę nazwy zespołu spójną z wymienionymi zadaniami. W Zadaniowych Zespołach uczestniczą również studenci.

Uczelnia przedstawiła procedurę w sprawie zmian w programie studiów, opisaną w załączniku nr 7 do Uchwały Kolegium z dnia 12 marca 2019 r. w sprawie wytycznych dotyczących projektowania programów studiów wyższych na kierunkach prowadzonych w Wyższej Szkole Gospodarki. Podjęcia prac nad zmianami w programie studiów może nastąpić na wnioski ZZdsZJK wynikające z analizy kart ewaluacji zajęć dydaktycznych, sugestii nauczycieli akademickich, sugestii studentów i interesariuszy zewnętrznych, wnioski ZZdsZJK wynikające z analizy jakości kształcenia m.in. hospitacji i ankietyzacji zajęć, zmiany zewnętrznych aktów prawnych, wnioski wynikające z opinii praktykodawców, wnioski wynikające z posiedzeń Senackiej Komisji ds. Kształcenia, zalecenia zespołów oceniających Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Zgodnie z procedurą zmiany w programie opracowywane są na poziomie ZZds.ZJK ds. programowych i po akceptacji dyrektora jednostki organizacyjnej uchwalane są przez Senat Uczelni.

W projektowaniu programu studiów uwzględniane są innowacje dydaktyczne, przede wszystkim w postaci wsparcia procesu nauczania specjalistycznym oprogramowaniem komputerowym, w tym również w postaci platform kształcenia na odległość.

Przyjęcie na studia odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte warunki i kryteria kwalifikacji kandydatów, omówione szczegółowo w kryterium 3.

Uczelnia przeprowadza systematyczną ocenę programu studiów w ramach prac powierzonych Zadaniowemu Zespołowi ds. Zapewniania Jakości Kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja oraz specjalistycznym podzespołom, wymienionym powyżej. Przedstawiono wyniki przeprowadzanych ocen w zakresie przeglądu sylabusów, w tym efektów uczenia się, treści programowych, systemu punktacji ECTS, metod weryfikacji i metod dydaktycznych oraz przedstawiono protokoły ze spotkań roboczych odpowiednich podzespołów zadaniowych zajmujących się przeglądami. Dokonywana jest także analiza procesu dyplomowania, łącznie z oceną wylosowanych prac dyplomowych, ich recenzji i adekwatności do ogłoszonych standardów (w wewnątrzuczelnianym systemie informatycznym ISAPS), w tym aspektów praktycznych zgodnych z profilem studiów. Przeprowadzane są także konsultacje z podmiotami zewnętrznymi współpracującymi z Uczelnią dotyczące praktyk zawodowych, ich zakresu programowego i osiąganych efektów. Przedstawiono pisemne rekomendacje w tym zakresie od kilku podmiotów współpracujących („praktykodawców”). Konsultowane są również inne aspekty programu studiów przez przedstawicieli Konwentu Pracodawców, m.in. w ramach cyklicznych spotkań Zespołu ds. Ewaluacji Jakości Kształcenia (na poziomie ogólnouczelnianym). Cyklicznemu monitoringowi podlegają wyniki nauczania oraz postępów, niepowodzeń studentów w nauce i przyczyny odsiewu – Uczelnia przedstawiła opracowane analizy wybranych wskaźników z wykorzystaniem Microsoft Power BI, także z lat poprzednich, kiedy zajęcia były prowadzone zdalnie przy wykorzystaniu metod i technik kształcenia na odległość. Przedstawiono również wyniki badania losów zawodowych absolwentów kierunku, przygotowane przez Biuro Karier w oparciu o system ELA. Pomimo wprowadzonych procedur i działań projakościowych podczas wizytacji zidentyfikowano szereg uchybień i nieprawidłowości, w szczególności w zakresie formułowania efektów uczenia się oraz skuteczności stosowanych metod weryfikacji efektów uczenia się na poziomie procesu dyplomowania, a także w procedurze obsady zajęć dydaktycznych (32 zajęcia wymienione w Zał. 4), czy też w procedurze monitorowania publicznego dostępu do informacji, opisanych szczegółowo w kryterium 1, 3, 4, 8 Nie przedstawiono także odpowiednio procedurowanych zmian i podjętych uchwał w zakresie wprowadzonych do programu specjalności w języku angielskim i ukraińskim. Należy więc stwierdzić, że nie wszystkie wprowadzone działania w ramach funkcjonowania WSZJK są skuteczne.

Systematyczna ocena programu studiów jest oparta o wyniki analizy miarodajnych oraz wiarygodnych danych i informacji, takich jak m.in. karty ewaluacji zajęć dydaktycznych, w których prowadzący zajęcia oceniają wieloaspektowo ich realizację po każdym cyklu kształcenia i mogą proponować nowe rozwiązania. W ramach kart ewaluacji przedstawiana jest także ocena osiągania przez studentów efektów uczenia się i wskaźniki ilościowe dotyczące uzyskanych ocen z prac etapowych i zaliczeniowych. Informacje zwrotne od nauczycieli akademickich uzyskiwane są również w procedurach hospitacji. Źródłem informacji są również ankiety studenckie dotyczące opinii na temat realizacji zajęć dydaktycznych, w tym także w oddzielnej ankiecie na temat praktyk zawodowych. Ankiety przeprowadzane są cyklicznie, częściowo elektronicznie, a częściowo w sposób tradycyjny, co zostało uargumentowane lepszą zwrotnością ankiet. Badania ankietowe wśród studentów prowadzone są również w zakresie satysfakcji z warunków studiowania, jakości kształcenia i oferowanego wsparcia ze strony Uczelni podczas studiów. Dodatkowo studenci uczestniczyli w roku akad. 2021/2022 w międzynarodowych badaniach satysfakcji studentów kierunków turystycznych, prowadzonych przez THE-ICE. Uczelnia pozyskuje również informacje od pracodawców poprzez ankiety

na temat praktyk zawodowych oraz na temat programu studiów podczas cyklicznych konsultacji w ramach np. Konwentu Uczelni. Dodatkowym źródłem informacji jest uczelniana platforma zdalnego nauczania ONTE, gdzie w obszarze „Propozycje i uwagi na temat efektów uczenia się” studenci mają możliwość wypowiedzania się na temat programów studiów i innych kwestii dotyczących studiowania. Gromadzone dane i informacje są pozyskiwane i opracowywane w ramach ustalonych procedur ogłoszonych w specjalnym dokumencie WSZJK już w 2015 r. i są systematycznie uzupełniane i doskonalone, a ostatnie zmiany były w nim wprowadzone w 2022 r.

W systematycznej ocenie programu studiów biorą udział interesariusze wewnętrzni, tj. kadra prowadząca kształcenie oraz studenci, jak również interesariusze zewnętrzni, tj. pracodawcy i absolwenci, przede wszystkim poprzez uczestnictwo w pracach Zadaniowych Zespołów ds. Zapewniania Jakości Kształcenia, ale i w innych formach opisanych powyżej. Zebrane opinie stanowią podstawę do określania i doskonalenia sylwetki absolwenta, efektów uczenia się i programu studiów. Wnioski z systematycznej oceny programu studiów są wykorzystywane do doskonalenia tego programu, czego przykładem może być wprowadzenie zajęć *edukacja inkluzyjna* (I stopień) i *integracja międzykulturowa* (II stopień) w związku z informacjami od wykładowców o problemach związanych z dyscypliną pracy studentów pochodzących z innych kręgów kulturowych. Innym przykładem jest wprowadzenie przedmiotu *turystyka* dostępna na studiach I stopnia w wyniku konsultacji z interesariuszami zewnętrznymi.

Jakość kształcenia na kierunku jest poddawana cyklicznej zewnętrznej ocenie, a ostatnia była przeprowadzona przez PKA w 2021 r. Była to ocena pozytywna, ale wydana na okres 2 lat, ze względu na to, że spośród 10 kryteriów podlegających ocenie następujące zostały spełnione częściowo: 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się; 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie; 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry; 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia; 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów zostały spełnione częściowo. W związku z tym Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej zobowiązało Uczelnię do realizacji zaleceń w terminie do końca roku akademickiego poprzedzającego rok, w którym przeprowadzone zostanie powtórne postępowanie oceniające. Opis zaleceń wraz z oceną ich realizacji zamieszczono w wyznaczonych miejscach niniejszego raportu przy poszczególnych kryteriach. Podczas tegorocznej wizytacji ustalono, że wyniki poprzedniej oceny zostały w dużej mierze wykorzystane w doskonaleniu jakości kształcenia na tym kierunku, ale jednak nie wszystkie zalecenia zostały zrealizowane w pełni, a dotyczy to kryterium 4. Zalecenie dotyczące kryterium 10 należy uznać za zrealizowane.

W ostatnich dwóch latach Uczelnia poddała się akredytacji międzynarodowej i uzyskała certyfikat jakości na kierunku studiów *turystyka i rekreacja* wraz z członkostwem w THE-ICE na poziomie C2Q (certyfikat przyznany w 20.04.2022 r., instytucją akredytującą było: International Centre of Excellence in Tourism and Hospitality Education).

Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	Zaleca się prowadzenie skutecznej polityki jakości, w efekcie której są podejmowane decyzje, w szczególności zapewniające prawidłowe formułowanie efektów uczenia się przypisanych do zajęć określonych w programie studiów, zapewnienie osiągnięcia efektu dotyczącego znajomości języka obcego, odpowiednie metody weryfikacji efektów uczenia się, prawidłową obsadę zajęć oraz równej dla wszystkich grup studentów polityki cenowej.	Uczelnia powołała podzespoły w ramach Zadaniowych Zespołów ds. Jakości Kształcenia, które w zakresie swoich zadań realizują przeglądy programów studiów, sylabusów, w tym formułowanie efektów uczenia się oraz metody weryfikacji efektów uczenia się, a także procedury dyplomowania, realizację praktyk zawodowych, obsadę zajęć dydaktycznych. Wprowadzono cyklicznie warsztaty o charakterze kaskadowym, rozpoczynające się na poziomie ogólnouczelnianym poświęcone analizie poszczególnych elementów programu studiów, ich opracowywania i monitorowania. W rezultacie dokonano zmian w efektach uczenia, w tym dotyczących kompetencji językowych na poziomie B2+, wprowadzono monitoring metod weryfikacji efektów uczenia się, w tym w procedurze dyplomowania, wprowadzono procedury obsady zajęć dydaktycznych i rekrutacji kadry, wprowadzono zmiany w zakresie wsparcia studentów w sferze opłat za studia. Oddzielną kwestią jest skuteczność wprowadzanych działań w kontekście stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie formułowania efektów uczenia się oraz stosowanych metod weryfikacji efektów uczenia się, co zostało przedstawione w kryt. 1 i 3 oraz w zakresie obsady kadrowej, co zostało przedstawione w kryterium 4.	Zalecenie zrealizowano

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

W Uczelni funkcjonuje WSZJK, zostały wyznaczone osoby i zespoły sprawujące nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem studiów. Został również określony zakres kompetencji poszczególnych osób i zespołów związanych z ewaluacją i doskonaleniem jakości kształcenia na kierunku.

Zmiany w programie studiów dokonywane są według określonej procedury i zatwierdzane są w sposób formalny przez Senat Uczelni.

Przeprowadzana jest systematyczna ocena programu studiów obejmująca efekty uczenia się, system ECTS, treści programowe, metody kształcenia, metody weryfikacji i oceny efektów uczenia się, praktyki zawodowe oraz wyniki nauczania i wyniki monitoringu losów zawodowych absolwentów.

Systematyczna ocena programu studiów jest oparta o wyniki analizy miarodajnych oraz wiarygodnych danych i informacji, obejmujących min. informacje zwrotne od studentów dotyczące satysfakcji z programu studiów, warunków studiowania oraz wsparcia w procesie nauczania, informacje zwrotne od nauczycieli akademickich i pracodawców.

Programy studiów podlegają systematycznej ocenie oraz konsultacjom z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

Wnioski z systematycznej oceny programu studiów są wykorzystywane do wprowadzania zmian doskonalących program studiów.

Pomimo wprowadzonych procedur i działań pro jakościowych podczas wizytacji zidentyfikowano szereg uchybień i nieprawidłowości, w szczególności w zakresie formułowania efektów uczenia się oraz skuteczności stosowanych metod weryfikacji efektów uczenia się na poziomie procesu dyplomowania, a także w procedurze obsady zajęć dydaktycznych (32 zajęcia wymienione w Zał. 4), czy monitorowania publicznego dostępu do informacji, opisanych szczegółowo w kryterium 1, 3, 4, 8. Nie przedstawiono także odpowiednio procedowanych zmian i podjętych uchwał w zakresie wprowadzonych do programu specjalności w języku angielskim i ukraińskim. Należy więc stwierdzić, że nie wszystkie wprowadzone działania w ramach funkcjonowania WSZJK są skuteczne.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

1. Zaleca się podjęcie skutecznych działań doskonalących realizację procesu nauczania, szczególnie w zakresie wprowadzania zmian w programie studiów, monitorowania prawidłowego formułowania efektów uczenia się oraz skuteczności stosowanych metod weryfikacji efektów uczenia się, a także w procedurze obsady zajęć dydaktycznych.

Dr hab. Anna Tobolska

Przewodnicząca zespołu oceniającego

